

bodegraven

buitengebied

bestemmingsplan toelichting

procedure

datum	raad	gedeputeerde staten	beroep
8 juni 2004	16 dec. 2004		

Inhoud van de toelichting	1
1. Inleiding	blz. 3
1.1. Aanleiding	3
1.2. Het plangebied	3
1.3. Vigerende regelingen	5
1.4. Planningsopgave	5
1.5. Beoogd bestemmingsplan	6
1.6. Leeswijzer	7
2. Beleidskader	9
2.1. Ruimtelijk beleid	9
2.2. Milieu- en waterbeleid	14
2.3. Sectoraal beleid	15
2.4. Conclusie	21
3. Bodem en water	23
3.1. Ontstaansgeschiedenis	23
3.2. Huidige situatie	23
3.2.1. Bodem	23
3.2.2. Water	23
3.3. Verwachte ontwikkelingen	27
3.4. Sectoraal wensbeeld	28
4. Landschap en cultuurhistorie	31
4.1. Historie van het landschap	31
4.2. Huidige situatie	33
4.2.1. Landschap	33
4.2.2. Cultuurhistorie	35
4.3. Verwachte ontwikkelingen	36
4.4. Sectoraal wensbeeld	39
5. Natuur	41
5.1. Huidige situatie	41
5.2. Verwachte ontwikkelingen	43
5.3. Sectoraal wensbeeld	46
6. Landbouw	47
6.1. Huidige situatie	47
6.2. Verwachte ontwikkelingen	50
6.3. Sectoraal wensbeeld	52
7. Recreatie	53
7.1. Huidige situatie	53
7.2. Verwachte ontwikkelingen	55
7.3. Sectoraal wensbeeld	56
8. Verkeer en overige infrastructuur	57
8.1. Huidige situatie	57
8.1.1. Verkeersstructuur	57
8.1.2. Geluid	59
8.2. Verwachte ontwikkelingen	60
8.3. Sectoraal wensbeeld	61
9. Overige functies	63
9.1. Huidige situatie	63
9.2. Verwachte ontwikkelingen	68
9.3. Sectoraal wensbeeld	70

10. Gebiedsvisie	71
10.1. Inleiding	71
10.2. Samenvatting beleidskader	71
10.3. Samenvatting sectorale bouwstenen	72
10.4. Doelstellingen voor het bestemmingsplan	73
10.5. Confrontatie en prioriteitstelling	74
10.5.1. Duurzaam waterbeheer in relatie tot de verschillende hoofdfuncties	75
10.5.2. Behoud en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie versus ontwikkeling van de landbouw	77
10.5.3. Nieuwe bebouwing versus landschap en cultuurhistorie	79
10.5.4. Verschillende vormen van landbouw onderling	80
10.5.5. Vervolgfuncties in vrijkomende agrarische bebouwing en omgevingskwaliteit	81
10.5.6. Recreatie en natuur, landschap en landbouw	82
10.5.7. Windenergie versus landschap	83
11. Zonering van het plangebied	85
11.1. AL-gebied: Agrarisch gebied met landschappelijke en cultuurhistorische waarden	85
11.2. AL+-gebied: Agrarisch gebied met landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden	86
11.3. N-gebied: Gebied met natuurwaarden	87
12. Nadere uitwerking gebiedsvisie	89
12.1. Inleiding	89
12.2. Landbouw	89
12.3. Natuur en landschap	95
12.4. Cultuurhistorie en recreatie	96
12.5. Niet-agrarische bedrijven, detailhandel en wonen	98
13. Planvorm en bestemmingsregelingen	101
13.1. Inleiding	101
13.2. Aanpak in drie lagen	101
13.3. Artikelsgewijze toelichting op de planvoorschriften	102
14. Handhaving	109
14.1. Handhaafbaar bestemmingsplan	109
14.2. Handhaving en positieve bestemming in het kader van het planproces tot nu toe	109
14.3. Handhaving in de toekomst	110
15. Economische uitvoerbaarheid	111
16. Inspraak en overleg	113

Bijlagen:

1. Beschermde monumenten.
2. Berekeningsuitgangspunten en resultaten verkeerslawaaï.
3. Toelichting op de Staat van Bedrijfsactiviteiten.
4. Inventarisatie niet-agrarische bedrijven.
5. Toelichting op de Staat van Horeca-activiteiten.

Centraal in het Groene Hart ligt het buitengebied van Bodegraven. Vanaf de bebouwingslinten heeft men zicht op het meest kenmerkende van dit gebied; de open veenweidegebieden met grazende koeien, waar rust en ruimte een tegenwicht bieden voor de drukte vanuit de Randstad. Dit is niet alleen in trek bij veel recreanten, maar ook bijvoorbeeld (weide)vogels maken dankbaar gebruik van dit gebied. Samen met het kronkelige verloop van de vroegere ontginningswegen (Meije, Oud-Bodegraven) draagt het verkavelingspatroon van lange, smalle kavels, die haaks staan op de wegen, bij aan het bijzondere landschappelijke karakter van het buitengebied.

De grondgebonden veehouderij vormt het belangrijkste grondgebruik in het buitengebied. Recenter zijn daar andere functies bijgekomen, zoals wonen en niet-agrarische bedrijvigheid. Opvallend is dat veel agrariërs hun activiteiten hebben uitgebreid met "verbrede" landbouwactiviteiten. Verkoop van eigen producten en recreatieactiviteiten komen steeds vaker op de boerderij voor en het verantwoordelijkheidsbesef voor het buitengebied komt bij veel agrariërs tot uitdrukking door het uitvoeren van agrarisch natuurbeheer.

Naast de karakteristieke ontginningsslinten van de Meije en Oud-Bodegraven wordt het gebied in oostwestelijke richting doorsneden door de Oude Rijn, de A12 en de spoorlijn Utrecht-Leiden.

Dit beeld van het buitengebied van Bodegraven zal er over tien jaar echter niet meer hetzelfde uitzien. Er spelen tal van autonome en planmatige ontwikkelingen, zoals trends in de landbouw, vrijetijdsbesteding en recreatie of de verschillende landinrichtingsprojecten in het plangebied, die van invloed zullen zijn op het buitengebied van Bodegraven.

Om enerzijds de kwaliteiten van het buitengebied van Bodegraven te waarborgen en anderzijds de ruimtelijke ontwikkelingen hierin een plaats te geven, is sturing nodig: welke ontwikkelingen zijn gewenst en welke ontwikkelingen moeten worden tegengegaan. In dit bestemmingsplan is beleid geformuleerd dat vorm geeft aan deze sturing door de aanwezige kwaliteiten voldoende te beschermen, maar met de nodige flexibiliteit om toekomstige ontwikkelingen mogelijk te maken.

1.1. Aanleiding

Om sturing aan toekomstige ontwikkelingen te kunnen geven is een actueel en ontwikkelingsgericht bestemmingsplan Buitengebied noodzakelijk. Op dit moment is een dergelijk bestemmingsplan in de gemeente Bodegraven niet aanwezig. De vigerende bestemmingsplannen zijn verouderd en bovendien niet goed op elkaar afgestemd. Hierdoor zijn de vigerende plannen minder geschikt om bestaande waarden te beschermen en richting te geven aan toekomstige ontwikkelingen.

Voor het buitengebied van Bodegraven is tevens nieuw beleid ontwikkeld. Voorbeelden hiervan zijn de plannen voor het Groene Hart en De Venen, maar ook speelt de landinrichting in Bodegraven-Noord, Driebruggen en Boskoop-Reeuwijk. De gemeente Bodegraven heeft beleid ontwikkeld voor de bebouwingslinten in het buitengebied. De in deze plannen verwoorde beleidsstrategieën en ontwikkelingsvisies zijn concreet vertaald in de bestemmingen en voorschriften van het nieuwe bestemmingsplan, waardoor het een sturende werking krijgt.

1.2. Het plangebied

Het bestemmingsplan Buitengebied beslaat het hele grondgebied van de gemeente Bodegraven, met uitzondering van de contouren van de kernen Bodegraven en Nieuwerbrug en de toekomstige Rijksweg 11 (zie figuur 1).

Figuur 1 Plangebied

In het plangebied zijn drie deelgebieden te onderscheiden: Bodegraven-Noord, West-Bodegraven en het gebied tussen Oude Rijn en A12. De deelgebieden zijn als volgt te karakteriseren:

Bodegraven-Noord

Bodegraven-Noord wordt begrensd door de lintbebouwing van de Meije in het noorden en de lintbebouwing van de Oude Rijn in het zuiden. Het veenweidegebied is in gebruik bij de melkveehouderij. Dit gebied is matig ontsloten en kenmerkt zich door een grote mate van openheid, rust en natuurwaarden. In het centrale deel vindt in het kader van de landinrichting Bodegraven-Noord natuurontwikkeling en agrarisch natuurbeheer plaats. De bebouwing is geconcentreerd langs de Meije en de Oude Rijn en is veelal in cultuurhistorisch opzicht waardevol. Hier bevinden zich zowel agrarische bedrijven, woonbebouwing als overige bedrijvigheid. De Meije is zeer in trek bij recreanten (fietsen, kanoën).

West-Bodegraven

West-Bodegraven is eveneens een veenweidegebied. Ook hier is het belangrijkste gebruik de melkveehouderij. Dit gebied heeft een meer besloten karakter door de aanwezige infrastructuur, de lintbebouwing van Oud-Bodegraven en het sierteeltgebied van Boskoop en Reeuwijk. Dit deelgebied is beter ontsloten. Hier komt de toekomstige Rijksweg 11 te liggen.

Tussen Oude Rijn en A12

Het gebied tussen de Oude Rijn en de A12 bestaat uit het rivierenlandschap. Opvallend is de lintbebouwing op de oeverwallen en de van oudsher open komgebieden. In de loop der tijd zijn deze gebieden doorsneden met infrastructuur (de Oude Rijn, A12, spoorlijn Leiden-Utrecht) wat ten koste is gegaan van het oorspronkelijke open karakter. Verdere verdichting heeft plaats gevonden door enkele boerderijen uit het bebouwingslint van de Oude Rijn te verplaatsen naar het midden van de polder.

Haaks op de oost-westlopende infrastructuur liggen de Enkele en Dubbele Wiericke en de Wierickerschans, die als onderdeel van de Hollandse Waterlinie een grote cultuurhistorische betekenis hebben. Deze watergangen maken tevens onderdeel uit van de te realiseren ecologische verbinding tussen de Krimpenerwaard en de Nieuwkoopse plassen.

1.3. Vigerende regelingen

Momenteel zijn de regelingen voor het buitengebied versnipperd over verschillende bestemmingsplannen, zoals bijvoorbeeld de bestemmingsplannen Rijn-Oost, Rijn-West of Meije. Deze bestemmingsplannen zijn opgesteld in 1965. De planningsopgave uit die tijd is niet vergelijkbaar met de huidige ontwikkelingen en opgaven die in het landelijk gebied van Bodegraven spelen. Naast deze bestemmingsplannen zijn er ook diverse partiele herzieningen en ad hoc regelgeving. In het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied zijn de vigerende bestemmingsplannen en gemeentelijke regelingen voor het landelijk gebied geïntegreerd en geactualiseerd.

1.4. Planningsopgave

De hoofddoelstelling van het bestemmingsplan voor het buitengebied van Bodegraven is behoud, versterking en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit. Hoogdynamische functies als de landbouw moeten de bedrijfsvoering kunnen afstemmen op toekomstige ontwikkelingen, wat zijn weerslag heeft op de inrichting van het landelijk gebied. Daarentegen hebben laagdynamische functies als natuur, landschap en cultuurhistorie baat bij bescherming en behoud. In het bestemmingsplan staat deze spanning tussen de verschillende functies in het landelijk gebied centraal. Een andere belangrijke opgave is het bieden van een adequaat planologisch kader voor een aantal planmatige ontwikkelingen, zoals de landinrichting.

Ontwikkelingen in de landbouw

De landbouw (grondgebonden veehouderij) is van oorsprong de belangrijkste functie in het buitengebied van Bodegraven. De landbouw staat op een tweesprong. Een aantal agrariërs kiest voor specialisatie, intensivering, modernisering en kostenverlaging en richt zich daarmee volledig op zijn productietak. Naast deze "klassieke" landbouw als hoofdfunctie voor het gebied, richten veel agrariërs zich op landbouw met een verbrede doelstelling.

In Bodegraven voorkomende nevenactiviteiten zijn onder andere agrarisch natuurbeheer (weidevogel- en slootkantenbeheer), verkoop van producten van de boerderij (zelfkazen) of kleinschalige exploitatie van recreatievoorzieningen (kamperen bij de boer).

Vrijkomende agrarische bebouwing

Ook in Bodegraven speelt de trend dat agrarische bedrijven in de toekomst zullen stoppen met hun bedrijfsvoering. Als er geen bedrijfsopvolger is, krijgen deze bedrijven op termijn een andere functie. Bij niet-agrarische ondernemers bestaat veel belangstelling voor deze vrijkomende agrarische bebouwing, als relatief goedkope bedrijfsruimte op een steenworp afstand van de Randstad. Daarnaast komt functieverandering van agrarisch bedrijf naar wonen veel voor. Deze functieveranderingen kunnen ruimtelijke consequenties hebben. Voordelen van nieuwe functies in vrijkomende agrarische bebouwing zijn de voortzetting van het onderhoud en het tegengaan van de verpaupering van de bestaande, vaak monumentale bebouwing. Mogelijke nadelen zijn het ontstaan van extra verkeersstromen of het ontstaan van hinder voor de omgeving (ook voor de landbouw). De beleidsvisie voor het bestemmingsplan geeft antwoord op de vraag in welke mate deze ontwikkelingen ook op langere termijn aanvaardbaar zijn.

Recreatie en toerisme

Door de landschappelijke kwaliteiten van Bodegraven (een aantrekkelijk landschap, rust) is de recreatieve betekenis van het buitengebied groot. Zowel bij de bewoners van Bodegraven als bij recreanten van buiten de gemeente is het gebied erg in trek voor extensieve recreatievormen (wandelen, fietsen, watersport). Dit geeft aanleiding tot het opzetten en ontwikkelen van nieuwe voorzieningen. Ook de verbrede landbouw kan op dergelijke ontwikkelingen inspelen. Dit is nodig om de infrastructuur en het voorzieningenniveau op de vraag te kunnen afstemmen. Daar staat tegenover dat nieuwe recreatieve ontwikkelingen een negatief effect op natuur- en landschapswaarden kunnen hebben. Ook kan de recreatie overlast bezorgen voor de bewoners en agrariërs in het buitengebied.

In het kader van het bestemmingsplan wordt invulling gegeven aan een gebiedsspecifiek recreatiebeleid dat enerzijds rekening houdt met aanwezige waarden als natuur en landschap en landbouw en overlast zoveel mogelijk beperkt, maar anderzijds de mogelijkheid biedt kansen te benutten. Het streven naar een vitaal en leefbaar platteland staat daarbij centraal.

Natuur, landschap en cultuurhistorie

Een belangrijke ruimtelijke kwaliteit van het plangebied wordt gevormd door de aanwezige natuur en landschapswaarden. In Bodegraven vervult het veenweidegebied een belangrijke rol voor flora en fauna. Het open weidegebied hangt in belangrijke mate samen met het gebruik door de grondgebonden veehouderij. Vanuit hun verantwoordelijkheidsbesef leveren agrariërs een belangrijke bijdrage aan natuurwaarden in de vorm van agrarisch natuurbeheer. De agrarische bedrijfsvoering kan echter ook een potentiële bedreiging vormen voor natuur en landschap door een verdergaande intensivering van de bedrijfsvoering.

Ook zijn veel boerderijcomplexen in bebouwingslinten in cultuurhistorisch opzicht waardevol. Modernisering van bedrijfsbebouwing kan ten koste gaan van deze waarden.

Er dient een evenwicht gezocht te worden tussen het behoud van natuur, landschap en cultuurhistorie en de eisen die een moderne agrarische bedrijfsvoering stelt. Dit evenwicht is in de gebiedsvisie en de regelgeving van het bestemmingsplan tot uiting te komen.

1.5. Beoogd bestemmingsplan

De planningsopgave illustreert enerzijds de dynamiek van het buitengebied van Bodegraven, anderzijds geeft de planningsopgave aan dat er waarden zijn die bescherming behoeven. Het ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied moet de randvoorwaarden formuleren waarbinnen deze dynamiek kan plaatsvinden en, waar mogelijk, oplossingen aanreiken voor gesignaleerde problemen. Afstemming met milieu- en waterbeleid speelt daarbij een belangrijke rol.

Voordat de regelgeving in het bestemmingsplan is opgesteld, is eerst een visie op het buitengebied van Bodegraven ontwikkeld. Deze ruimtelijke beleidsvisie is gestoeld op een heldere analyse van (sectorale) ontwikkelingen, houdt rekening met relevante beleidskaders van andere overheden en wordt gekenmerkt door een evenwichtige belangenafweging.

De beleidsvisie is per deelgebied uitgewerkt, waarbij rekening is gehouden met specifieke kwaliteiten en waarden van dat deelgebied. Dit leidt tot een bestemmingsregeling die de kwaliteiten van het plangebied beschermt en voldoende rechtszekerheid biedt, maar tegelijkertijd voldoende flexibel is om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor is de drielagensystematiek van het voorbeeldbestemmingsplan Landelijk Gebied voor het Groene Hart gebruikt.

1.6. Leeswijzer

De juridische regelgeving komt terug in de voorschriften en de plankaart. De argumentatie voor de keuzes en regels wordt uitgelegd in de toelichting. Deze is opgebouwd uit een analysegedeelte, een gebiedsvisie en een vertaling van de visie naar de voorschriften.

In hoofdstuk 2 van de toelichting zijn eerst de belangrijkste conclusies van het relevante overheidsbeleid samengevat.

De hoofdstukken 3 tot en met 9 gaan in op de functies die in het gebied voorkomen. Van elke functie is de huidige situatie, het toekomstperspectief en het wensbeeld met betrekking tot de betreffende functie weergegeven.

Hoofdstuk 10 geeft de gebiedsvisie weer. Hierin zijn de wensbeelden van de geanalyseerde functies met elkaar geconfronteerd. Waar sprake is van strijdige belangen, zijn beleidskeuzes gemaakt. De keuzes zijn enerzijds gebaseerd op de kwaliteiten en toekomstperspectieven van de verschillende functies in het gebied en anderzijds op de randvoorwaarden die vanuit overheidsbeleid worden gesteld.

In hoofdstuk 11 zijn de keuzes uit de gebiedsvisie vertaald in een zonering van het plangebied.

In hoofdstuk 12 is de gebiedsvisie nader uitgewerkt en "vertaald" naar regelgeving, zoals die in de voorschriften is vastgelegd.

Hoofdstuk 13 gaat in op de opzet van de voorschriften en licht deze artikelsgewijs toe.

Afgesloten wordt met hoofdstuk 14, Economische uitvoerbaarheid.

blanco pagina

In dit hoofdstuk is aangegeven welk ruimtelijk en sectoraal beleid van invloed is op het plangebied. Voor wat betreft het ruimtelijk beleid komt achtereenvolgens het rijks-, provinciale en gemeentelijke beleid aan de orde. Daarna wordt specifiek ingegaan op het beleid met betrekking tot milieu en water, natuur, cultuurhistorie, landbouw, recreatie en verkeer en vervoer.

2.1. Ruimtelijk beleid

Rijksbeleid

De Nota Ruimte (kabinetsstandpunt, PKB deel III, d.d. 24-12-2003) is gericht op sterke steden en vitaal platteland. Er wordt gestreefd naar behoud en versterking van de variatie tussen stad en land door bundeling van de verstedelijking en verkleining van de stedelijke druk in het landelijk gebied. Er bestaat behoefte aan groen wonen en er is aanleiding de economische basis van het landelijk gebied te verbreden. De economische vitaliteit van het veenweidegebied dient te worden behouden en versterkt. Dit vraagt de ontwikkeling van nieuwe economische dragers. In de Nota wordt ingegaan op verbrede landbouw (blauwe diensten, groene diensten, recreatie). In grote delen van het veenweidegebied noopt de combinatie van bodemdaling en de fosfaatproblematiek tot wijzigingen van het grondgebruik. Afhankelijk van de dikte van het veenpakket, de snelheid van het inklinken en de landschappelijke kwaliteit, wordt één van de volgende strategieën gevolgd: beperkte drooglegging, passieve vernatting of actieve vernatting. Het Groene Hart is aangewezen als nationaal landschap (onder andere het Hollandse veenweidegebied, met zijn grote mate van openheid). Hierin zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk, mist de kernkwaliteiten van het landschap worden behouden of ontwikkeld. Provincies zijn verantwoordelijk voor de uitwerking van het beleid voor nationale landschappen (onder andere begrenzingen en kernkwaliteiten).

In de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX, 1991) worden voor het landelijk gebied vier richtinggevende koersen ingezet. In Bodegraven-Noord is dit de groene koers. Binnen gebieden met een groene koers worden natuurlijke ecologische relaties hersteld. Nieuwe vormen van verstedelijking, intensieve recreatie, grootschalige infrastructuur, winning van opervlaktedelfstoffen en intensieve vormen van landbouw die leiden tot aantasting van de natuur, dienen in gebieden met een groene koers te worden vermeden. Extensieve vormen van bosbouw, openluchtrecreatie, toerisme en waterwinning kunnen in deze gebieden worden gehandhaafd of ontwikkeld, onder de voorwaarde dat daarmee de natuurfuncties binnen het gebied niet direct of indirect worden aangetast.

In het zuidelijk deel van Bodegraven geldt de blauwe koers. De blauwe koers staat voor verbrede plattelandsontwikkeling. Het gaat hier om een sterke ruimtelijke en in delen ook economische integratie van verschillende functies, waarbij de specifieke regionale kwaliteiten richtinggevend zijn. Verschillende functies ontwikkelen zich in onderlinge samenhang. Daarbij ligt de nadruk op economisch interessante combinaties van agrarische productie met bepaalde vormen van recreatie en toerisme, natuurbeheer, bosbouw, landschapsbeheer en waterbeheer. Het Groene Hart is aangewezen als ROM- (ruimtelijke ordening en milieu-) gebied. In ROM-gebieden zijn de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in het gedrang door een complexe bedreiging of door een aanzienlijke achterstand in de milieukwaliteit. Hierdoor zijn extra inspanningen wenselijk, bijvoorbeeld op het gebied van waterbeleid, natuurbeleid of landinrichting.

Met de Actualisatie van de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINAC, 1998) wordt het beleid in de VINEX op enkele punten aangevuld. Het Groene Hart wordt volgens de VINAC aangewezen als Nationaal Landschap. Het open karakter hiervan dient behouden te worden. Er wordt een stimuleringsbeleid gevoerd om de agrarische, natuur-, recreatieve, toeristische en cultuurhistorische functies en -waarden van het Groene Hart duurzaam te versterken. Uitbreiding van ruimtebeslag door bouw van gebouwen mag alleen plaatsvinden binnen de bebouwingscontouren van het Streekplan. Er wordt ruimte geboden aan de realisatie van "nieuwe landgoederen".

Figuur 2 Streekplankaart

In het Structuurschema Groene Ruimte (1995) is aan het plangebied de aanduiding "veenweidegebied met accent landbouw en natuur" (noordelijk deel) en "veenweidegebied met accent landbouw" (zuidelijk deel) toegekend. In Bodegraven-Noord wordt natuurbeheer bevorderd door in de slecht ontsloten en/of ontwaterde delen het accent te leggen op het aanwijzen van beheersgebieden. Natuurbeheer kan worden ingepast in de bedrijfsvoering. Bij een goede ontsluiting en ontwatering ligt het accent op het aanwijzen van reservaatgebieden. In deze gebieden wordt ook perceelsrandenbeheer gestimuleerd. Bodegraven-Noord maakt deel uit van het strategisch groenproject Vinkeveen/Nieuwkoop/De Venen. De projecten in deze gebieden kenmerken zich door een omvangrijke functieverandering en een ingrijpende wijziging van de ruimtelijke structuur (bijvoorbeeld natuurontwikkeling).

De Agenda Vitaal Platteland (2004) gaat uit van een integraal perspectief en richt zich op de economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het platteland. De verschillende functies van het platteland moeten in samenhang gerealiseerd worden. Gemeenten moeten meer ruimte krijgen om te bouwen en ruimtes te hergebruiken om de natuurlijke bevolkingsaanwas op te vangen. Het platteland biedt veel werkgelegenheid, waarbij economische dragers buiten de agrarische sector aan betekenis winnen. Er zijn kansen om gebiedsgerichte functies te combineren (waterberging met natuurontwikkeling, recreatie met landbouw). Aangegeven wordt dat bij het combineren van functies onder andere in de veenweidegebieden extra aandacht nodig is voor de afstemming tussen de maatschappelijke functies en de ondergrond. Om bij te kunnen dragen aan de vitaliteit van het platteland moeten de betrokken partijen meer arm-slag krijgen. De trend van verbrede landbouw wordt onderkend.

Volgens de Agenda kunnen zogenoemde groene diensten een bijdrage leveren aan een nieuw ontwikkelingsperspectief voor agrariërs. Het veenweidelandschap dient als Nationaal Landschap behouden te blijven (hier kan tijdelijk een hectaretoeslag aan de orde zijn). Ten aanzien van natuur dient buiten de EHS 45.000 ha beheerd te worden, waarvan 10.000 ha voor weidevogels. Er dient een landelijk aaneengesloten routenetwerk voor wandelen, fietsen en varen te worden ontwikkeld en onderhouden.

Het Ontwikkelingsprogramma Nationaal Landschap Groene Hart (1999) is een voorstudie voor de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening. Het ontwikkelingsprogramma stuurt de uitvoering van projecten die bijdragen aan de totstandkoming van het ruimtelijk concept voor het Groene Hart, zoals dit in diverse rijksnota's is vastgelegd. Het stimuleringsbeleid voor het Groene Hart bestaat uit uitvoeringsprojecten, thematische verkenningen en ruimtelijke ontwerpen. De uitvoeringsprojecten leiden tot een andere inrichting van de ruimte. De thematische verkenningen brengen voor het gehele Groene Hart een specifiek vraagstuk in beeld en zoeken naar gebiedsgerichte oplossingen en maatwerk. Het ontwikkelingsprogramma geeft voorstellen voor nieuwe (aanvullende) ruimtelijke ontwerpen.

Relevant voor het plangebied is de specifieke aandacht voor de deelgebieden De Venen en Midden-Holland. De belangrijkste opgave voor De Venen is uitvoering van het Plan van Aanpak voor het gebied. Voor Midden-Holland is de belangrijkste opgave het vinden van een evenwicht voor de sociaal-economische ontwikkeling, de woningbouw en de inrichting van het buitengebied, zodat er gunstige perspectieven voor de verschillende activiteiten en functies zijn. Ook is het project "Recreatieve netwerken in het Groene Hart" relevant voor het plangebied. Dit project bestaat uit de deelprojecten het Groene Netwerk, het Blauwe Netwerk en Recreatieve knooppunten en Buitencentra. Gestreefd wordt naar een versnelde realisering van recreatieve verbindingen. In het kader van het thema leefbaarheid is Bodegraven-Noord geselecteerd voor de uitvoering van een pilotproject.

Provinciaal beleid

In het streekplan Zuid-Holland Oost (2003) is een groot deel van het gebied aangeduid als agrarisch gebied plus. Dit zijn gebieden met als hoofdfunctie landbouw (met name grondgebonden veehouderij), in dit geval veenweidegebieden, waarbinnen (verspreid) natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden voorkomen die beschermd dienen te worden. Grootschalige agrarische en niet-agrarische ingrepen zijn in principe uitgesloten. Kleinschalige ingrepen worden aan een aanlegvergunning gekoppeld. Een groot deel van het middengebied is aangeduid als natuurgebied. Vanuit dit natuurgebied zijn verschillende groene verbindingen aangegeven in oostelijke, westelijke en zuidelijke richting.

Ook de gemeentegrens met de gemeente Boskoop is aangeduid als groene verbinding of natuurgebied. De Put van Broeckhoven is aangeduid als water met natuurwaarden. Hierbij is de hoofdfunctie natuur. Daarnaast heeft een klein deel van het plangebied, ten zuidoosten van de kern Bodegraven, de aanduiding openluchtrecreatiegebied of stedelijk groen. Dit is een binnen- of buitenstedelijk gelegen gebied met als hoofdfunctie openluchtrecreatie. Daarbinnen kunnen (verspreid) natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden voorkomen die beschermd dienen te worden.

De lintbebouwing langs de Meije, de Oude Rijn, Oud-Bodegraven en een deel langs de Kerkweg is aangegeven als bebouwingslint met cultuurhistorische waarde.

Ten behoeve van het sturen en beoordelen van bestemmingsplannen heeft de provincie Zuid-Holland de Nota Planbeoordeling (2002) vastgesteld. In deze nota staan, naast een aantal algemene aandachtspunten, de provinciale eisen voor deze plannen vermeld.

Landinrichting vindt plaats in een groot deel van het buitengebied van de gemeente Bodegraven. Binnen de landinrichting wordt ernaar gestreefd de agrarische functie te behouden en te versterken, in samenhang met de bescherming van de aanwezige natuur-, landschaps-, bodem- en cultuurhistorische waarden, alsmede versterking van de ecologische hoofdstructuur. In het gebied spelen drie landinrichtingsprojecten:

- Bodegraven-Noord (in voorbereiding);
- Driebruggen (in uitvoering);
- Boskoop (in voorbereiding);
- Reeuwijk (in voorbereiding).

In Bodegraven-Noord gaat herinrichting plaatsvinden. Hier wordt circa 1.850 ha voor de landbouw ingericht. Voor het plangebied is met name de realisatie van het natuurontwikkelings- en reservaatgebied van belang. Deze gebieden worden gerealiseerd ter hoogte van de Rietveldse-Meije en Noordzijdsekaide (zie ook hoofdstuk 5, Natuur). Er wordt een boerderijontsluitingspad aan de Hazekade over een lengte van 800 m aangelegd. Hieraan is plaats voor vier nieuw te bouwen bedrijven. In de Meijepolder wordt het peil met 10 cm extra verlaagd. In de polder Weijland wordt een nieuw gemaal gebouwd.

Het belangrijkste uitgangspunt van de herinrichting Driebruggen is het opheffen van de versnippering die wordt veroorzaakt door de spoorweg tussen Bodegraven en Woerden. Als gevolg hiervan zijn een aantal boerderijen verplaatst. Andere (deels uitgevoerde) maatregelen zijn een verbetering van de ontsluiting, peilverlaging, herverkaveling, het realiseren van beplantingselementen en het verbeteren van het recreatieve medegebruik (wandel- en fietspaden).

Het landelijk gebied van Bodegraven ten westen van de N11 maakt onderdeel uit van de herinrichting Reeuwijk. In deze herinrichting zal naast verbetering van de agrarische productieomstandigheden (ontwatering, verkaveling en ontsluiting) ook een ecologische verbindingzone moeten worden gerealiseerd. De ligging en omvang van deze (moeras)zone en de mate waarin agrarisch natuurbeheer hierin een rol kan spelen is momenteel nog onderwerp van discussie.

Daarnaast dient in het herinrichtingsgebied Reeuwijk, in samenhang met de herinrichting Boskoop, een bijdrage geleverd te worden aan de regionale ontsluitingsproblematiek in het gebied tussen de Gouwe, de N11 en de A12. Een overkoepelende gebiedscommissie onderzoekt momenteel de verschillende ontsluitingsalternatieven. Voor het gebied Oud-Bodegraven zijn reeds inrichtingsmaatregelen vastgesteld.

Regionaal beleid

In het Plan van Aanpak "De Venen" (1998) wordt een toekomstvisie gegeven op dit ROM-, Groene Hart en Strategisch Groenproject. Het veenweidegebied van Bodegraven-Noord maakt deel uit van De Venen. Het hoofddoel van het project "De Venen" is het tot stand brengen van een samenhangend gebied voor natuur- en recreatieontwikkeling, waarbij in de blijvende landbouwgebieden wordt gestreefd naar handhaving en versterking van een duurzame landbouw, en het bereiken van een water- en milieukwaliteit behorend bij de aanwezige of te realiseren functies. Voor de uitvoering van deze plannen wordt aangesloten bij het landinrichtingsproject Bodegraven-Noord.

Het intergemeentelijk samenwerkingsorgaan Midden-Holland heeft de notitie Vitale kernen in een groen hart, De juiste ruimte voor Midden-Holland (1999) opgesteld. Hierin wordt geconstateerd het Groene Hartbeleid restricties aan de bebouwing stelt, wat ongewenste effecten kan hebben. De woningen worden schaarser dus duurder, waardoor jonge gezinnen en jongeren verdwijnen. De bevolking vergrijsst. Het draagvlak voor voorzieningen (winkels, onderwijs, zorginstellingen) verdwijnt, waardoor de leefbaarheid onder druk komt te staan. Bedrijfsvestiging wordt onaantrekkelijker door het verdwijnen van jonge arbeidskrachten.

De gemeenten in Midden-Holland zien drie oplossingsrichtingen:

- de regio zal praktisch en inventief omgaan met de bestaande bebouwing ("inbreiding");
- een flexibelere toepassing van "contour 2005";
- uitvoering van het convenant Waddinxveen-Gouda-Moordrecht.

Gemeentelijk beleid

In de Ontwerpstructuurvisie, "Vitaliteit op een Knooppunt" (maart 2003, behandeld in de gemeenteraad in januari 2004) geeft de gemeente Bodegraven keuzes weer voor de ruimtelijke toekomst tot 2015. Voor het landelijk gebied geeft de gemeente een aantal speerpunten weer.

Centrale visie op de toekomstige ontwikkeling van Bodegraven is een duurzame ontwikkeling tot een vitaal knooppunt in het Groene Hart. Behoud en zo mogelijk versterking van het groenblauwe raamwerk zal gepaard gaan met een geleide ruimtelijke ontwikkeling van de kernen Bodegraven en Nieuwerbrug binnen de transformatiezone Oude Rijn. Dit alles draagt ertoe bij dat mensen in de gemeente Bodegraven een aangename, schone en veilige leefomgeving treffen, waarin goede mogelijkheden zijn om te wonen, te werken, te recreëren en zich te verplaatsen. Totstandkoming van een duurzame landbouw als economische drager en beheerder van het cultuurhistorisch waardevolle landschap is mede bepalend voor de vitaliteit van Bodegraven. Dit is dan ook een van de hoofdlijnen van de beleidsinzet in de structuurvisie.

De landinrichtingsprojecten worden ondersteund. Waar mogelijk zullen hierbinnen nieuwe natuur, boselementen en recreatieve voorzieningen ontwikkeld worden. In de toekomst zal de agrarische sector zich meer moeten gaan richten op duurzame landbouw. De melkveehouderij in de veenweidegebieden zal daarbij plaats inruimen voor agrarische natuurbeheer en verbrede landbouw. Er wordt gestreefd naar hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen. Een splitsing in meerdere wooneenheden dient niet ten laste te komen van een eventueel woningbouwcontingent. Het bestemmingsplan buitengebied mag deze mogelijkheid niet uitsluiten.

Tevens wordt gestreefd naar het tot stand brengen van een doorlopende ecologische verbindingzone tussen de natuurkerngebieden Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen. Ook de groene oost-westverbinding moet worden versterkt. Mogelijk kan de groenblauwe slinger hiertoe doorgetrokken worden. De gemeente werkt mee aan de ontwikkeling van een ecologische zone bij Rijksweg 11.

Als convenantpartner werkt de gemeente mee aan de uitvoering van het Plan De Venen. De gemeente wil in het bijzonder meer vrije wandelpaden gerealiseerd zien, vergezeld van kleinschalige recreatieve voorzieningen.

De fortificatie Wierickerschans kan zich ontwikkelen tot recreatief punt.

De rapportage De bebouwingslinten in het buitengebied (1995) geeft een ontwikkelingsvisie voor de bebouwingslinten weer. Hiertoe is het gebied verdeeld in drie deelgebied: deelgebied 1 "van Meije tot Oude Rijn", deelgebied 2 "tussen Oude Rijn en A12" en deelgebied 3 "ten westen van de oude Rijn". Deze indeling in deelgebieden staat weergegeven in figuur 3.

In deelgebied 1 wordt gestreefd naar consolidatie van de huidige functies, ruimte voor natuurontwikkeling en behoud van waardevolle landschapskennmerken.

Deelgebied 2 is onderverdeeld in drie gebieden.

Voor de zone tussen de Oude Rijn en de spoorbaan (2a) geldt verbrede plattelandsontwikkeling, behoud van waardevolle landschapskennmerken en behoud van de aanwezige natuurwaarden.

In de zone tussen de spoorbaan en de A12 (2b) worden ruime ontwikkelingsmogelijkheden binnen de landbouw geboden.

In de zone tussen de Enkele en Dubbele Wiericke (2c) gaat het om consolidatie van de huidige, agrarische functie, behoud van waardevolle landschapskenmerken (openheid), behoud van natuurwaarden en ruimte voor natuurontwikkeling.

Deelgebied 3 is onderverdeeld in vier gebieden.

Voor de polder Reeuwijk (3a) geldt consolidatie van huidige functies, behoud van natuurwaarden en behoud van landschapskenmerken.

In de zone tussen de Oud Bodegraafseweg en de bebouwde kom (3b) geldt verbrede platte-landsontwikkeling.

Voor de Binnenpolder (3c) gelden ruime ontwikkelingsmogelijkheden binnen de landbouw. Tenslotte wordt in de zone tussen de spoorbaan en de Oude Rijn (3d) ontwikkelingsruimte geboden voor vormen van agrarisch verwante bedrijvigheid.

In de rapportage worden de bebouwingslinten gedetailleerd bestudeerd. Per bebouwingslint is een ontwikkelingsvisie opgesteld, waarin wordt uitgegaan van consolidatie, verbrede platte-landsontwikkeling, natuurontwikkeling, herstel, ontwikkeling of landschapsbouw. Voor de gewenste planologische aanpak in de bebouwingslinten wordt verwezen naar de rapportage zelf.

2.2. Milieu- en waterbeleid

Milieu

In het Vierde Nationale Milieubeleidsplan (2001) worden de volgende zeven grote milieuproblemen genoemd: verlies aan biodiversiteit, klimaatverandering, overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen, bedreigingen van de gezondheid, bedreigingen van de externe veiligheid en mogelijk onbeheersbare risico's.

Met betrekking tot landelijke gebieden wordt specifiek ingegaan op de milieudruk door de landbouw. De opgave is via een transitie te komen tot een duurzame landbouw in Nederland. De verduurzaming van de landbouw kan niet los worden gezien van de ontwikkelingen in de natuur van Nederland. Natuur en landbouw zijn immers op complexe wijze met elkaar verweven. Met name de grondgebonden landbouw is van belang voor de instandhouding van natuur, biodiversiteit en landschap.

Er wordt een wijziging in het beleid ingezet, dat inhoudt dat beleid voor ruimtelijke ordening, natuur en milieu in het landelijk gebied in goede balans de gezamenlijke ambities realiseerbaar moet maken. Om de bijdrage van het milieubeleid aan de kwaliteit van de leefomgeving te versterken, wordt gestreefd naar het vergroten van de samenhang tussen milieu- en ruimtelijk beleid.

In het Beleidsplan milieu en water 2000 - 2004 van de provincie Zuid-Holland) maakt het plangebied deel uit van:

- een stiltegebied in Noord-Bodegraven (Meijepolder, Noordzijdepolder en polder Weijland).

In de Provinciale Milieuverordening (2004) is dit milieubeschermingsgebied vastgelegd.

Volgens de provinciale beleidsnota Rioleringsbeleid in het buitengebied moeten uiterlijk in 2005 de reductiedoelstellingen voor ongezuiverde lozingen zijn gehaald. In de door de provincie als niet-kwetsbaar aangeduide gebieden bedraagt de reductiedoelstelling 65%, in zeer kwetsbare gebieden is de doelstelling 97%. Reductiedoelstellingen kunnen gehaald worden door ongerioleerde adressen op de riolering aan te sluiten of te voorzien in (kleinschalige) voorzieningen, de zogenoemde IBA's.

De gemeente Bodegraven beschikt over een gemeentelijk Milieubeleidsplan. Omdat deze is verouderd wordt momenteel een nieuw gemeentelijk Milieubeleidsplan opgesteld. Speerpunten in het gemeentelijk milieubeleid van Bodegraven zijn bijvoorbeeld duurzaam bouwen, terugdringen van het energieverbruik, stimulering van duurzame energie, actief bodembeheer en sanering van milieuhinderlijke bedrijven.

Water

In de Vierde Nota Waterhuishouding (1999) worden de landelijke hoofdlijnen van het beleid op het gebied van de waterhuishouding aangegeven. Integraal waterbeheer vormt het uitgangspunt.

Door middel van deze integrale benadering wordt nagestreefd dat het land veilig en woonbaar blijft, met gezonde en duurzame watersystemen. Om dit te bereiken moet zoveel mogelijk worden uitgegaan van een watersysteembenadering en dient een zo intergaal mogelijk beheer te worden gevoerd. Op regionale schaal wil men onder andere het volgende bereiken: meer ruimte voor water in boezemlanden, vergroting van het waterbergend vermogen, vermindering van de verdroging, afname van de bodemdaling en optimale afstemming van het water-, ruimtelijke ordening-, natuur-, milieu- en landbouwbeleid.

In de rapportage Waterbeheer in de 21ste eeuw (2000) komt de gelijknamige commissie tot de volgende conclusie. Het waterbeheer is anno 2000 te vaak niet op orde en dit zal, gezien toekomstige klimatologische, ruimtelijke en maatschappelijke veranderingen, ook in de toekomst zeker niet het geval zijn. Daarvoor is een nadere aanpak van het waterbeleid nodig. De commissie stelt prioriteiten voor het waterbeleid op basis van vier oplossingsrichtingen:

- primaire problemen oplossen door ruimtelijke (her)inrichting en een ander grondgebruik;
- waar mogelijk anticiperen via flexibel peilbeheer;
- voorzover nodig ruimte bestemmen en inrichten voor waterbeheer;
- waar het niet anders kan technische maatregelen nemen voor waterafvoer.

Op provinciaal niveau heeft de provincie Zuid-Holland het beleid uit de Vierde Nota Waterhuishouding vertaald in de nota "Bruisend Water" (1999) en in het beleidsplan "Milieu en Water 2000-2004" (ontwerp, 2000). Hierin wordt voor de Zuid-Hollandse situatie explicieter aangegeven op welke wijze invulling kan worden gegeven aan duurzame watersystemen. Hierbij wordt aangegeven dat bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in Zuid-Holland meer rekening moet worden gehouden met de consequenties van klimaatveranderingen, zeespiegelrijzing en bodemdaling voor het waterbeheer. Bij keuzen ten aanzien van het waterbeheer en ruimtelijke ontwikkelingen moet gezocht worden naar flexibele en veerkrachtige oplossingen.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft voor haar beheersgebied het Integraal Waterbeheersplan De Stichtse Rijnlanden 1996-2000 opgesteld. Dit waterbeheersplan richt zich op duurzame watersystemen:

- minimaliseren van wateroverlast en watertekort; veiligstellen van natte natuurwaarden; duurzaam peilbeheer;
- waar mogelijk de inlaat van gebiedsvreemd water reduceren, met name in natte natuurgebieden;
- reduceren van verdroging, met name in gebieden met natuurwaarden;
- bestrijden van eutrofiëring en bereiken van minimaal biologisch gezonde wateren;
- waar mogelijk aanleggen van natuurvriendelijke oevers; verder ontwikkeling van de ecologische hoofdstructuur;
- streven naar duurzaam stedelijke waterbeheer.

Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft samen met de waterschappen De Oude Rijnstromen, Wilck en Wiericke en Groot-Haarlemmermeer het Waterbeheersplan 2000-2003 (2000) opgesteld. Naast de items die in het ook in het Waterbeheersplan van de Stichtse Rijnlanden zijn genoemd, richt het beleid in het Waterbeheersplan 2000-2003 zich met name op meer ruimte voor water:

- meer ruimte voor water in stedelijk gebied;
- meer ruimte voor water in zijn natuurlijke omgeving;
- anders omgaan met regenwater;
- versterken van natuurontwikkeling daar waar het kan;
- versterken van het waterbelang in de ruimtelijke ordening;
- versterken van de rol van waterschappen als maatschappelijke partners.

2.3. Sectoraal beleid

Natuur

De nota "Natuur voor mensen, mensen voor natuur", Natuur, bos en landschap in de 21^e eeuw (2000) vervangt integraal een aantal groene nota's, zoals het Natuurbeleidsplan en de Nota Landschap. De hoofddoelstelling is behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur en landschap, als essentiële bijdrage aan een leefbare en duurzame samenleving.

De inhoud van het natuurbeleid is uitgewerkt in vijf perspectieven. Tezamen dragen deze perspectieven bij aan versterking van de ecologische hoofdstructuur (natter, verbinden, vergroten), versterken van de landschappelijke identiteit (krachtiger, groener), versterking van duurzaam gebruik en behoud van de biodiversiteit.

Voor het plangebied zijn de volgende perspectieven van belang: Nederland Groot(s) Natuurlijk, Nederland Nat-Natuurlijk en Nederland Landelijk-Natuurlijk.

Nederland Groot(s) Natuurlijk gaat in op het versterken en verder tot stand brengen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In 2018 moet de EHS daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Het streven is dat in 2010 de realisering van de EHS op schema ligt en dat de ruimtelijke bescherming van de EHS op alle overheidsniveaus verankerd is. Dit geldt ook voor de gebieden die op dit moment nog geen natuurbestemming hebben.

Het perspectief Nat-Natuurlijk heeft betrekking op het benutten van kansen in Nederland voor karakteristieke natte natuur. In 2010 dient de natuur in de veenweidegebieden volop in ontwikkeling te zijn. Dit gebeurt in samenhang met het werken aan veiligheid en duurzame en veerkrachtige watersystemen. Mogelijkheden voor waterrecreatie zijn toegenomen.

Landelijk-Natuurlijk heeft betrekking op het versterken van de kwaliteit en identiteit van het landelijk gebied door inschakeling van boeren en het beter benutten van de biologische diversiteit binnen de productiesystemen. In het kader van dit perspectief zijn in 2010 tal van nieuwe coalities en nieuwe functiecombinaties met natuur en landschap ontstaan die een hoog maatschappelijk rendement hebben, omdat ze meerdere behoeften tegelijkertijd vervullen. Waar mogelijk is bijgedragen aan het realiseren van waterbeheerdoelstellingen. In deze gebieden zijn natuur en landschap juist een bondgenoot van de landbouw gebleken bij het inspelen op een aantal ontwikkelingen (zoals waterbeheer). Extensieve landbouw gaat samen met natuur- en landschapsbeheer en een opvangfunctie voor water. Kenmerkende aardkundige structuren en cultuurhistorische elementen zijn versterkt en de recreatieve toegankelijkheid is sterk verbeterd. De maatschappelijke betekenis van de landbouw als beheerder van het landelijk gebied staat veel meer dan in het verleden op de voorgrond. De landbouw heeft ook zelf belang bij een aantrekkelijk en recreatief goed ontsloten landelijk gebied en bij een gezond en natuurlijk imago.

Het ministerie van LNV is gestart met het Programma Beheer (2000). In dit programma wordt een nieuw subsidiestelsel geïntroduceerd voor (agrarisch) natuurbeheer. Subsidies worden gekoppeld aan het resultaat, en niet alleen aan het uit te voeren beheer. Zowel natuurbeschermingsorganisaties als particulieren komen in aanmerking voor subsidie. Het Programma Beheer vervangt de huidige regelgeving met betrekking tot natuur- en landschapsbeheer (onder andere de Relatienota).

In februari 1999 is het convenant Landbouw - Natuur Zuid-Holland-Oost afgesloten. Dit convenant is door diverse partijen ondertekend (provincie Zuid-Holland, WLTO, Zuid-Hollandse Milieufederatie en stichting Landschapsbeheer Zuid-Holland) en vormt een raamwerk voor afspraken op lokaal en regionaal niveau over de integratie van de zorg voor natuur en landschap in de agrarische bedrijfsvoering en het anders omgaan met regelgeving in het buitengebied. Het convenant heeft mede betrekking op het grondgebied van de gemeente Bodegraven. Het convenant bevat afspraken over gebiedsgerichte initiatieven en lokale convenanten, het stimuleren van een verbreed agrarisch gebruik, flexibilisering van regelgeving, de veranderende rol van betrokken partijen en vergroting van het maatschappelijk draagvlak.

Het convenant gaat specifiek in op de flexibilisering van regelgeving in bestemmingsplannen. De provincie zal bij de totstandkoming en goedkeuring van bestemmingsplannen bevorderen dat in die plannen geen regelgeving wordt opgenomen ten aanzien van slootdemping en maïs-teelt in het (veen)weidegebied, wanneer lokale en regionale betrokken partijen tot resultaatgerichte afspraken (gebiedsconvenanten) zijn gekomen over het realiseren van doelen met betrekking tot natuur en landschap. De provincie zet zich in om bij de doorwerking van de aanduiding "agrarisch gebied met natuur- en landschapswaarden" (ALN) van het streekplan naar bestemmingsplannen meer maatwerk mogelijk te maken.

Figuur 3 Deelgebieden ontwikkelingsvisie

Het provinciale Beleidsplan Natuur en Landschap (1991) is, in navolging van het nationale Natuurbeleidsplan, gericht op het realiseren van de provinciale ecologische hoofdstructuur. Ook is het provinciale beleidsplan gericht op de ontwikkeling van een verbinding tussen de Nieuwkoopse en Reeuwijkse plassen. Deze zone moet bestaan uit een lijnvormige corridor of uit een reeks kleinere leefgebieden (stapstenen) op een onderlinge afstand die voor dieren is te overbruggen.

De provincie Zuid-Holland geeft in de nota Ecologische Verbindingszones in Zuid-Holland (1996) aan dat twee ecologische verbindingzones door het plangebied lopen. Verbindingszones zijn gebieden of structuren die verbreding, migratie en uitwisseling van soorten tussen verschillende kerngebieden mogelijk maken. Ze kunnen de vorm hebben van (smalle) verbindende corridors of van "stepping stones" van wisselende omvang. Van Boskoop/Reeuwijk naar Woerden is via Bodegraven-Noord een circa 10 km lange verbinding van moeraselementen geprojecteerd. De tweede verbinding loopt van het Nieuwkoopse plassengebied naar het Reeuwijkse plassengebied en zal komen te bestaan uit een circa 8 km lange aaneengesloten moerasverbinding.

Cultuurhistorie en archeologie

Rijksbeleid

De bescherming van het archeologisch erfgoed in de bodem en de inbedding ervan in de ruimtelijke ontwikkeling is het onderwerp van het Europese Verdrag van Valletta (Malta, 1992). Nederland heeft dit verdrag ondertekend en goedgekeurd.

Door de ondertekening van dit verdrag heeft Nederland zich verplicht tot het beschermen van het archeologisch erfgoed. Uitgangspunt van het verdrag is het archeologisch erfgoed waar mogelijk te behouden. Voortaan moeten archeologische waarden worden meegewogen in ruimtelijke besluitvormingsprocessen, net als economische belangen en natuurwaarden. Kosten van noodzakelijk archeologisch bodemonderzoek komen voor rekening van de initiatiefnemer van de bodemverstoring.

Er is enige jaren gewerkt aan de uitwerking van het verdrag via een wijziging van onder andere de Monumentenwet 1998.

In 2001 is het Interimbeleid van kracht geworden. Het Interimbeleid vormt een brug tussen de nu geldende Monumentenwet (1988) en de nieuw te ontwikkelen Monumentenwet. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Monumentenwet is in oktober 2003 ingediend bij de Tweede Kamer. Naar verwachting zal de nieuwe Monumentenwet in 2005 van kracht worden.

Provinciaal beleid

De provincie Zuid-Holland heeft vooruitlopend op het van kracht worden van de nieuwe Monumentenwet het Verdrag van Malta geïmplementeerd in haar beleid. In de Nota Planbeoordeling 2002 is opgenomen dat in gebieden met zeer grote tot redelijke kans op archeologische sporen volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van Zuid-Holland bij het voorbereiden van verstorende plannen verplicht verkennend archeologisch onderzoek dient uitgevoerd te worden, dat afhankelijk van de daaruit blijkende aanwezige waarden kan leiden tot:

- aanpassing van de plannen met inbegrip van behoud en bescherming van de aanwezige archeologische waarden conform terreinen met archeologische waarden;
- opgraving en documentatie bij verstoring conform het bovenstaande;
- financiering vindt plaats op kosten van de verstoorder.

Bij het aantreffen van archeologische sporen in gebieden met lage verwachting en in de witte gebieden volgens voornoemde hoofdstructuur dient conform de algemene richtlijn archeologisch onderzoek plaats te vinden.

Bij plannen dienen ter bescherming en beheer van archeologische waarden een aanlegvergunningstelsel te worden opgenomen dat tenminste voorziet in advies van een archeologische deskundige over de wijze van omgaan met geconstateerde of te constateren archeologische waarden bij eventuele grondwerkzaamheden. Voor de vaststelling van een ruimtelijke plan, waarvan de uitvoering de verstoring van deze archeologische waarden tot gevolg heeft, dient duidelijkheid te bestaan over aanwezigheid en veiligstelling van deze waarden door onderzoek, opgraving en documentatie. In de plantoelichting dient opgenomen te worden een paragraaf over het gemeentelijk beleid ten aanzien van archeologie. Hierin dient opgenomen te worden hoe wordt omgegaan met mogelijke verstoringen van het archeologisch bodemarchief, hoe eventuele verwachtingen worden omgezet in waarden en hoe in de financiering wordt voorzien van onder andere de archeologische onderzoeken.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Bodegraven laat bij het ontwikkelen van ruimtelijk beleid het archeologisch belang vanaf het begin meewegen in de besluitvorming.

Ten behoeve van de herontwikkeling van een gebied in het centrum van Bodegraven is er een archeologische verwachtingskaart opgesteld. Deze kaart zal een vlakdekkend inzicht verschaffen in de verschillende archeologische waarden en verwachtingen in het plangebied, in combinatie met de (paleo)landschappelijke context hiervan. De herontwikkelingsplannen voor het plangebied kunnen aan de hand van deze kaart op hun consequenties voor het archeologische bodemarchief worden getoetst.

Het betreft hier een gebied met een zeer grote kans op archeologische sporen. In het gebied heeft naar alle waarschijnlijkheid een Romeins castellum gestaan met in de omgeving een burgerlijke nederzetting.

In een later stadium zal mogelijk ook voor het overige deel van de gemeente Bodegraven een archeologische verwachtingskaart worden opgesteld.

Bij alle gemeentelijke ruimtelijke plannen wordt in een vroegtijdig stadium archeologisch bodemonderzoek verricht. Gestreefd wordt naar het behoud van het bodemarchief ter plekke. Is behoud niet mogelijk, dan is het streven om door middel van een opgraving de informatie veilig te stellen.

In de Nota Belvédère (1999) wordt een visie gegeven op de wijze waarop met de cultuurhistorische kwaliteiten van het fysieke leefmilieu in de toekomstige ruimtelijke inrichting van Nederland kan worden omgegaan, en geeft aan welke maatregelen daartoe moeten worden getroffen.

Het plangebied valt binnen het Belvédèregebied Nieuwkoop-Harmelen. Dit gebied wordt gekarakteriseerd door het typisch Hollands-Utrechts cope-ontginningslandschap en is ook het grootste aaneengesloten voorbeeld ervan in Nederland. In de nota wordt aangegeven dat voor dit gebied een betere handhaving van het aanlegvergunningstelsel uit bestemmingsplannen moet plaatsvinden (met betrekking tot het dempen van sloten). De in deze nota voorgestelde beleidsstrategie bestaat uit het instandhouden van de cultuurhistorische identiteit, onder andere op grond van bestemmingsplannen, en ontwikkeling van de cultuurhistorische identiteit.

Landbouw

In de Structuurnota Landbouw (1990) worden de structurele ontwikkelingen in de landbouw alsmede het beleid voor de toekomst weergegeven. In 1995 is geconstateerd dat de dynamiek van het landelijk gebied een nieuwe prioriteitstelling vergt. Deze is aangegeven in de Nota Dynamiek en vernieuwing. De nadruk wordt gelegd op de verschillende functies die het landelijk gebied maatschappelijk vervult. Deze nota wordt gezien als de bijdrage van het ministerie van LNV aan het thema plattelandsvernieuwing.

In het kader van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening is in opdracht van het ministerie van VROM een onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkelingen in de landbouw. Dit onderzoek staat weergegeven in de Atlas Ontwikkeling landbouw: 5^e Nota (1999). Deze informatie is nodig ter voorbereiding van nieuw ruimtelijk beleid en de ruimtelijke inbreng in nieuw sectorbeleid.

In het onderzoek wordt met name aandacht besteed aan verbrede landbouw. Het grondgebied van Bodegraven wordt aangegeven als een gebied waar momenteel relatief veel verbreding plaatsvindt. De rol van de overheid zou per gebied gedifferentieerd in moeten worden gevuld. Er dient zoveel mogelijk aangesloten te worden bij initiatieven die in de regio's worden ontwikkeld.

Recreatie

De Beleidsnota Openluchtrecreatie 1992-2010, Kiezen voor recreatie (1993) vormt één van de bouwstenen van het structuurschema Groene Ruimte en zet de recreatieve beleidslijnen uit voor de jaren negentig, met een doorkijk naar het jaar 2010. Verder geeft de nota aan wat instanties in deze periode te doen staan om de recreatieve mogelijkheden te behouden en te versterken. Ten aanzien van het Groene Hart wordt een verdere ontwikkeling van de recreatieve hoofdstructuur voor fietsen, wandelen, schaatsen, vissen en varen nagestreefd (groen en blauw netwerk) in aansluiting op de Randstadgroenstructuur. Een koppeling met de (nog te ontwikkelen) ecologische en landschappelijke structuur dient te worden benut. Wat betreft de dagrecreatie richt het beleid zich op het verder verbeteren van de mogelijkheden voor oeverrecreatie en voor watersport met kleine zeil- en motorboten.

De onderlinge samenhang van het blauwe netwerk kan worden versterkt door verbetering van de doorvaartmogelijkheden en de uitbouw van aanlegplaatsen.

Het Groene Netwerk: natuurlijk actief in het Zuid-Hollandse Landschap (1994) is een studie in opdracht van de provincie naar de mogelijkheden in hoeverre het Groene Netwerk in de toekomst kan worden uitgebouwd tot een totaalproduct voor natuurgerichte recreanten en exploitanten. Belangrijke actiepunten die worden genoemd zijn het verbeteren van de aansluiting tussen stedelijke gebieden en routes, het realiseren van nog ontbrekende aansluitingen tussen routes en het optimaliseren van interessante knooppunten van routenetwerken.

Het Blauwe netwerk in het Groene Hart (1995) is één van de strategische projecten die voor het Groene Hart is opgesteld. Voor het Blauwe Netwerk is een beleidskader en een actieplan opgesteld. Doel van het Blauwe Netwerk is het ontwikkelen en verbeteren van een samenhangend netwerk van vaarwegen voor de recreatievaart in het Groene Hart, waarbij de beleving van de recreant centraal staat. Bij het oplossen van knelpunten worden kansen benut en randvoorwaarden gesteld vanuit natuur, milieu en economie.

Door de Stuurgroep De Venen is het plan Recreatie in De Venen (2000) opgesteld. In dit plan wordt een visie op recreatie in De Venen gegeven en worden een aantal voorstellen gedaan voor te ontwikkelen transferpunten en recreatieve routes. De basis voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van De Venen wordt gevormd door een samenhangend netwerk van recreatieve verbindingen die bestaande en te ontwikkelen recreatieve kwaliteiten met elkaar verbindt tot één geheel. Binnen het netwerk zijn transferpunten opgenomen. Transferpunten bestaan uit een concentratie van voorzieningen en toeristisch-recreatieve mogelijkheden. Voorgesteld wordt op langere termijn een recreatief knooppunt (transferpunt) in Bodegraven te ontwikkelen voor recreanten uit Rotterdam en omgeving. Een open motorbootroute en een nieuwe kano-route wordt ontwikkeld in de Meije en de oude Rijn. Vanuit Nieuwerbrug wordt via de dubbele Wiericke de vaarroute "Stichtseroute" ontwikkeld.

De gemeente Bodegraven heeft in reactie op het plan "Recreatie in De Venen" aangegeven nieuwe fietsroutes vanuit Bodegraven wenselijk te vinden.

De Stuurgroep Wierickerschans waarin de provincie Zuid-Holland, Staatsbosbeheer, Stichting Wierickerschans en de gemeente Bodegraven zijn vertegenwoordigd, heeft in juni 2004 een Ontwikkelingsconcept Wierickerschans voor de fortificatie in het plangebied vastgesteld. Het Ontwikkelingsconcept is erop gericht de recreatieve, educatie en cultuurhistorische functie van het fort te vergroten. In het Ontwikkelingsconcept wordt tevens aangegeven dat wordt bezien welke andere functies op het fort aanvaardbaar zijn. Daarbij zal ook een locatie voor een parkeervoorziening bij het fort worden gezocht. Begin 2005 zal meer duidelijkheid bestaan omtrent de toekomstige ontwikkeling van het fort zodat de resultaten niet in dit bestemmingsplan Buitengebied kunnen worden meegenomen.

Verkeer en vervoer

In het Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer (1998-1991) is het toekomstige mobiliteitsbeleid vertaald in een verkeers- en vervoersstrategie. Het streven is erop gericht de groei van het autoverkeer over de periode 1986-2010 beperkt te houden tot maximaal 35%. De verkeersveiligheid dient duurzaam te worden verbeterd. Voor de inrichting van verblijfsgebieden in buitenedstelijke gebieden, zogenaamde 60 km/h-gebieden, worden in het kader van het "Startprogramma Duurzaam Veilig" extra middelen uitgetrokken.

Momenteel is de opvolger van het tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer in voorbereiding. Van deze opvolger, het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan 2001-2020 (2001), is inmiddels het beleidsvoornemen gereed. De doelstelling van dit plan is het bieden van een doelmatig, veilig en duurzaam functionerend verkeers- en vervoerssysteem, waarbij de kwaliteit voor de individuele gebruiker in een goede verhouding staat tot de kwaliteit voor de samenleving als geheel.

In het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport 2002-2006 worden de investeringen in de infrastructuur beschreven. Deze investeringen hebben als doel de bereikbaarheid te verbeteren en de ruimtelijke en economische structuur te versterken.

In het meerjarenprogramma is de realisatie van de Rijksweg 11 van Alphen aan den Rijn naar Bodegraven opgenomen. In 2001 is gestart met de realisatie hiervan. Naar verwachting vindt de oplevering in 2004 plaats.

Doelstelling van het Masterplan Fiets (1992) is het bevorderen van het gebruik van de fiets als alternatief voor het autogebruik, onder de voorwaarde dat de kans op ongevallen voor fietsers (en bromfietzers) drastisch vermindert. Directe en aantrekkelijke fietsroutes dienen te worden gecreëerd. Het langzaam verkeer dient zodanig op het openbaar vervoer te worden afgestemd dat de fiets in combinatie met het openbaar vervoer ook op grotere afstanden een alternatief voor de auto vormt. Koppeling van stedelijke en buitenstedelijke fietsroutenetwerken en goede bewegwijzering is noodzakelijk om de fiets een belangrijke rol in het recreatieverkeer te laten spelen.

In het Mobiliteitsplan Zuidvleugel Zuid-Holland (1996) is aangegeven dat het spoorwegnet de drager dient te zijn voor het regionaal openbaarvervoersstelsel. Dit kan alleen door een verdere verbetering en uitbreiding van het spoorwegennet.

Het Regionaal Verkeers- en Vervoersplan (RVVP, 1993) geeft aan hoe de vervoerregio de problemen op het gebied van milieu en bereikbaarheid in de regio wil aanpakken. Het bereikbaar houden van de regio is één van de doelstellingen van dit plan. Het RVVP bevat een aantal strategische maatregelen om de bereikbaarheid te handhaven, waaronder de aanleg van verkeersluwe gebieden.

2.4. Conclusie

Het rijksbeleid wordt in grote mate bepaald door de ligging van het plangebied in het Groene Hart. Voor het Groene Hart geldt het restrictief beleid. Belangrijkste uitgangspunt daarvan is het tegengaan van verdere verstedelijking in het Groene Hart en het tegengaan van een verdere ontwatering van het veen. Buiten de kernen dient alleen ruimte te worden geboden aan functies die een binding hebben met het landelijk gebied. Ontwikkeling van de recreatie is hierbij een belangrijk aspect. Verder gaat het ruimtelijk beleid uit van optimale ontwikkelingsmogelijkheden voor grondgebonden landbouw in combinatie met andere functies.

Op provinciaal niveau zijn de beleidslijnen verder uitgewerkt. In het ruimtelijk beleid wordt het landelijk gebied van Bodegraven gezien als een belangrijk gebied voor de landbouw. Door behoud van het veenweidegebied wordt de openheid en het landelijke karakter ervan gehandhaafd en blijven de natuur- en landschapswaarden beschermd. Nieuwvestiging en omzetting van het grondgebruik worden niet wenselijk geacht, behoudens de bedrijfsverplaatsing die in het kader van landinrichting plaats vindt. Met name in Bodegraven-Noord spelen natuur- en landschapsbelangen. Grootschalige en niet-agrarische ingrepen worden hier niet nagestreefd.

Een nadere uitwerking van dit beleid vindt op gemeentelijk niveau plaats. Gestreefd wordt naar een duurzame landbouw, waarbinnen ook plaats is voor verbreding en agrarisch natuurbeheer. De gemeente ondersteunt de landinrichtingsprojecten, waarbinnen naast kavelruil onder andere wordt gestreefd naar betere recreatieve voorzieningen en het ontwikkelen van de natuur (ecologische verbindingzones). De gemeente heeft in een startnotitie een ontwikkelingsvisie per deelgebied opgesteld, waarin bijvoorbeeld consolidatie, verbrede plattelandsontwikkeling of landschapsbouw als uitgangspunt dienen.

Uit het sectorale beleid komen enkele belangrijke ontwikkelingen voor het plangebied naar voren. Voor wat betreft natuur speelt met name de realisatie van de ecologische verbindingzones en de in het convenant Landbouw-Natuur Zuid-Holland-Oost vastgelegde afspraken over agrarisch natuurbeheer. Vanuit de sector landbouw blijkt dat thema's als platteland vernieuwing en verbrede landbouw de komende jaren belangrijke items vormen. De recreatiesector geeft aan te streven naar een samenhangend netwerk van recreatieve verbindingen, waarbij wordt gestreefd naar bijvoorbeeld verbetering van de recreatieve routes en het optimaliseren van knooppunten. Voor wat betreft verkeer is met name de aanleg van de nieuwe rijksweg 11 relevant.

blanco pagina

Bodem en water – het abiotisch milieu – zijn in belangrijke mate bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de verschillende functies in het gebied (bijvoorbeeld als externe productiefactor voor de landbouw). Om inzicht te krijgen in het abiotisch milieu, wordt in dit hoofdstuk als eerste de ontstaansgeschiedenis en de huidige situatie omtrent bodem en waterhuishouding beschreven. Vervolgens wordt ingegaan op een aantal toekomstige ontwikkelingen, onder andere in het kader van de drie landinrichtingsplannen. Tenslotte wordt aangegeven wat voor de sector bodem en water het specifieke wensbeeld is voor het ruimtelijk beleid.

3.1. Ontstaansgeschiedenis

In een ver verleden bestond het gebied rondom Bodegraven uit schorren en kwelders, die onder getijdeninvloed stonden van de Noordzee. Door de verdergaande duinvorming aan de huidige westkust van Nederland verminderde deze getijdeninvloed en kreeg de Oude Rijn een rustiger verloop. Hierdoor ontstonden geschikte omstandigheden voor grootschalige veenvorming, hetgeen tot in de middeleeuwen heeft plaatsgevonden. Als gevolg van zand- en kleiafzettingen van de Oude Rijn werd een stelsel van stroomruggen en oeverwallen gevormd. In het veengebied zorgden veenstroompjes, zoals de Meije, voor de afwatering. Ook langs deze veenstroompjes ontstonden stroomruggen en oeverwallen.

3.2. Huidige situatie

3.2.1. Bodem

Bodemopbouw

De ontstaansgeschiedenis is goed terug te vinden in de bodemopbouw. In een strook langs de Oude Rijn (zie figuur 4, Bodem) worden voornamelijk kleigronden aangetroffen. Deze kleigronden gaan via "klei op veen"-gronden¹⁾ over in veengronden. Dit patroon is ook terug te vinden langs de Meije. De smalle stroken kleigrond ten zuiden van de Oude Rijn duiden op vroegere veenstroompjes.

Bodemgebruik

Het merendeel van de gronden is in gebruik als weidegrond ten behoeve van melkveeteelt. Een aantal melkveehouderijbedrijven hebben rundveehouderij of intensieve veehouderij (varkens-, kalveren- en pluimveehouderij) als neventak. Voornamelijk in het veenweidegebied zijn er ook een groot aantal percelen met natuurwaarden (onder andere broedplaatsen voor weidevogels en waardevolle slootkantvegetaties). Daarnaast zijn een aantal reservaatgebieden in het plangebied aangewezen (zie figuur 7, Ecologie). Langs de Meije, aan weerszijde van de Oude Rijn (Noord- en Zuidzijde), de Dammekant en de Oud Bodegraafseweg liggen bebouwingslinten.

3.2.2. Water

Samenwerking met waterbeheerders en watertoets

In het plangebied zijn drie verschillende waterbeheerders actief. Het zuidwestelijk deel (ten zuiden van de Oude Rijn tot aan de enkele Wiericke) is in beheer bij het Waterschap Wilck en Wiericke. Zij zijn verantwoordelijk voor de waterkwantiteit van het polderwater. Het waterkwaliteitsbeheer in dit gebied wordt gevoerd door het Hoogheemraadschap van Rijnland (zowel polder- als boezemwater) evenals het waterkwantiteitsbeheer van het boezemwater. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is verantwoordelijk voor het waterkwaliteits- en -kwantiteitsbeheer in Bodegraven-Noord en ten oosten van de enkele Wiericke.

In het kader van de watertoets zijn de waterbeheerders uitgenodigd voor de bijeenkomsten van de klankbordgroep. Daarnaast is separaat informatie bij de verschillende waterbeheerders ingewonnen.

¹⁾ Bij de gronden is door overstrooming van de Oude Rijn en de Meije op het veenpakket klei afgezet.

Figuur 4 Bodemkaart

Actuele situatie

In de waterbeheersplannen zijn aan de verschillende gebieden functies toegekend. Zo heeft Bodegraven-Noord een agrarische en natuurfunctie. Het gebied ten zuiden van de Oude Rijn heeft de functie veehouderij, met uitzondering van het lint langs de Oude Rijn, waaraan de functie stedelijk gebied is toegekend. Het waterbeheer is zoveel mogelijk op deze functies afgestemd.

In het plangebied zijn een groot aantal (hoofd)waterlopen aanwezig (zie figuur 5, Waterlopen en -keringen), waaronder de Oude Rijn, de Meije en de enkele en dubbele Wiericke. Doordat de enkele en dubbele Wiericke deel uitmaken van de Oude Hollandsche Waterlinie, hebben beide waterlopen grote cultuurhistorische waarden.

In Bodegraven-Noord komt in een strook langs de Oude Rijn en in het noordelijk deel van de Meijepolder kwel voor. In de overige delen van Bodegraven-Noord treedt infiltratie op. Hierbij moet worden opgemerkt dat zowel kwel als infiltratie-intensiteiten zeer gering zijn (maximaal 0,5 mm/dag).

Afhankelijk van het gebiedsdeel liggen de percentages aan open water in het plangebied tussen 6 en 10%. Hiermee wordt voldaan aan de richtlijnen van de waterbeheerders. Volgens de waterbeheerders doen zich geen waterkwanteitsproblemen voor als gevolg van onvoldoende waterbergend vermogen. Echter in het licht van toekomstige ontwikkelingen (klimaatsverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging) en een duurzame inrichting van het watersysteem, is het waarschijnlijk dat in de toekomst uitbreiding van het aandeel open water tot gemiddeld 10% gewenst is.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit in het gebied is, net als in veel andere buitengebieden, matig. Voornamelijk voor meststoffen (fosfaat en nitraat), zware metalen en zuurstof wordt niet voldaan aan de minimale waterkwaliteitseisen (MTR-norm¹⁾), zoals geformuleerd in de Vierde Nota Waterhuishouding. Door diverse inspanningen is de waterkwaliteit de laatste jaren verbeterd en een verdere verbetering in de toekomst mag worden verwacht.

Ook de waterbodems kunnen als (matig) vervuild worden aangemerkt. Bronnen van vervuiling zijn onder andere uitspoeling van meststoffen uit de landbouw, ongerioleerde lozingen en riooloverstorten. Daarnaast komt de inlaat van gebiedsvreemd water (in droge perioden en ten behoeve van de doorspoeling) de waterkwaliteit, als gevolg van de afwijkende chemische samenstelling, niet ten goede.

In het plangebied zijn 175 adressen niet aangesloten op de riolering (Saneringsplan Ongezuiverde Lozingen, september 2000). Het betreft hier zowel woningen als bedrijven. Samen lozen zij in totaal 529 vervuilingseenheden (respectievelijk 382 en 147 vervuilingseenheden).

Waterbeheer

Het huidige waterbeheersingsstelsel voldoet niet, doordat het onvoldoende is afgestemd op de huidige en (toekomstige) functies en de eisen die daaraan zijn verbonden. Het systeem is met name afgestemd op het zo snel mogelijk afvoeren van wateroverschotten en het zo snel mogelijk aanvoeren van water in perioden met een watertekort. Dit strookt niet met de heersende opvatting van rijk, provincie en waterschappen dat watersystemen duurzaam en zelfvoorzienend moeten zijn. Daarbij komt dat de gemaalcapaciteit van een aantal gemalen onvoldoende is, het huidige versnipperde peilbeheer met zijn vele onderbemalingen erg kostbaar is en dat de peilfluctuaties relatief groot zijn. Daarnaast vormen de huidige drooglegging²⁾ en de grondwaterstanden een probleem voor grondgebruikfuncties (veelal onvoldoende voor de landbouw en te groot voor natuurfuncties).

Op de oeverwallen rondom de Oude Rijn bedraagt de drooglegging gemiddeld 0,8 m. In veenweidegebieden ligt de drooglegging tussen de 0,3 en 0,6 m. Als gevolg van peilfluctuaties ligt in het merendeel van de veenweidegebieden het gemiddelde hoogwaterpeil minder dan 0,2 m beneden maaiveld (in sommige delen slechts 5 cm onder maaiveld). De grote peilfluctuaties worden veroorzaakt doordat niet op de juiste plaatsten of onvoldoende diep kan worden afgemalen, of doordat waterlopen onvoldoende diep zijn.

¹⁾ De MTR-norm staat voor de Maximaal Toelaatbaar Risico-norm en geeft de na te streven minimale waterkwaliteit aan voor biologisch gezond water.

²⁾ Drooglegging is het verschil tussen de maaiveldhoogte en het slootpeil.

Figuur 5 Waterlopen en keringen

Voor de landbouw leiden de hoge (grond)waterstanden in het veenweidegebied tot hogere arbeidsdruk en extra kosten, voor de reservaatgebieden en natuur(ontwikkelings)gebieden is de huidige drooglegging echter in veel gevallen te groot voor de waterafhankelijke natuur.

In zowel natte als droge perioden doen zich problemen voor. Er zijn diverse mogelijkheden aanwezig voor het inlaten van water in de polder. Een aantal van deze inlaatmiddelen werken echter niet optimaal, waardoor in perioden van droogte een goede watervoorziening ten behoeve van beregening niet zeker is.

3.3. Verwachte ontwikkelingen

Beleid(voornemens) en onderzoek

In het kader van de vier landinrichtingsplannen (Bodegraven-Noord, Driebruggen, Boskoop en Reeuwijk) zal de waterhuishouding flink op de schop gaan. Een aantal gemalen zal worden vervangen of verbeterd, waar nodig zullen watergangen worden verdiept en inlaatmiddelen verder worden geoptimaliseerd. Deze plannen – die in samenwerking met de waterbeheerders tot stand zijn gekomen – zijn in het kader van de landinrichting Bodegraven-Noord en Driebruggen op dit moment in uitvoering of de uitvoering moet nog van start gaan. Voor het landinrichtingsplannen Boskoop en Reeuwijk verkeert men op dit moment nog in de planvormingsfase. Alleen voor Oud-Bodegraven zijn reeds inrichtingsmaatregelen bekend. Voor de nieuwe waterhuishouding wordt gestreefd naar een duurzaam watersysteem/-beheer. In het kader van de Herinrichting Boskoop wordt een nieuwe aanvoerroute van Oude Rijnwater gerealiseerd, via de watergang langs de Oud-Bodegraafseweg en de watergang ten zuiden van de A12. Hiervoor wordt de bestaande waterstructuur gebruikt.

Ook de waterbeheerders hebben voor het landelijk gebied doelen geformuleerd om invulling te geven aan een duurzaam watersysteem. Hierin past onder ander het opheffen van versnippering van het watersysteem. Zo wordt het merendeel van de particuliere onderbemalingen in de toekomst opgeheven. Waar opheffing van de onderbemaling bezien vanuit de (agrarische) bedrijfsvoering niet mogelijk is, wordt het beheer van de onderbemaling overgenomen door de waterbeheerder. Daarnaast zullen de rioolwateroverstorten in de toekomst zoveel mogelijk gesaneerd worden. Hiermee is reeds een begin gemaakt. In het gehele plangebied wordt gestreefd naar het bereiken van minimaal biologisch gezond water. Hierbij heeft de aanpak van vervuiling in ALN- en natuurgebieden prioriteit.

Bodegraven-Noord maakt onderdeel uit van het plangebied van Waterkansenkaart De Venen, welke momenteel wordt opgesteld. Hierin wordt door de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht en vier waterschappen – waaronder de Hoogheemraadschappen van Rijnland en De Stichtse Rijnlanden – een visie gepresenteerd op het in de toekomst gewenste watersysteem en op de consequenties die dit heeft voor het toekomstig ruimtegebruik. Aan bod komen thema's als de situering van grondgebruikfuncties, (nood)waterberging, ruimte reservering ten behoeve van duurzame watersystemen, voorkomen van versnippering, tegengaan van bodemdaling en het realiseren van duurzaam stedelijk waterbeheer. Waterkansenkaarten hebben naast een functie van (middel)langetermijnvisie van de waterbeheerder tevens een functie als informatie- en communicatiemiddel. De waterkansenkaart kan een belangrijke rol spelen bij de inbreng van de belangen van de watersector in integrale gebiedsgericht projecten.

De Dammekant is door provincie Zuid-Holland aangewezen als te rioleren gebied met een, vanuit milieuoogpunt, hoge urgentie. Wanneer de Dammekant is aangesloten op de riolering, zijn de ongerioleerde vervuilingseenheden met meer dan de helft gereduceerd. Middels een voorgenomen gebiedsgerichte aanpak, die wordt geformaliseerd in het gemeentelijke Rioleringsplan, zal aan de reductiedoelstellingen worden voldaan.

De forse reductie van het aantal ongezuiverde lozingen zal een positief effect hebben op de waterkwaliteit in het plangebied.

Waterpeilverlaging

In alle (primaire) agrarische gebieden zal een waterpeilverlaging plaatsvinden gelijk aan de maaiveld-daling. Daar bovenop zal ter verbetering van de productieomstandigheden voor de landbouw naar verwachting een verder waterpeilverlaging worden doorgevoerd.

Zo zal in grote delen van de Meijepolder de drooglegging worden vergroot naar 0,6 m. Hierdoor zal in een gebied van circa 350 ha de grondwaterstand met enkele centimeters dalen.

Ter voorkoming van schade aan het bebouwingslint langs de Meije als gevolg van de (grond)-waterstandverlaging, zal een hoogwatersloot nabij dit lint worden aangelegd.

Ook ten zuiden van de spoorlijn is de kans groot dat de drooglegging zal toenemen tot 0,6 m. Voor de polder Reeuwijk wordt in het kader van de landinrichtingen Boskoop en Reeuwijk momenteel het raamplan met voorkeursalternatieven uitgewerkt. De precieze waterhuishoudkundige invulling is nog niet bekend, maar het is waarschijnlijk dat ook hier een waterpeilverlaging zal worden doorgevoerd. Alleen voor Oud-Bodegraven zijn reeds inrichtingsmaatregelen bekend.

De te handhaven waterpeilen en het peilbeheer worden vastgelegd in het peilbesluit dat door de waterbeheerders wordt vastgesteld.

Waterhuishoudkundige voorzieningen ten behoeve van natuur

De onderbemalingen in de begrensde reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden zullen worden opgeheven. In deze gebieden wordt in principe geen peilverlaging doorgevoerd, tenzij dit van belang is voor de natuurwaarden. Mogelijk wordt in sommige natuurgebieden de waterstand verhoogd.

Door het (toekomstige) afwijkende waterpeil tussen reservaat-/natuurgebieden en de omliggend landbouwgronden zal water uit de natuurgebieden "weglekken" naar de landbouwgebieden. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen wordt voor het aaneengesloten natuurgebied in de Meijepolder in het kader van de landinrichting Bodegraven-Noord een hydrologische bufferstrook aangelegd van 25 m breed. Ten behoeve van de natte natuurwaarden zal er toch wateraanvoer naar dit gebied nodig zijn. De kwaliteit van het water uit de Oude Rijn is redelijk, toch is de kwaliteit onvoldoende voor het natuurgebied. Het ingelaten water uit de Oude Rijn zal daarom door middel van een defosfateringsinstallatie in de Molentocht voedselarmer worden gemaakt, alvorens het naar het natuurgebied wordt aangevoerd.

Waar mogelijk zullen waterlopen worden ingericht met natuurvriendelijk oevers. Alleen al in het plangebied van landinrichting Bodegraven-Noord is hiervoor minimaal 3,5 ha grond nodig.

Gestreefd zal worden om het watersysteem van natuurgebieden zoveel mogelijk te scheiden van het agrarische systeem. Zo wordt in de landinrichting Driebruggen bij de nog in te richten ecologische zone langs de Enkele Wiericke gestreefd naar het loskoppelen van het watersysteem in deze zone van de rest van de polder.

Waterberging

Ondanks dat op dit moment het waterbergend vermogen in het plangebied toereikend is, is (zoals eerder vermeld) het niet uitgesloten dat in de toekomst meer waterberging wenselijk is. Uit een eerste studie van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (Blauwe Contour RO5- concept) is gebleken dat het gehele beheersgebied van dit Hoogheemraadschap geschikt zou kunnen zijn als potentieel wateropvangbekken. Het deel ten zuiden van de Oude Rijn zou in aanmerking kunnen komen voor uitbreiding van de boezem. Of dergelijke maatregelen daadwerkelijk noodzakelijk zijn en wat de beste locaties voor eventuele uitbreiding van waterberging zijn, wordt nog nader onderzocht.

3.4. Sectoraal wensbeeld

Op basis van de huidige bodemkundige en waterhuishoudkundige situatie en de ontwikkelingen hierin, wordt het volgende sectorale wensbeeld aangegeven. Het wensbeeld geeft weer wat vanuit de functie wenselijke uitgangspunten zijn voor het bestemmingsplanbeleid. Bij het opstellen van dit wensbeeld is nog geen rekening gehouden met bestaand beleid en heeft nog geen afweging met andere functies plaatsgevonden.

Een afweging tussen dit wensbeeld, het bestaande beleid en de wensbeelden van andere sectoren vindt plaats in hoofdstuk 10. Deze afweging leidt uiteindelijk tot de gebiedsvisie en het bijbehorende ruimtelijk beleid.

De gemeente en de waterbeheerders streven naar een integraal duurzaam waterbeheer waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het natuurlijke watersysteem, waarbij problemen – nu en in de toekomst – op het gebied van waterkwaliteit of waterkwantiteit zoveel mogelijk worden voorkomen. Op grond van de verschillende landinrichtingsplannen zal de aanwezige waterhuishoudkundige infrastructuur in het plangebied drastisch worden gewijzigd, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de verschillende functies die in het gebied aanwezig zijn.

Geplande waterhuishoudkundige ingrepen zijn: vervangen dan wel aanpassen van een aantal gemalen, verdiepen van waterlopen en optimaliseren van inlaatmiddelen, waar mogelijk opheffen van onderbemalingen, saneren van riooloverstorten en andere verontreinigingsbronnen, de inlaat van water uit de oude Rijn wordt gedefosfateerd en watersystemen in natuurgebieden worden zoveel mogelijk gescheiden van watersystemen in de rest van het gebied.

Binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan leidt dit tot het volgende watergerelateerde wensbeeld:

- minimaal handhaven en waar mogelijk vergroten van het waterbergend vermogen. In dit kader zijn slootdempingen in beginsel ongewenst, wanneer slootdemping toch noodzakelijk blijkt zal het gedempte oppervlakte moeten worden gecompenseerd; door oevers zoveel mogelijk natuurvriendelijk in te richten en door de aanleg van nieuw open water wordt het waterbergend vermogen vergroot;
- vergroting van de drooglegging en de daarmee gepaard gaande maaiveldddaling zetten duurzaam waterbeheer onder druk; daardoor zal terughoudend omgegaan moeten worden met waterpeilverlagingen; ten behoeve van de landbouw wordt de drooglegging in primaire landbouwgebieden waarschijnlijk vergroot tot maximaal 0,6 m (het provinciaal beleid staat grotere drooglegging in veenweidegebieden niet toe); in de overige landbouwgebieden volgt het waterpeil in beginsel de maaiveldddaling maar wordt de drooglegging niet verder vergroot. In de reservaat- en natuurgebieden wordt de waterstand in principe niet verlaagd;
- het bestemmingsplan moet ruimte bieden voor de aanleg van een hydrologische bufferzone aan de noordkant van het gedeeltelijke nog te creëren natuurgebied ten noorden van de Oude Rijn;
- de resultaten van gebiedsgerichte onderzoek naar duurzame watersystemen (onder andere Waterkansenkaarten en onderzoeken op het gebied van waterberging) zullen waar mogelijk in het toekomstige beleid worden verankerd.

Blanco pagina

4. Landschap en cultuurhistorie

31

In dit hoofdstuk zijn de aspecten landschap (huidige landschappelijke structuur en autonome ontwikkelingen) en cultuurhistorie geanalyseerd en beschreven aan de hand van kaart- en literatuurstudies en inventarisaties. Deze beschrijving vormt de basis voor de visievorming van de sectoren landschap en cultuurhistorie.

4.1. Historie van het landschap

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze en volgorde van inpolderen en ontginnen. Dit verschaft inzicht in de samenhang tussen het abiotische systeem en de menselijke occupatie. De mate waarin de geschiedenis afleesbaar is in het huidige landschap is medebepalend voor de waardering van landschap en cultuurhistorie.

IJzertijd

Over deze periode is nog erg weinig bekend in Bodegraven. Uit deze periode zijn enkele incidentele vondsten bekend. Een nederzetting is tot nu toe nog niet aangetroffen.

Romeinse tijd

Vanaf ongeveer 47 na Christus vormde loop van de (Oude) Rijn de noordelijke grens (limes) van het Romeinse Rijk. Ter verdediging werden langs deze limes forten (castelli) gebouwd. Deze castella bevonden zich ondermeer bij Woerden en Zwammerdam. De forten werden met elkaar verbonden door een weg (de limes-weg) die ongeveer de loop van de Rijn volgde. Waarschijnlijk bevonden zich naast de castella ook nog kleinere militaire wachtposten op regelmatige afstand langs de limes-weg. In Bodegraven heeft waarschijnlijk nabij de monding van de Oude Bodegraven een castellum gestaan. In 1937 werd tijdens een zandwinningsproject in de "Put van Broekhoven" een koperen Romeinse helm aangetroffen. Verder werden er in het plangebied diverse vondsten gedaan uit de Romeinse tijd.

Middeleeuwen

Het plangebied maakt deel uit van grote veenontginningsgebied tussen de Nieuwkoopse Plas en de Oude Rijn. Dit gebied is in de Middeleeuwen planmatig ontgonnen volgens een vast patroon van evenwijdige sloten, de zogenaamde cope-ontginningen. De drogere stroomruggen langs de rivieren fungeerden als ontginningsbases. In het gebied zijn drie ontginningsassen aanwezig, van waaruit het landschap zich heeft ontwikkeld: de Meije, Oude Rijn en Oud-Bodegraven. De opstrek van deze ontginningen was vrij tot men op andere kavels stuitte. Een voorbeeld van een dergelijke "ontmoeting" van kavels is de kronkelige as van de Mejekade en de Noordzijdse kade en de begeleidende sloten. Het plangebied is nooit afgegraven voor turfwinning als gevolg van de ongeschiktheid van het bosveen als brandstof.

Meije

De oude naam voor het Meijegebied is Miland, wat broekland betekent. Broeklanden zijn natte en drassige gebieden, die van oudsher alleen als grasland in gebruik waren. Rond 1018 waren het waarschijnlijk de Westfriezen die begonnen met de ontginning van het gebied. Vanaf de kleiafzettingen langs de Meije werden sloten gegraven in het toenmalige moeras, waardoor zogenaamde hoeves ontstonden: langgerekte stroken landbouwgrond. De Hornpolder vormt een opmerkelijke uitzondering op het patroon van strookverkavelingen langs de Meije. De Hornpolder wordt gekenmerkt door een blokvormige verkaveling.

De noodzakelijke ontwatering veroorzaakte inklinking van het bosveen, waardoor de kleiruggen boven het veen uitkwamen. Dit microreliëf is nog steeds zichtbaar in het landschap van de Meijepolder. Door klink ontstond wateroverlast, waardoor kunstmatige waterkeringen noodzakelijk werden, zoals de Gemeenlandskade langs de Meije, de Mejekade langs de scheidingssloot op het achter eind van de kavels en de Hazekade.

Oude Rijn

Langs de Oude Rijn zijn oeverwallen met kleiafzettingen gesitueerd, behorende tot de eerste permanent bewoonde gebieden van Zuid-Holland. Deze bewoning gaat terug tot in de IJzertijd.

De Oude Rijn en de oeverwallen vormden tot ver in de Middeleeuwen één van de weinige verbindingen tussen de hoge pleistocene gebieden van Midden-Nederland en het kustgebied. In de Romeinse tijd vormde de Oude Rijn de noordgrens van het Romeinse Rijk.

Rond 900 werd een begin gemaakt met de ontginning van het veengebied ter weerszijden van de Oude Rijn. De ontginning van de Oude Rijn is vergelijkbaar met de ontginning van de Meije. Deze vroege ontginningen gebeurden niet systematisch. De percelen werden recht het land in getrokken vanaf de (bochtige) rivier, waardoor in de buitenbochten op sommige locaties een waaiervan breed uitlopende kavels is ontstaan, en in de binnenbochten het tegenovergestelde: het zogenaamde gerende kavelpatroon. Dit laatste patroon is ten noordoosten van de kern Bodegraven duidelijk aanwezig.

Oud-Bodegraven

Ten zuidwesten van Bodegraven was vroeger een veenstroompje gesitueerd, waarlangs in de 10^e eeuw de ontginningsas van Oud-Bodegraven is ontstaan. Deze ontginningsas is nog steeds herkenbaar als de Oud Bodegraafseweg. Net als langs de Oude Rijn is ook hier een gerend kavelpatroon ontstaan, dat echter van geringere invloed op het landschapsbeeld is.

Tochten en molensloten

Door klink stagneerde de natuurlijke afwatering naar de sloten. Er moesten extra weteringen gegraven worden om het water op de Oude Rijn te laten lozen. Dit gebeurde met behulp van verlaten (sluizen) en molens. De beide Dwarsweteringen, de Meijevliet en de Middewetering, zijn voorbeelden vanuit de 15^e-, 16^e- of 17^e eeuw daterende tochten en molensloten.

Kades en dijken

Door de steeds voortgaande klink werd het in de late Middeleeuwen noodzakelijk de natuurlijke oeverwallen van de riviertjes op te hogen door ze te bekaden. De kaden op de oevers ontwikkelenden zich tot doorgaande wegen en werden op den duur dijken, bijvoorbeeld de Lage Rijn-dijk en de Meijedijk.

Ter beveiliging tegen buiten de oevers geraakt water werden in de late Middeleeuwen ook dijken dwars op de rivieren aangelegd. Een dergelijke "zijdewende" is in het plangebied herkenbaar in de Hazekade, die een scheiding is tussen de Meijepolder en de polder Zegveldbroek.

Vanaf de Middeleeuwen tot en met de 18^e eeuw

Door klink van de bodem en de daarmee samenhangende vernatting hebben de agrarische bedrijven in het gebied zich steeds meer gericht op uitsluitend veehouderij. Alleen op de oeverwallen kwam nog beperkte teelt van tuinbouwgewassen voor eigen gebruik voor.

De hoofdzakelijk agrarische bebouwing van het gebied is uiteraard verschillende keren vernieuwd. In de structuur van de bebouwing hebben amper wijzigingen plaatsgevonden. Vanaf het eind van de 17^e eeuw is er veel nieuwbouw opgericht. Dit houdt verband met het in de as leggen van boerderijen in de tijd van de Oude Hollandsche Waterlinie (1672). In latere decennia zijn deze boerderijen herbouwd.

Oude Hollandsche Waterlinie

In het plangebied maakten de polders tussen de Meije en de Oude Rijn en het gebied tussen de Enkele Wiericke en de Dubbele Wiericke deel uit van de Oude Hollandsche Waterlinie (zie figuur 6). Het plan voor dit verdedigingswerk dateert uit 1589, en is gebaseerd op het onder water zetten van grote gebieden zodat deze niet of nauwelijks passeerbaar waren voor de vijand. In 1672 vielen de Franse troepen Holland binnen. Stadhouder Willem III gaf bevel de waterlinie in werking te stellen. Het systeem functioneerde volgens plan. De Fransen durfden de waterlinie niet over te steken en moesten halt houden bij Woerden. Toen het 's winters echter begon te vriezen rukten de Fransen over het ijs op in de richting van Bodegraven, waar het hoofdkwartier van Willem III was gevestigd. De troepen slaagden erin Bodegraven in te nemen en te plunderen. De watermolens, steenfabrieken en boerderijen die de Fransen op hun weg tegenkwamen werden in brand gestoken. Willem III besloot naar aanleiding van deze gebeurtenissen de Waterlinie te moderniseren. Het oude fort Wierickerschans werd versterkt. Na een aantal verbouwingen kreeg de Wierickerschans in 1698 zijn huidige vorm met een brede en vierkante gracht. In de 18^e eeuw werden een aantal gebouwen binnen de omheining geplaatst, waaronder een kruitmazijn. Van de vele verdedigingswerken langs de Oude Hollandsche Waterlinie is alleen de Wierickerschans overgebleven.

Oude Rijn

De Oude Rijn vormt sinds de 17^e eeuw een belangrijke verkeersader dankzij de trekschuit van Utrecht naar Leiden. Het dorp Bodegraven was een aanlegplaats en oversteekplaats voor de jaagpaarden. Tussen Zwammerdam en Bodegraven ligt het jaagpad aan de noordzijde van de Oude Rijn, ten oosten van Bodegraven ligt het jaagpad aan de Zuidkant.

De 19^e en 20^e eeuw

Behalve (ver)nieuwbouw van boerderijen en enige verdichting van de bebouwing vonden er relatief weinig ontwikkelingen plaats. De meest ingrijpende ontwikkeling was de overgang van de traditionele molenbemaling naar stoom vanaf 1871. De stoomgemalen ten behoeve van de Meijepolder, de Noordzijderpolder en de polders Weyland en de Bree zijn in deze periode opgericht. Rond 1935 werd binnen dezelfde behuizing overgegaan op dieselmaling.

De oever van de Oude Rijn werd benut voor de kleiwinning, zodat op verschillende plaatsen tussen Zwammerdam, Bodegraven en Nieuwerbrug productie van rijnstenen en dakpannen kon plaatsvinden.

In de tweede helft van de 19^e eeuw werd een flink aantal boerenbedrijven gebouwd of vernieuwd. In het lint van de Meije werd in 1875 een nieuwe rooms-katholieke kerk gebouwd, waarvan de toren als baken fungeerde. Deze bakenfunctie is verzwakt door de bouw van een hoge, betonnen watertoren aan de noordzijde van de Meije in 1932 (gemeente Nieuwkoop).

Nabij de kern van Bodegraven kwamen aan het eind van de 19^e eeuw arbeiderswoningen, middenstandswoningen en enkele bedrijfspanden tot stand. Vanaf de jaren '20 is Bodegraven zich meer in noordelijke richting gaan uitbreiden.

4.2. Huidige situatie

Het landschap wordt beschreven aan de hand van de volgende stappen:

- landschapsstructuur;
- landschapstype;
- landschapsbeeld.

De cultuurhistorische en archeologische waardering van het plangebied vindt plaats aan de hand van de volgende indeling:

- archeologische waarden;
- historisch geografische waarden;
- cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.

Voor de archeologische waarden en historisch geografische waarden is gebruikgemaakt van gegevens van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), en oude en recente topografische kaarten. Voor de cultuurhistorisch waardevolle gebouwen is gebruikgemaakt van de monumentenlijst.

4.2.1. Landschap

Landschapsstructuur

Het buitengebied van Bodegraven is centraal in het Groene Hart gesitueerd. De omgeving van Bodegraven maakt deel uit van het West-Nederlandse veenweidegebied. Met name Bodegraven-Noord vormt binnen dit veenweidegebied één van de meest gaaf bewaard gebleven deelgebieden. De Oude Rijn is als belangrijkste ontginningsbasis bepalend geweest voor de landschappelijke structuur. Dit geldt ook voor het veenriviertje de Meije en het lint van Oud-Bodegraven. De richting van deze ontginningsbases is bepalend geweest voor de richting van het afwateringstelsel en voor de aan dit stelsel gekoppelde dorpslinten, infrastructuur en kades.

De landschappelijke waardering kan worden beschreven in termen van samenhang, herkenbaarheid en identiteit.

In het plangebied is sprake van een grote mate van samenhang op verschillende niveaus. Het gaat daarbij om de samenhang tussen:

- abiotisch systeem en grondgebruik (bebouwingslinten op oeverwallen, grasland op veengrond, kades en watergangen bepaald door de waterhuishouding);
- grondgebruik en landschapsbeeld (besloten bebouwingslinten, open graslandgebieden);

Figuur 6 Cultuurhistorie

- landschappelijke patronen en elementen (gerende strokenverkaveling, kades, watergangen, bebouwing, beplanting).

De grote mate van samenhang is visueel ook goed herkenbaar en draagt bij aan de identiteit van het veenweidegebied. Op grond van deze aspecten wordt aan het landschap van Bodegraven-Noord een hoge waardering toegekend.

Landschapstype

Het buitengebied van Bodegraven wordt tot één landschapstype gerekend: het slagenlandschap. Dit landschapstype is het overheersende landschapstype in het Hollandse veenweidegebied en wordt gekenmerkt door:

- grote mate van openheid;
- grasland (in gebruik bij grondgebonden veehouderij);
- overal aanwezige oppervlaktewater;
- smalle langgerekte kavels, gescheiden door sloten.

De openheid van het veenweidelandschap in Bodegraven-Noord is zeer typerend voor Midden-Holland. De weidsheid in dit gebied is inmiddels vrijwel uniek.

Landschapsbeeld

In het open landschap vallen de opgaande elementen sterk op, zoals de bebouwingslinten langs de ontginningssassen en de kernen Bodegraven en Nieuwerbrug. Deze bebouwingslinten zijn bepalend voor de visueel-ruimtelijke structuur, omdat ze de maat en richting van de kenmerkende open ruimtes bepalen. De bebouwingslinten zijn weinig verdicht, zodat steeds vanuit de linten het open polderlandschap zichtbaar is. Het kronkelige en daardoor nogal compacte boerderijlint langs de Meije steekt, mede dankzij de kenmerkende, hoogopgaande beplanting, scherp af tegen het open veenweidegebied. Het lint langs de Oude Rijn tekent zich minder scherp af, maar is dominant in het landschap aanwezig door de situering aan de flauwe bochten van de rivier en de visuele relatie met de overzijde daarvan. Het bebouwingsbeeld van de Meije en de Oude Rijn wordt bepaald door vele 17^e, 18^e, 19^e en 20^e eeuwse boerderijen met bijbehorende bijgebouwen.

Een kenmerkend element in het landschap is de Hazekade (de enige kade in Bodegraven met beplanting), die de grens vormt tussen Bodegraven en Zegveld. De overgang tussen het slagenlandschap van de Meije en Oude Rijn wordt gevormd door de Noordzijds-kade en de Meijkade. Deze kades zijn gedeeltelijk met hakhout beplant. De Noordzijds-kade is gedeeltelijk gesitueerd langs de restanten van een drooggevalen veenstroompje, waarvan het kronkelige verloop nog goed in het landschap zichtbaar is.

Andere beeldbepalende elementen in dit landschap zijn de weteringen, wegen (al of niet beplant), de spoorlijn, de A12, de Put van Broeckhoven en het verdedigingswerk de Wierickeschans.

4.2.2. Cultuurhistorie

Archeologische waarden

In 1992 is het Verdrag van Malta tot stand gekomen. Doelstelling van het verdrag is de bescherming en het behoud van archeologische waarden. Als gevolg van dit verdrag wordt in het kader van de ruimtelijke ordening het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen zoals alle andere belangen die bij de voorbereiding van het plan een rol spelen.

In het plangebied bevinden zich enkele archeologische waardevolle en zeer waardevolle locaties. De overige terreinen bezitten een hoge archeologische waarde. In het zuidoosten van het plangebied zijn de resten van een commanderie van de Johanniter orde aanwezig, gedateerd uit de late Middeleeuwen. De archeologische waarde van dit terrein is zeer hoog. Langs de Kerkweg zijn twee restanten van hofsteden uit de late Middeleeuwen met een hoge archeologische waarde gesitueerd. Het polderrestant, ingeklemd tussen Bodegraven en Oud-Bodegraven, kan sporen van bewoning uit de Romeinse tijd en vroege Middeleeuwen bezitten. Ook dit terrein heeft een hoge archeologische waarde.

De Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Krimpenerwaard en Gouwestreek (provincie Zuid-Holland, 2002) laat zien dat zones langs de Oude Rijn en de Meije alsmede enkele oude stroomgordels onder het veenpakket zijn aangemerkt als gebieden met een zeer grote kans op archeologische sporen.

Vanwege deze zeer hoge archeologische verwachtingswaarde, dient in deze zones, voorafgaand aan eventuele werkzaamheden die dieper gaan dan de bestaande bouwvoor van 30 cm, een verkennend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd door een hiertoe gecertificeerd bureau. Indien uit het onderzoek blijkt dat er resten aanwezig zijn, dient in overleg met de provinciaal archeoloog te worden bepaald hoe met deze resten wordt omgegaan. In het overige deel van het plangebied komt een lage kans op archeologische waarden voor.

De archeologisch waardevolle gebieden en gebieden met een zeer grote kans op archeologische sporen zijn weergegeven in figuur 6.

Historisch-geografische waarden

Waterhuishouding en bodemstructuur hebben in belangrijke mate de inrichting van het landelijk gebied bepaald. In het plangebied kan de ontginningsgeschiedenis nog duidelijk worden afgelezen uit het patroon van wegen, waterlopen, kades en bebouwing. De ontginningsbases en de indeling in poldereenheden zijn nog altijd herkenbaar en dateren vrijwel geheel uit de Vroege Middeleeuwen. Nieuwe elementen zijn over het algemeen ingepast in deze middeleeuwse landschapsstructuur.

Door de gaafheid van deze historisch-geografische kenmerken vertegenwoordigen ze een belangrijke belevings- en informatiewaarde.

Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing

In het plangebied is een aantal beschermde (rijks)monumenten gesitueerd (Monumentenwet, 1988). Langs de Dammekant, ten noorden van de kern Bodegraven, zijn vier monumenten aanwezig, te weten de hofsteden De Paardenburgh (1649), Halfwegen (18^e eeuw) en Kruidenburg (17^e eeuw) en een boerderij uit de 18^e eeuw of vroege 19^e eeuw. Langs de Meije is een zomerhuis uit de 19^e eeuw gesitueerd. De meeste beschermde monumenten worden gevonden langs de Oude Rijn, zoals een aantal boerderijen (de meeste zonder specifieke naamsaanduiding), het landgoed Rhodus en een wipmolen.

De beschermde monumenten staan weergegeven in bijlage 1.

4.3. Verwachte ontwikkelingen

Toekomstperspectief landschap

De landschappelijke ontwikkelingen worden bepaald door autonome veranderingen in het agrarisch gebruik en de uitvoering van de herinrichting Bodegraven-Noord, Driebruggen, Boskoop en Reeuwijk. Daarnaast zijn de aanleg van de Rijksweg 11 en de verdubbeling van het spoor tussen Gouda en Woerden van invloed.

Autonome ontwikkelingen in de landbouw

De huidige trend in de landbouw wordt gevormd door een afname van het aantal agrarische bedrijven. Naar verwachting zal deze trend zich in de toekomst voortzetten. De resterende bedrijven zullen daardoor kunnen uitbreiden. Dit zal gepaard gaan met nieuwe of te moderniseren bedrijfsgebouwen, met mogelijk gevolgen voor het beeld van de bebouwingslinten (verdichting, niet passend binnen het karakter van het bebouwingslint).

Een andere mogelijke ontwikkeling is een verkleining van het graslandareaal ten behoeve van andere teelten. Ondanks de beperkingen die bodem en water in de huidige situatie opleggen aan het grondgebruik, zijn er mogelijkheden voor andere teelten. In de polders zal behoefte bestaan aan de teelt van ruwvoedergewassen (met name maïs) ter verbetering van de mineralenbalans. Maïsteelt kan in het plangebied met name plaatsvinden op de kleiruggen nabij de Oude Rijn.

Herinrichting Bodegraven-Noord

De herinrichting Bodegraven-Noord (in uitvoering) heeft betrekking op het gebied tussen de Oude Rijn en de Meije. Het grootschalige, open karakter van het middengebied wordt in deze herinrichting gehandhaafd, visuele ontwikkelingen spelen zich voornamelijk af aan de rand van het gebied. Ondanks dat streven wordt het open karakter van het gebied enigszins aangetast door vier nieuwe bouwlocaties voor boerderijen, gesitueerd in groepjes van twee langs een nieuwe ontsluitingsweg, loodrecht op de Hazekade.

De harde grens tussen het stedelijk gebied van de kern Bodegraven en het buitengebied zal worden verzacht door het aanbrengen van dubbele laanbeplanting in de berm van de rondweg om Bodegraven.

Om het beeld van de grote, langgerekte kavels te behouden, zullen geen lengtesloten worden gedempt. Centraal in het herinrichtingsgebied wordt langs de Noordzijdskafe en de Meijekade natuur ontwikkeld, waardoor de weidegronden op termijn zullen veranderen in moeras met schraalgraslanden en open water.

Naar verwachting zal de herinrichting een beperkt effect hebben op de beleving van de open ruimte. De te realiseren natuur ligt op grote afstand van de wegen, zodat alleen aan de horizon een verandering in beleefbaarheid optreedt. Het historisch karakter zal echter afnemen door de nieuwbouwboerderijen in de open ruimte en de insteekweg haaks op de kenmerkende verkavelingsrichting. Daarnaast zullen ten behoeve van een moderne agrarische bedrijfsvoering nieuwe dammen in de lengtesloten worden aangelegd, dat ook ten koste gaat van het historisch karakter van het slagenlandschap.

Herinrichting Driebruggen

De Molendijk zal worden voorzien van extra beplanting. Aan het einde van de Molendijk is een overhoek gesitueerd, welke zal worden ontwikkeld ter verbetering van de ecologische structuur van het gebied.

Herinrichting Reeuwijk

De planvorming met betrekking tot de herinrichting Reeuwijk is nog gaande. Er zijn, met uitzondering van het gebied Oud-Bodegraven, nog geen inrichtingsmaatregelen vastgesteld.

Herinrichting Boskoop

De planvorming met betrekking tot de herinrichting Boskoop is nog gaande. Er zijn nog geen inrichtingsmaatregelen vastgesteld.

Toekomstperspectief cultuurhistorie en archeologie

De cultuurhistorische en archeologische waarden in het plangebied kunnen aanwezig blijven, mits er geen activiteiten plaatsvinden die deze waarden kunnen aantasten. De archeologische waarden kunnen bijvoorbeeld afnemen door de aanleg van bijvoorbeeld wegen, bebouwing en watergangen. Ook ingrijpende agrarische werkzaamheden zoals diepploegen kunnen het bodemarchief onherstelbaar beschadigen.

Een aantasting van de herkenbaarheid van historisch-geografische patronen (door bijvoorbeeld slootdemping, omvangrijke opgaande beplanting) vormt eveneens een bedreiging. Tenslotte is een belangrijke bedreiging voor archeologische waarden de verlaging van het grondwaterpeil. Archeologische resten van organische oorsprong die duizenden jaren onder het grondwaterpeil bewaard kunnen blijven, kunnen binnen enkele decennia oxideren wanneer ze door peilverlaging aan zuurstof blootgesteld worden.

De waardevolle bebouwing kan worden aangetast door onzorgvuldige uitbreiding en restauratie, verwijdering of aantasting van bijbehorende beplanting. Een andere mogelijke bedreiging vormt het oprichten van sterk contrasterende elementen in de directe nabijheid van historische bebouwing.

Fort Wierickerschans

De initiatiefgroep Wierickerschans¹⁾ zet zich gezamenlijk in voor het behoud en het versterken van de bijzondere karakteristieken van Fort Wierickerschans en voor het uitgroeien van het fort tot een markant en bekend trefpunt voor mensen die de natuur van het Groene Hart en de cultuurhistorie van de Oude Hollandsche Waterlinie boeit. Beoogt wordt het fort definitief "uit zijn slaap te wekken" en een vorm van exploitatie te realiseren dat recht doet aan het bijzondere karakter ervan. In het door de initiatiefgroep opgestelde Plan van Aanpak "Wierickerschans" worden een aantal mogelijke toekomstige functies voor het fort voorgesteld, bijvoorbeeld een kleinschalige hotel- of bedrijfsruimte, centrum voor kunsten of tentoonstellings- of toonzaalruimte, mogelijk gecombineerd met andere functies.

De toekomstige functie zal moeten aansluiten op een rustige en groene omgeving, de architectonische en cultuurhistorische waarde in tact moeten laten en geen knelpunten voor de omgeving veroorzaken (parkeren, verkeersaantrekkende werking).

¹⁾ De initiatiefgroep Wierickerschans bestaat uit Staatsbosbeheer, de gemeente Bodegraven, de provincie Zuid-Holland, de stichting Wierickerschans, het Groene Hart Team en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

In juni 2001 heeft het Bureau Planning en Huisvesting "De Bruggen" te Zwammerdam een Plan van Aanpak opgesteld voor de multifunctionele ontwikkeling van Fort Wierickerschans. In dit plan zijn de volgende functies voor het Fort uitgewerkt.

1. Leer- en werkondernemingen, die (verstandelijk) gehandicapten de mogelijkheid bieden werkervaring en vaardigheden op te doen (horeca, vergader- of conferentiecentrum, trainings- en bezinningscentrum, hotel/passantenverblijf/zorghotel, winkel(s), galerie/artotheek).
2. Vorming, training en begeleiding (creatieve vorming en therapie, arbeidsvorming, sociale en persoonlijke vorming, training en begeleiding).
3. Kunst en cultuur (culturele activiteiten als concerten, theater, workshops, exposities en lezingen, festivals).
4. Natuur en recreatie (informatiecentrum/Groene Winkel, museum, aanlegsteiger, kano- en botenverhuur, rondleidingen en excursies).
5. Facilitair bedrijf, gericht op het ondersteunen van alle facetten op fort Wierickerschans (beheer, onderhoud, management, organisatie).

Naast bovengenoemde initiatieven bestaan er ook (niet-uitgewerkte) ideeën voor de vestiging van een overnachtingsgelegenheid, zoals een hotel of jeugdherberg.

Zoals ook reeds hierboven aangegeven, vindt uitwerking van het ontwikkelingsconcept in opdracht van de stuurgroep Wierickerschans plaats in de tweede helft van 2004 en het begin van 2005.

Zodra besluitvorming over de toekomstige functie van het Fort heeft plaatsgevonden, zal in het bestemmingsplan een daarvoor toepasselijke regeling worden opgenomen.

Landschappelijke en cultuurhistorische kwetsbaarheden

De landschapsstructuur is vooral kwetsbaar voor veranderingen in het grondgebruik, de centrale factor in een cultuurlandschap. Behoud of versterking van de landschappelijke kwaliteit zal dan ook gestuurd moeten worden via het grondgebruik.

Daarnaast is het landschap kwetsbaar voor aantasting van elementen en patronen door bijvoorbeeld slootdemping of het verwaarlozen van karakteristieke beplantingen.

De archeologische waarden langs de Kerkweg kunnen mogelijk worden bedreigd door grondwerkzaamheden die samengaan met de aanleg van bijvoorbeeld bebouwing of extra watergangen. Ook peilverlaging is zeer schadelijk voor archeologische waarden.

Aantasting van de historisch-geografische patronen ligt niet voor de hand, aangezien deze patronen (wegen, waterlopen, dijken, kades) nog altijd als zodanig functioneren. De meest reële bedreiging vormt het dempen van sloten ter vergroting van agrarische percelen.

De beschermde monumenten kunnen worden aangetast door onzorgvuldige uitbreiding en restauratie, verwijdering of aantasting van omliggende karakteristieke beplantingen. Een andere mogelijke bedreiging vormt het oprichten van sterk contrasterende elementen (zoals bijvoorbeeld windturbines) in de nabijheid van historische bebouwing.

Beschermd stads- en dorpsgezicht

De provincie en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg hebben aangegeven Bodegraven-Noord vanwege de aanwezige historisch-geografisch, architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden tot beschermd stads- en dorpsgezicht te willen aanmerken, op basis van de volgende kenmerken en waardering:

- het nog vrijwel intacte lineaire karakter van de bebouwingslinten langs de Meije en de Oude Rijn;
- de goed herkenbare historisch-ruimtelijke structuur;
- het historische bebouwingsbeeld;
- de regelmatige strookverkaveling met vrije opstrek.

4.4. Sectoraal wensbeeld

Op basis van de huidige landschappelijke en cultuurhistorische situatie en de ontwikkelingen hierin, wordt het volgende sectorale wensbeeld aangegeven. Het wensbeeld geeft weer wat vanuit de functie wenselijke uitgangspunten zijn voor het bestemmingsplanbeleid. Bij het opstellen van dit wensbeeld is nog geen rekening gehouden met bestaand beleid en heeft nog geen afweging met andere functies plaatsgevonden.

Een afweging tussen dit wensbeeld, het bestaande beleid en de wensbeelden van andere sectoren vindt plaats in hoofdstuk 10. Deze afweging leidt uiteindelijk tot de gebiedsvisie en het bijbehorende ruimtelijk beleid.

Behoud van de huidige visueel-ruimtelijke structuur is gezien de hoge kwaliteit wenselijk. Concreet betekent dit behoud van:

Openheid en agrarisch karakter

- De kenmerkende openheid en grasland als grondgebruik dienen behouden te blijven door behoud van de grondgebonden veehouderij als overheersende vorm van grondgebruik in combinatie met natuurontwikkeling.

Bebouwingslinten

- Aantasting van het kleinschalige karakter van de linten dient zoveel mogelijk voorkomen te worden, evenals een sterke ruimtelijke verdichting.
- Zichtlijnen naar de omgeving dienen aanwezig te blijven.
- De herkenbaarheid en identiteit van de linten dienen behouden te blijven.

Het netwerk van waterlopen

- De richting, de samenhang en de dichtheid van de kavelsloten dienen behouden te blijven.

Kades

- Behoud en accentuering met beplanting is wenselijk.

Beplantingselementen

- Bestaande beplantingen dienen behouden en versterkt te worden.
- Nieuwe beplantingen dienen zoveel mogelijk de herkenbaarheid van de landschappelijke structuur te versterken.

Cultuurhistorie en archeologie

- Behoud van beschermde monumenten.
- Voorkomen van aantasting van archeologisch waardevolle terreinen en zoveel mogelijk rekening houden met hoge kansen op archeologische sporen in delen van het plangebied.
- Behoud en ontwikkeling van Fort Wierickerschans.
- Behoud en bescherming van de kenmerken van het aan te wijzen beschermd stads- en dorpsgezicht.

blanco pagina

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de betekenis van het plangebied voor de natuur. Enerzijds wordt een beeld gegeven van de regionale betekenis van het plangebied voor natuur en de rol die de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) daarin speelt, anderzijds worden de actuele waarden van flora en fauna beschreven. Daarbij wordt specifiek aandacht geschonken aan de betekenis van kleine landschapselementen voor natuurwaarden.

Bij de analyse is gebruikgemaakt van het werkdokument Ecologische Verbindingszones en het herinrichtingsplan Bodegraven-Noord, alsmede van de meest recente provinciale vegetatiegegevens en gegevens van De Parmey (vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer in Bodegraven-Noord).

5.1. Huidige situatie

Regionale ecologische betekenis

Het West-Nederlandse veenweidegebied, waar het landelijk gebied van Bodegraven deel van uitmaakt, kent een kenmerkende flora en fauna. Deze worden bepaald door het samenspel van bodem, waterhuishouding en agrarisch grondgebruik.

Grenzend aan de noordzijde van het plangebied zijn de Nieuwkoopse Plassen gesitueerd. Dit laagveengebied behoort tot de meest belangrijke laagveengebieden van West-Europa en herbergt onder andere één van de grootste kolonies purperreigers van Europa. Andere belangrijke broedvogelsoorten zijn de zwarte stern, roerdomp, wouwaapje en grote karekiet. Van deze soorten zullen met name de purperreiger en zwarte stern het plangebied gebruiken als foerageergebied. Ten zuiden van het plangebied ligt een ander belangrijk gebied voor diverse vogelsoorten, namelijk de Reeuwijkse Plassen. Hier komen de vogelsoorten zoals grote karekiet en (in de winter) smient voor. De Nieuwkoopse plassen en een gedeelte van de Reeuwijkse Plassen (buiten het plangebied) zijn aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn, vanwege het voorkomen van de genoemde water- en moerasvogels.

Het Nieuwkoopse plassengebied (inclusief de Haeck) is eveneens aangemeld als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn. Te beschermen habitats en soorten zijn hier:

- kalkhoudende moerassen met galigaan en soorten van het knopbiesverbond;
- van nature eutrofe meren met fonteinkruiden;
- noord-Atlantische vochtige heide met dophei;
- kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met kranswieren;
- grasland met pijpestrootje op klakhoudende, venige of lemige kleibodem;
- laaggelegen schraal hooiland met grote vossenstaart;
- overgangs- en trilveen;
- veenbossen: berkenbos met veenmos;
- noordse woelmuis;
- bittervoorn;
- kleine modderkruiper;
- meervleermuis;
- groenknolorchis.

De genoemde habitattypen en soorten zijn in het plangebied afwezig, met uitzondering van de kleine modderkruiper, bittervoorn en meervleermuis. Zowel de Vogel- als de Habitatrichtlijn hebben een externe werking; dit betekent dat ook ingrepen buiten de speciale beschermingszone getoetst moeten worden op hun effecten binnen deze zones.

Het landinrichtingsproject Bodegraven-Noord is gesitueerd tussen de Nieuwkoopse Plassen en de Reeuwijkse plassen. Om uitwisseling van natuurwaarden mogelijk te maken tussen deze natuurgebieden zal in het kader van de landinrichting een ecologische verbinding worden gerealiseerd. Tevens wordt door middel van de landinrichting een ecologische verbindingszone tot stand gebracht in oost-westelijke richting tussen Polder Zegveld en Polder Reeuwijk.

Flora- en faunawet

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze nieuwe wet vervangt ten dele de Natuurbeschermingswet (soortbescherming), de Vogelwet en de Jachtwet. Binnen deze wet heeft een groot aantal planten- en diersoorten een beschermde status. Voor soorten die worden vermeld in de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn geldt een extra zwaar beschermingsregime. In het plangebied gaat het om alle vogelsoorten en om de heikikker, groene glazenmaker en alle vleermuissoorten.

Het gehele plangebied kan, met uitzondering van plaatsen waar reeds intensieve bebouwing aanwezig is, als leefgebied dienen voor een groot aantal van de volgende beschermde plant- en diersoorten:

- **planten:** zwanebloem, dotterbloem;
- **zoogdieren:** egel, bosspitsmuis, huisspitsmuis, mol, dwergvleermuis, laatvlieger, water-vleermuis, ruige en gewone dwergvleermuis, wezel, hermelijn, bunzing, rosse woelmuis, woelrat, aardmuis, veldmuis, dwergmuis, bosmuis en haas;
- **amfibieën:** bruine kikker, groene kikker, heikikker, gewone pad, kleine watersalamander.

Het bestemmingsplan is grotendeels consoliderend van aard. Er wordt bijvoorbeeld geen ruimte geboden voor grootschalige nieuwbouw of ingrijpende wijzigingen van het agrarische grondgebruik. De natuurwaarden die op dit moment aanwezig zijn, zijn voor een belangrijk deel gerelateerd aan het agrarisch gebruik van de grond. Ook in de toekomstige reservaatgebieden zal dit agrarisch grondgebruik in extensieve vorm worden voortgezet. Buiten de reservaatgebieden zullen, als onderdeel van het gangbare agrarische gebruik en beheer, verschillende ingrepen plaatsvinden (bijvoorbeeld graslandvernieuwing, maïsteelt, slootdemping of nieuwe, agrarische bebouwing) met schadelijke gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. Dergelijke ingrepen zijn bij recht (graslandvernieuwing) of aan een aanlegvergunning gebonden. Voor deze ingrepen dient echter tevens ontheffing te worden aangevraagd op grond van de Flora- en faunawet. Op welke soorten deze aanvraag betrekking heeft, kan bij de vaststelling van het bestemmingsplan niet op voorhand worden aangegeven en zal dus in voorkomende gevallen moeten worden vastgesteld, zo nodig aan de hand van aanvullend veldonderzoek. Ervan uitgaande dat bij eventuele negatieve effecten compenserende maatregelen worden getroffen, kan er van worden uitgegaan dat de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten niet wordt bedreigd. Naar verwachting zal daarom in voorkomende gevallen ontheffing worden verleend.

Flora

Op basis van provinciale inventarisatiegegevens wordt een beschrijving en waardering gegeven van de in het plangebied aanwezige water-, oever- en graslandvegetaties. Deze vegetaties zijn kenmerkend voor vochtige, matig voedselrijke tot voedselrijke ecotopen met een vrij intensief tot intensief agrarisch grondgebruik.

Met name de graslanden zijn als gevolg van de voedselrijke situatie weinig divers en worden overheerst door een klein aantal snelgroeiende soorten, zoals Engels raaigras en ruw beemdgras. Een enkel graslandperceel in polder Weijland wordt als waardevol beschouwd, als gevolg van het voorkomen van de behaarde boterbloem, welke in het laagveengebied een zeldzame verschijning is.

De wateren in het plangebied herbergen veel floristische waarden. De meest waardevolle watervegetaties zijn gesitueerd ten zuiden van de Noordzijdskade en de Meijekade, met soorten als waterviolier, zwanebloem, gele waterkers, watertorkruid, wortelloos kroos, veelwortelig kroos en kleine egelskop.

De floristisch waardevolle wateren worden veelal begeleid door oevers met een waardevolle vegetatie. Deze oevers worden gekenmerkt door een grote soortenrijkdom, met soorten als echte koekoeksbloem, slangewortel, blauwe zegge, zwarte zegge, hazezegge, ruige zegge, egelboterbloem en blauw glikkruid.

Fauna

Het plangebied heeft een belangrijke functie voor weidevogels. Belangrijke vereisten voor het broedbiotoop van weidevogels zijn het graslandkarakter, rust en openheid. Ook een hoge grondwaterstand is een gunstige voorwaarde voor weidevogels. Op basis van gegevens van De Parmey wordt een goed beeld verkregen van de weidevogelsamenstelling in de Meijepolder, Noordzijdepolder, Hornpolder, polder De Bree en polder Weijland (zie tabel 5.1).

De 24 bedrijven die in 1999 aan weidevogelbeheer deelnamen, registreerden in totaal 180 nesten in de volgende samenstelling:

Tabel 5.1 Samenstelling weidevogelnesten in de Meijepolder, Noordzijderpolder, Hornpolder, polder De Bree en polder Weijland (1999)

soort	aantal nesten
kievit	84
scholekster	35
grutto	45
tureluur	11
slobeend	3
graspieper	2

Bron: De Parmey.

Wat opvalt is het hoge aantal grutto's en tureluurs, dat duidelijk baat heeft bij het weidevogelbeheer. Grutto en tureluur staan vermeld op de Rode Lijst van Vogels als bedreigde soort. Het aantal slobeenden en graspiepers is naar verhouding laag. Bij de graspieper speelt mogelijk een rol dat de nesten moeilijk te traceren zijn.

Daarnaast functioneert het plangebied als foerageergebied voor broedvogels uit de omgeving (purperreiger, zwarte stern) en als foerageer- en rustgebied voor doortrekkers of wintergasten zoals smient en diverse ganzensoorten.

In het plangebied worden de volgende amfibieën aangetroffen: kleine watersalamander, gewone pad, "groene kikker" (deze soort is enkele jaren geleden opgedeeld in drie aparte soorten, de soort die in het plangebied voorkomt is naar verwachting de meerkikker), bruine kikker en heikikker. De precieze verspreiding van de soorten in het plangebied is niet bekend. De heikikker staat op de Rode Lijst van Amfibieën vermeld als bedreigde soort en staat tevens vermeld in Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn.

5.2. Verwachte ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen ten aanzien van de natuurwaarden worden bepaald door de ontwikkelingen in de landbouw en door de inspanningen in het kader van natuur- en landschapsbeleid, waaronder de herinrichting Bodegraven-Noord. Het plangebied maakt ook deel uit van de landinrichting Driebruggen en Boskoop-Reeuwijk. De belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot versterken van natuurwaarden vinden in het kader van de landinrichting Driebruggen en Boskoop-Reeuwijk echter buiten het plangebied plaats.

Autonome ontwikkelingen in de landbouw

De agrarische sector spant zich in om de milieubelasting terug te dringen, met name door het verminderen van de mineralenverliezen per bedrijf. Indien deze inspanningen succes hebben, zal de waterkwaliteit verbeteren, hetgeen voor alle relevante ecologische processen in het gebied van grote betekenis is. Een andere ontwikkeling is de groeiende belangstelling voor agrarisch natuurbeheer in de vorm van natuurvriendelijk slootkantbeheer en de bescherming van weidevogelnesten binnen de melkveehouderijbedrijven.

Negatieve ontwikkelingen zijn de aantasting van het graslandareaal door de uitbreiding van andere teelten, waaronder de teelt van ruwvoeder (maïs). Naast de afname van het graslandareaal zal ook de toename van het gebruik van bestrijdingsmiddelen dat hiermee samenhangt tot waterverontreiniging en verlies van ecologische waarden leiden.

Ook de kenmerkende openheid van het weidegebied kan drie tot vier maanden per jaar worden verstoord.

Figuur 7 Ecologie

Provinciale Ecologische Hoofdstructuur

In het plangebied zijn twee ecologische verbindingzones uit de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur gesitueerd: Bodegraven-Noord - Reeuwijk en Boskoop/Reeuwijk - Bodegraven-Noord (zie figuur 7). Beide verbindingzones worden gedeeltelijk binnen het herinrichtingsplan Bodegraven gerealiseerd.

De verbindingzone Bodegraven-Noord - Reeuwijk bestaat uit een zone van moeraselementen met een maximale onderlinge afstand van circa 500 m die met elkaar worden verbonden door watergangen met niet te voedselrijk, schoon water. De toekomstige moeraselementen bestaan uit kruidenrijke moerasvegetaties met rietland, wilgenbosjes en ondiepe, open plasjes. De zone zal geschikt zijn voor kritische diersoorten als waterspitsmuis, dwergmuis, rugstreeppad, kleine vuurvlieder en bruine glazenmaker.

De oost-westgeoriënteerde verbindingzone Boskoop/Reeuwijk - Bodegraven-Noord gaat een aaneengesloten moerasverbinding vormen die geschikt is voor zeer kritische diersoorten als ringslang, zilveren maan, aardbeivlieder, vroege glazenmaker en bruine glazenmaker. Het streefbeeld bestaat uit een ongeveer 100 m brede moerasverbinding langs waterlopen met niet te voedselrijk, schoon water en brede oevers met kruidenrijke moerasvegetaties met riet, wilgenbosjes en ondiepe plasjes. Plaatselijk zullen structuurrijke, kleine zeggenvegetaties en schraalgraslanden aanwezig zijn.

Herinrichting Bodegraven-Noord

Een deel van de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt gerealiseerd binnen de uitvoering van de herinrichting Bodegraven-Noord en betekent op termijn een aanzienlijke kwaliteitsverhoging van de natuurwaarden. Het gebied langs de Noordzijdskaad en de Meijekade zal worden ontwikkeld tot natuurgebied, en is in het herinrichtingsplan uitgewerkt als natuurontwikkelings- en reservaatgebied. Dit gebied is op grote afstand van de in het plangebied aanwezige bedrijfsgebouwen gesitueerd, waar het grondgebruik van oudsher het meest extensief is. In totaal is 521 ha begrensd als reservaatgebied en/of natuurontwikkelingsgebied.

Het plan voorziet in een aantal ontwikkelingen:

- een snelle realisering van het volledige oppervlak reservaatgebied en een natuurontwikkelingsproject;
- realisering van de ecologische basisstructuur;
- scheiding van watersystemen voor een betere waterkwaliteit in de natuurgebieden;
- een aan te leggen defosfateringsinstallatie om op verantwoorde wijze gebiedsvreemd water in te laten;
- handhaving van een hoog waterpeil in de reservaatgebieden en de natuurontwikkelingsgebieden;
- invulling van de ecologische verbindingzone tussen de Reeuwijkse en de Nieuwkoopse plassen.

In het herinrichtingsplan wordt tevens gesproken van een scheiding tussen natuur en landbouw. Dit komt onder andere tot uiting in het scheiden van de waterhuishouding tussen beide gebieden. De autonome maaiveldvaling wordt in het landbouwgebied gevolgd, waarbij in de Meijepolder een extra peilverlaging van 10 cm wordt doorgevoerd. Ter plaatse kan een extra maaiveldvaling daarvan het gevolg zijn. Naar verwachting zullen deze ontwikkelingen op termijn een negatief effect hebben op met name de floristische waarden van de agrarische graslanden. Peilverlaging in de vorm van onderbemaling zal directe negatieve gevolgen hebben voor zowel de flora als de fauna in het gebied door verdroging en vermesting. Daarnaast kan het agrarisch gebied geschikt worden voor de teelt van maïs, wat een negatief effect op de waterhuishouding en weidevogels heeft.

Herinrichting Driebruggen

Aan het einde van de Molendijk is een overhoek gesitueerd, welke zal worden ontwikkeld ter verbetering van de ecologische structuur van het gebied. Het één ha grote gebied zal ten dele worden afgegraven en ten dele worden beplant.

Herinrichting Reeuwijk

De planvorming met betrekking tot de herinrichting Reeuwijk is nog gaande. Er zijn, met uitzondering van het gebied Oud-Bodegraven, nog geen inrichtingsmaatregelen vastgesteld.

Herinrichting Boskoop

De planvorming met betrekking tot de herinrichting Boskoop is nog gaande. Er zijn nog geen inrichtingsmaatregelen vastgesteld.

5.3. Sectoraal wensbeeld

Op basis van de huidige ecologische kwaliteiten van het plangebied en de ontwikkelingen hierin, wordt het volgende sectorale wensbeeld aangegeven. Het wensbeeld geeft weer wat vanuit de functie wenselijke uitgangspunten zijn voor het bestemmingsplanbeleid. Bij het opstellen van dit wensbeeld is nog geen rekening gehouden met bestaand beleid en heeft nog geen afweging met andere functies plaatsgevonden.

Een afweging tussen dit wensbeeld, het bestaande beleid en de wensbeelden van andere sectoren vindt plaats in hoofdstuk 10. Deze afweging leidt uiteindelijk tot de gebiedsvisie en het bijbehorende ruimtelijk beleid.

Het wensbeeld bestaat uit het volgende:

- Behoud openheid, rust en graslandkarakter.
- Behoud waardevolle weidevogelgebieden.
- Ontwikkeling en realisatie provinciale ecologische verbindingzones, reservaatgebieden en natuurontwikkelingsgebieden.
- Beperking van verdere intensivering van de landbouw, waaronder slootdemping en maïs-teelt.
- Stimuleren agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

In dit hoofdstuk worden de huidige agrarische situatie in Bodegraven en het toekomstperspectief van deze sector beschreven aan de hand van CBS-cijfers uit 1999, een gesprek met vertegenwoordigers van de plaatselijke landbouw en diverse beleidsstukken.

6.1. Huidige situatie

Grondgebruik

Het totale areaal cultuurgrond (in gebruik bij hoofd- en nevenberoepsbedrijven) in de gemeente Bodegraven bedraagt 3.031 ha. Daarvan is 2.857 ha in gebruik bij de rundveehouderijbedrijven. De akkerbouwbedrijven hebben een gezamenlijke oppervlakte van 29 ha, de tuinbouwbedrijven 4 ha, de hokdierbedrijven 18 ha en de gecombineerde bedrijven (meerdere bedrijfstakken) 123 ha.

De rundveehouderij is duidelijk de belangrijkste sector in het plangebied. In het kader van de veehouderij worden op een oppervlakte van 146 ha ruwvoedergewassen geteeld (met name maïs, maar ook triticale). De oppervlakte akkerbouwgewassen van akkerbouwbedrijven bedraagt slechts 29 ha. Deze teelten komen voornamelijk op de kleigronden voor. De laatste jaren is in dit gebied de teelt van maïs toegenomen vanwege de strengere milieu- en diergezondheidsnormen.

Tuinbouw wordt door één hoveniersbedrijf in Oud-Bodegraven uitgeoefend. Dit gebeurt alleen op open grond. Er komt geen permanent glas voor.

Bedrijfssituatie

In 1999 bevonden zich in Bodegraven 110 bedrijven die bij wijze van hoofdberoep werden gevoerd. Het totaal aantal agrarische bedrijven (hoofd- en nevenberoep) bedroeg 123.

In tabel 6.1 is de verdeling van de hoofdberoepsbedrijven over de hoofdbedrijfstypen weergegeven.

Tabel 6.1 Hoofdberoepsbedrijven naar bedrijfstype

hoofdbedrijfstype	aantal bedrijven
akkerbouw	1
tuinbouw	1
graasdier	100
hokdier	3
gecombineerd	4
totaal	109

Bron: CBS 1999.

Uit deze tabel blijkt dat, zoals al te verwachten viel op basis van de verdeling van de cultuurgrond over de sectoren, de graasdierhouderij ook in aantal hoofdberoepsbedrijven de dominante sector is. Gespecialiseerde intensieve veehouderij (hokdier)bedrijven komen weinig voor. Als neventak op grondgebonden veehouderijbedrijven kwam intensieve veehouderij tot voor kort vaak voor, veelal in combinatie met het zelfkazen (benutting van de wei). Met name vanwege de steeds scherpere milieueisen worden deze nevenactiviteiten in toenemende mate beëindigd (zowel bedrijfsmatig als economisch zijn kleine eenheden niet meer interessant). Ook de nabijheid van woonbebouwing in de linten beperkt de uitbreidings-/voortzettingsmogelijkheden.

Conform de landelijke tendens is het aantal bedrijven, zowel de hoofd- als de nevenberoeps de laatste jaren fors afgenomen (in Bodegraven jaarlijks 3 à 5%).

Bedrijfsgroottestructuur

De verdeling van agrarische bedrijven naar productieomvang¹⁾ in respectievelijk kleine, middelgrote en grote bedrijven is weergegeven in tabel 6.2. De gegevens van Bodegraven worden afgezet tegen de gegevens van de regio (Hollands/Utrechts weidegebied) en de provincie Zuid-Holland.

Tabel 6.2 Bedrijfsomvang in nge, percentage hoofd- en nevenberoepsbedrijven per groottecategorie

	tot 32 nge	32-50 nge	50-70 nge	meer dan 70 nge
Bodegraven	34%	7%	15%	44%
regio	40%	12%	15%	33%
provincie	27%	10%	12%	51%

Bron: CBS 1999.

Over het algemeen wordt 50 nge als grens gehanteerd voor de levensvatbaarheid van bedrijven. In Bodegraven is 60% van de bedrijven dus levensvatbaar te achten. De bedrijven tussen de 50 en 70 nge zullen echter alle zeilen bij moeten zetten om volwaardig te blijven. De bedrijven die groter zijn dan 70 nge hebben een serieus perspectief. In Bodegraven is dit aantal bedrijven aanzienlijk, zeker ook in vergelijking met de omringende regio. Er zijn hier zelfs 24 bedrijven groter dan 100 nge.

De bedrijven tot 32 nge hebben geen perspectief in de huidige opzet. Zij zullen waarschijnlijk op korte termijn worden beëindigd of als deeltijdbedrijf worden voortgezet.

In tabel 6.3 wordt de verdeling van alle bedrijven (hoofd- en nevenberoep) gegeven voor wat betreft hun bedrijfsoppervlakte. De oppervlakte zegt niet alles over de toekomstmogelijkheden van een bedrijf, een intensief opgezet bedrijf kan met een relatief kleine oppervlakte toch rendabel zijn.

Tabel 6.3 Bedrijfsoppervlakte in ha, percentages per groottecategorie

	tot 30 ha	30 - 50 ha	meer dan 50 ha
Bodegraven	67%	26%	7%
regio	77%	19%	4%
provincie	86%	9%	5%

Bron: CBS 1999.

Uit deze tabel valt op te maken dat de verdeling over de groottecategorieën in Bodegraven in verhouding tot de regio en de provincie gunstig is. Dit verschil wordt uiteraard ook veroorzaakt doordat in Bodegraven de grondgebonden veehouderij overheerst. In de regio en de provincie bevinden zich meer tuinbouwbedrijven die op een kleine oppervlakte worden uitgeoefend.

Veebezetting

Volgens de gegevens van het CBS bedroeg de veebezetting op 15 van de 79 bedrijven met melkkoeien in het plangebied minder dan 2 GVE per ha, op 50 bedrijven meer dan 2 maar minder dan 3 GVE en op 14 bedrijven meer dan 3 GVE.

Verbrede landbouw

In tabel 6.4 wordt tenslotte aangegeven hoeveel agrarische bedrijven in Bodegraven, naast hun puur landbouwkundige activiteiten, ook andere activiteiten bedrijfsmatig beoefenen. Deze gegevens worden opnieuw afgezet tegen de gegevens van de regio en de provincie. Aangezien deze gegevens pas sinds de metelling van 1998 door het CBS worden geïnventariseerd, kunnen er nog geen tendensen uit worden waargenomen.

¹⁾ De productieomvang wordt uitgedrukt in nge (Nederlandse Grootte Eenheid). De nge is in het kader van de Europese standaardisering de vervanger van de sbe (standaardbedrijfseenheid), 1 nge = 2,8 sbe. Met behulp van de nge wordt de bruto toegevoegde waarde van het agrarische bedrijf weergegeven.

Tabel 6.4 Verbrede landbouw, percentages per nevenactiviteit

	Bodegraven	regio	provincie
beheerslandbouw	2,5%	7%	2,5%
natuurbeheer/-prod.	12%	7%	2,5%
productverwerking	2,5%	2%	1,5%
huisverkoop	5%	3%	2,5%
verblijfsaccommodatie	-	0,5%	0,5%
ontvangstten	-	1%	1%
stalling	-	0,5%	0,5%
verhuur	1%	0,5%	2%
zorgtaken	1%	0,2%	0,2%

Bron: CBS 1999.

Uit de tabel blijkt dat in Bodegraven in verhouding het meest wordt "bijverdiend" met natuurbeheer en natuurproductie. Beheerslandbouw komt weer minder voor dan in de omringende regio. De mogelijkheden voor deze nevenactiviteiten worden natuurlijk bepaald door landelijke en provinciale kaders, de bereidheid ertoe (vrijwillige basis!) zegt iets over de cultuur en de mentaliteit van de ondernemers in een gebied. In het plangebied zijn al drie agrarische natuurverenigingen actief: in het landinrichtingsgebied Driebruggen de vereniging "Lange Ruige Weide", in het landinrichtingsgebied Bodegraven-Noord "De Parmey" en in het gebied rond Reeuwijk (onder andere Oud-Bodegraven) de vereniging "Weide- en waterpracht". Naast het ontwikkelen van draagvlak ontwikkelen deze verenigingen ook een toekomstvisie op de mogelijkheden voor natuurbeheer door agrariërs van natuurgebieden. Zo is er in 1999 een pilotproject gestart in het kader van het Programma Beheer, getrokken door een subcommissie van de landinrichtingscommissie Bodegraven-Noord waarbij voor 200 ha reservaatgebied wordt onderzocht wat de betrokken agrarische eigenaren/gebruikers kunnen bieden op het gebied van natuurbeheer. Het betreft een samenwerkingsverband tussen de Parmey en Natuurmonumenten. De pilot is in april 2000 gestart. Daarnaast worden onder andere weidevogelbeheer, slootkantenbeheer en erfbeplanting gestimuleerd en begeleid. Ook worden cursussen over deze onderwerpen aan agrarische ondernemers aangeboden. De Parmey heeft daarnaast een project opgezet voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van hoogstamfruitboomgaarden.

Opvallend is dat er in het plangebied geen bedrijven zijn die verblijfsaccommodatie bieden of op andere wijze gasten ontvangen. Wel bevindt zich een "kampeerboerderij" in het bebouwingslint langs de Meije, maar daar zijn de agrarische bedrijfsactiviteiten beëindigd.

Leeftijd bedrijfshoofden

In Bodegraven blijkt 60% van de bedrijfshoofden van alle agrarische bedrijven ouder dan 55 jaar te zijn. Slechts 12% is jonger dan 40 jaar. Het CBS biedt de laatste jaren geen gegevens meer over aantallen (serieuze) bedrijfsopvolgers. In de regio is het percentage bedrijfshoofden ouder dan 55 jaar 50%, in de provincie is dit 43%. Het percentage bedrijfshoofden jonger dan 40 jaar is in de regio 15% en in de provincie 19%.

In Bodegraven is een relatief groot deel van de bedrijfshoofden op een zodanige leeftijd dat het wel of niet hebben van een opvolger (eigen kinderen of andere kandidaten) bepalend zal zijn voor het investeringsgedrag en daarmee voor de bedrijfsontwikkeling.

Productieomstandigheden

In het plangebied zijn drie landinrichtingsprojecten gaande: de gronden ten zuiden van de Oude Rijn en ten noorden van de A12 behoren tot de landinrichting Driebruggen, het gebied Oud-Bodegraven tot de landinrichting Reeuwijk en de gronden ten noorden van de Oude Rijn en ten zuiden van de Meije tot de landinrichting Bodegraven-Noord. Deze gronden maken ook deel uit van het project De Venen. In dat kader is onlangs een gebiedsplan van de commissie Landbouw verschenen. In dit plan worden echter geen uitspraken gedaan over het gebied Bodegraven-Noord omdat de landinrichting hier gaande is. Het gebied rond de J.C. Hogedoornlaan heeft in de zestiger jaren deel uitgemaakt van de ruilverkaveling Zwammerdam.

In het gebied Bodegraven-Noord laat zowel de verkaveling, als de ontsluiting en ontwatering te wensen over. Alleen aan de noordkant van de Oude Rijn is de ontsluiting wel goed te noemen.

Voor het bebouwingslint langs de Meije wordt geen verbetering van de ontsluiting verwacht, er wordt in landinrichtingsverband slechts een insteekweg voorzien.

Naarmate er minder agrarische bedrijven aan de Meije gevestigd zijn wordt het probleem weliswaar kleiner, maar het bedrijfsverkeer blijft problematisch door de bescheiden dimensie van de weg en door de aanwezigheid van recreatief verkeer (fietsen, motoren). Ook Oud-Bodegraven is niet berekend op het huidige bedrijfsverkeer.

Voor wat betreft de verkaveling (lange opstreckende kavels) wordt enige verbetering verwacht door de bedrijfsverplaatsingen in landinrichtingsverband. In het landinrichtingsgebied Driebruggen is de herverkaveling met name gericht geweest op het oplossen van het probleem van de spoorlijn die talrijke bedrijven doorsneed/snijdt (bedrijfsverplaatsingen, veetunnels). In Bodegraven-Noord worden af en toe vrijwillige kavelruilprojecten uitgevoerd vooruitlopend op/in afwachting van de landinrichting. De ontwatering blijft voor de landbouw in vrijwel het hele plangebied een probleem vormen, ondanks de peilverlaging van 10 cm die in een deel van Bodegraven-Noord wordt doorgevoerd.

De kwaliteit van de gronden zelf wordt door de landbouwvertegenwoordigers als goed omschreven. Langs de Oude Rijn en de Meije bevinden zich stroken kleigrond. Daar zijn meerdere vormen van agrarische gebruik mogelijk. Op de veengronden ligt gebruik als grasland voor de hand.

6.2. Verwachte ontwikkelingen

Algemeen

Binnen de veehouderij worden belangrijke ontwikkelingen verwacht. Het markt- en prijsbeleid van de Europese Unie zal gericht zijn op een afname van de prijsondersteuning terwijl de melkquotering voorlopig gehandhaafd zal blijven. Opbrengstverhoging zal in de nabije toekomst alleen mogelijk zijn door schaalvergroting en aankoop van melkquotum. Gezien de hoge grondprijzen en het onzekere rendement van de agrarische producten zullen vele agrarische ondernemers en potentiële opvolgers deze stappen niet durven zetten.

De regelgeving op het gebied van dierenwelzijn en milieu wordt bovendien steeds meer aangescherpt. Zowel grondgebonden als niet-grondgebonden veehouderijbedrijven zullen in de komende jaren hun bedrijven aan de nieuwe eisen moeten aanpassen. Dit heeft ook ruimtelijke gevolgen. Te denken valt aan uitbreiding/aanpassing van gebouwen en het vrijkomen van bedrijfsgebouwen wanneer neventakken of hele bedrijven beëindigd worden.

Gevolgen milieubeleid

Verbetering van de mineralenbenutting en een vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen zullen resulteren in een afname van de milieubelasting door de landbouw. Dit heeft met name effect op de waterkwaliteit. Verbetering van de mineralenbenutting kan worden gerealiseerd door het verbouwen van maïs. Extensivering van het grondgebruik (minder koeien per hectare) en voorzieningen als afgedekte mestsilo's en emissiearme stallen bevorderen eveneens de milieukwaliteit. Om deze investeringen (grond, voorzieningen) te kunnen doen, is schaalvergroting veelal noodzakelijk.

Bedrijfsbeëindiging

Ondanks de relatief gunstige bedrijfsgrotestructuur in het plangebied zullen in de komende jaren bedrijven beëindigd (moeten) worden vanwege de huidige en te verwachten maatregelen op landelijk en Europees niveau. Ook zal de ambitie van veel agrarische jongeren om hun ouders in hun bedrijf op te volgen minder groot zijn, nu de toekomst in de agrarische sector zo onzeker is en zij goede andere mogelijkheden hebben op de arbeidsmarkt.

De gronden die vrijkomen bij bedrijfsbeëindiging worden, mits dit financieel haalbaar is, veelal overgenomen door andere agrarische bedrijven die daarmee de noodzakelijke schaalvergroting kunnen realiseren.

De vrijkomende bedrijfscomplexen zijn erg aantrekkelijk voor niet-agrarische bedrijven en voor stedelingen die buiten willen wonen. Deze nieuwe burgerwoningen in het buitengebied verhogen echter de milieugevoeligheid waardoor naburige agrarische bedrijven in hun ontwikkeling belemmerd (kunnen) worden. Menig agrarisch bedrijf geeft daarom de voorkeur aan hergebruik door (niet-agrarische) bedrijven. Deze niet-agrarische bedrijvigheid kan weliswaar verkeersoverlast veroorzaken of de milieubelasting ter plaatse vergroten, maar de ervaring leert dat ondernemers onderling meer begrip hebben voor allerlei vormen van overlast dan burgers die "alleen maar" in het gebied wonen. Toch is het juist ook in dit gebied aan de rand van een grote verstedelijkte regio van belang te voorkomen dat de nieuwe functies nadelige effecten zullen hebben op de resterende agrarische bedrijven.

Schaalvergroting

Aangezien opbrengstverhoging voor de melkveehouderij zoals aangegeven nauwelijks mogelijk is als gevolg van de quotering en de waarschijnlijk ongunstige prijsontwikkeling, kunnen de bedrijfsresultaten bij stijgende kosten slechts op peil gehouden worden door kostenverlaging. Vergroting van de bedrijven kan in dat geval perspectief bieden doordat machines en gebouwen efficiënter kunnen worden benut. Door de hoge grondprijzen in de gemeente Bodegraven zal dit lang niet altijd mogelijk blijken.

Intensivering

Intensivering in de veehouderij lijkt onwaarschijnlijk gezien de beperkingen die recentelijk zijn en worden opgelegd aan de varkenshouderij en aan de pluimveehouderij. Wel zou intensivering in de veehouderij mogelijk zijn in de vorm van bewerken en of verhandelen van de eigen producten. In de veehouderij zal intensivering hooguit voor een enkel bedrijf een optie zijn (zelfkazen, zuivel-/vleesverkoop aan huis).

Specialisatie

Specialisatie in de vorm van het produceren van streekeigen, kwaliteits- of biologische producten kan voor enkele bedrijven een mogelijkheid zijn het inkomen aan te vullen. In het plangebied bestaat hier nog weinig belangstelling voor. Als reden worden het onzekere rendement en de inadequate afzet- en verwerkingsstructuur genoemd, een meerprijs voor de biologische producten is niet gegarandeerd terwijl de productiekosten, zeker in de eerste jaren, hoger zijn. Ook is de Nederlandse overheid in vergelijking met andere landen in Europa niet erg royaal met subsidies en andere financiële ondersteuning.

Verbreiding

Verbreiding met zowel agrarisch verwante activiteiten als met niet-agrarische activiteiten kan ook voor enkele bedrijven mogelijkheden bieden om het inkomen aan te vullen. Te denken valt hierbij aan onder andere de activiteiten genoemd in tabel 6.4. Behalve investeringsruimte vergt een niet-agrarische neventak ook een bepaalde instelling van de ondernemer en zijn gezin. Wanneer een activiteit, bijvoorbeeld een minicamping, een winkel of een zorgtaak niet bij de eigenschappen of de opleiding van de verschillende gezinsleden past, is de kans op slagen klein. Vaak is een zorgvuldig voorbereid en opgezet regionaal netwerk van activiteiten voorwaarde voor het slagen van individuele initiatieven. Zo wordt in het plangebied een uitbreiding van de activiteiten op het gebied van natuur- en landschapsbeheer en natuurproductie verwacht omdat de kaders daarvoor aanwezig zijn: de drie agrarische natuurverenigingen en de ligging in het Groene Hart en in De Venen.

Conclusie

Van geen enkele van de hiervoor genoemde mogelijke ontwikkelingen is er een die voor een groot aantal bedrijven de oplossing is. Uit de ontwikkelingen tot nu toe en uit de gesprekken met vertegenwoordigers van het gebied blijkt wel dat de meeste agrarische ondernemers er de voorkeur aan geven in hoofdzaak bij hun agrarische leest te blijven. Pas wanneer die ontwikkelingsmogelijkheden uitgeput of onmogelijk zijn, zullen zij zoeken naar andere oplossingen om het bedrijfsinkomen aan te vullen. Wel is de belangstelling, zoals hierboven aangegeven, voor agrarisch natuurbeheer groeiende. Een beduidend aantal agrariërs ziet het als een nieuwe uitdaging. Toch zal ook die "neventak" niet de kurk kunnen vormen die het bedrijf drijvende houdt. Daarvoor zijn ook de subsidiestromen te onzeker. Het zoeken van een neven- of hoofdberoep buiten de landbouw van de ondernemer of zijn/haar partner lijkt een zekerder ondersteuning van de bedrijfsvoering dan het inpassen van nevenfuncties in de bedrijfsvoering.

6.3. Sectoraal wensbeeld

Op basis van de huidige landbouwkundige situatie en de ontwikkelingen hierin, wordt het volgende sectorale wensbeeld aangegeven. Het wensbeeld geeft weer wat vanuit de functie wenselijke uitgangspunten zijn voor het bestemmingsplanbeleid. Bij het opstellen van dit wensbeeld is nog geen rekening gehouden met bestaand beleid en heeft nog geen afweging met andere functies plaatsgevonden.

Een afweging tussen dit wensbeeld, het bestaande beleid en de wensbeelden van andere sectoren vindt plaats in hoofdstuk 10. Deze afweging leidt uiteindelijk tot de gebiedsvisie en het bijbehorende ruimtelijk beleid.

De verwachte ontwikkelingen vereisen naast optimale productieomstandigheden voldoende flexibiliteit in de planologische regelgeving om in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden en regelgeving op ander terrein.

Uit de hierboven beschreven tendensen vloeit voor de landbouwsector het volgende ruimtelijke wensbeeld voort:

- binnen de bouwvlakken zal voldoende ruimte moeten zijn voor het aanpassen en uitbreiden van de bedrijfsbebouwing als gevolg van milieu-, dierenwelzijn- en diergezondheidsvoorschriften en schaalvergroting of intensivering/specialisatie/verbreding;
- ook voor eventuele agrarisch verwante en niet-agrarische nevenactiviteiten dient ruimte te worden geboden binnen de agrarische bouwvlakken;
- voor vrijkomende agrarische gebouwen en bedrijfscomplexen dient zorgvuldig te worden nagegaan welke vervolgfuncties toegestaan kunnen worden zodat de omringende agrarische bedrijven niet belemmerd worden in hun ontwikkeling (milieu, ontsluiting);
- het agrarisch grondgebruik dient zo vrij mogelijk te worden gelaten opdat de ondernemers kunnen inspelen op de markt- en milieuontwikkelingen;
- vrijwillig agrarisch natuurbeheer en -productie zullen leiden tot hogere natuurwaarden op agrarische gronden: dit dient niet te leiden tot een strengere planologische regelgeving: daardoor zal de bereidheid drastisch afnemen;
- ruimte om de productieomstandigheden te blijven optimaliseren;
- zekerheid op langere termijn omtrent bovenstaande factoren.

Voor de sector recreatie in het buitengebied van Bodegraven wordt de huidige situatie, de verwachte ontwikkelingen en het sectorale wensbeeld beschreven. Ten behoeve van deze analyse is gebruikgemaakt van het Herinrichtingsplan Bodegraven-Noord, divers kaartmateriaal over routestructuren en mondelinge mededelingen van beleidsambtenaren van de gemeente Bodegraven.

7.1. Huidige situatie

Hoewel het plangebied deel uitmaakt van het Groene Hart, waarvoor het rijksbeleid mede gericht is op recreatief (mede)gebruik voor de randstedeling, is de recreatie hier niet sterk ontwikkeld. In het plangebied zijn bijvoorbeeld enkele kleine volkstuincomplexen en een wandelgebied aanwezig, die voornamelijk worden gebruikt door inwoners van Bodegraven.

De belangrijkste kwaliteiten voor recreatie in het plangebied worden gevormd door het aantrekkelijke landschap en de rust en ruimte die er heersen. Ook de monumentale bebouwing in de bebouwingslinten (Meije, Oud Bodegraafseweg) draagt bij aan de aantrekkelijkheid van het gebied. De belangrijkste recreatieve potentie bestaat derhalve uit vormen van recreatief medegebruik.

Voor de beschrijving van de huidige situatie wordt gebruikgemaakt van een indeling naar:

- verblijfsrecreatie;
- dagrecreatie;
- recreatief medegebruik.

Verblijfsrecreatie

Langs de Meije is de Hollandse Boerderij gevestigd. Dit voormalig agrarisch bedrijf heeft zich ontwikkeld tot het enige verblijfsrecreatieve terrein in het plangebied. De Hollandse Boerderij bestaat uit een kleine camping, vakantiehuisjes en groepsaccommodaties. Elders in het plangebied zijn geen campings of andere verblijfsrecreatieve terreinen aanwezig. Net over de grens van het plangebied bevindt zich in Boskoop een camping.

Dagrecreatie

In het plangebied komen enkele dagrecreatieve terreinen voor, die gebruikt worden door de plaatselijke bevolking.

Ten noorden van de Burgemeester Kremmerweg zijn twee volkstuincomplexen gesitueerd. Tussen deze twee complexen ligt het Bodegraafse Bos, een klein wandelgebied met een beperkte recreatieve functie, bestaande uit een rondgaande wandelroute.

Ten oosten van de Put van Broekhoven (of Weijpoortseplas) is een sportcomplex gesitueerd, bestaande uit twee voetbalvelden. De Put van Broekhoven heeft geen recreatieve betekenis meer. Vroeger werd de put gebruikt als recreatieplas, tegenwoordig is het terrein afgeschermd met een omheining en niet meer voor publiek toegankelijk. Overige dagrecreatieve terreinen zijn een klein volkstuincomplex aan de Oud Bodegraafseweg en een manege (Hippisch Centrum Bodegraven) aan de noordzijde van de Oude Rijn.

Recreatief medegebruik

Het buitengebied van Bodegraven maakt onderdeel uit van het Groene Hart, met als belangrijkste kwaliteiten het aantrekkelijke landschap en de rust en ruimte die er heersen. Recreatief medegebruik is voornamelijk op deze kwaliteiten gericht, en bestaat met name uit routegebonden vormen van recreatie zoals fietsen, wandelen en kanoën.

In het plangebied komen een aantal bewegwijzerde routes voor.

De (ANWB-)fietsroutes in het Groene Hart die door het plangebied lopen zijn de:

- Nieuwkoopse Plassenroute;
- Gouwenroute/Coperoute;
- Reeuwijkse Plassenroute.

Figuur 8 Recreatie

De langeafstandsfietsroute Midden-Nederlandroute doorkruist langs de Oude Rijn het plangebied van west naar oost. De fietsroute langs de Meije wordt intensief gebruikt.

De Meije vormt eveneens een schakel in de kanoroute over de Nieuwkoopse Plassen en de Meije. Deze maakt onderdeel uit van de zogenaamde Groene Route door de Nieuwkoopse Plassen (uitgegeven door de Vereniging Natuurmonumenten).

Vanaf station Bodegraven loopt een 14 à 18 kilometer lange wandelroute door de Wiericke. Via de Reeuwijkse Plassen eindigt deze route in Gouda (Wierickerroute).

Langs de westzijde van het plangebied is een deel van het lange afstandswandelpad Pelgrimspad gesitueerd.

De Meije is opgenomen in een schaatsroute, namelijk de Meijetourtocht.

De bestaande routestructuren zijn weergegeven in figuur 8, recreatie.

Naast uitgezette routes biedt het plangebied ook andere mogelijkheden tot fietsen, wandelen en kanoën. Afhankelijk van voldoende vorst in de winter kan daar schaatsen aan worden toegevoegd. Ook zijn er in Bodegraven enkele jaarlijkse (fiets)tochten, zoals de Elfdorpentocht of de Drie Musea Tocht.

7.2. Verwachte ontwikkelingen

Door de toename van vrije tijd neemt de behoefte aan recreatiemogelijkheden "dicht bij huis" toe. Verwacht mag worden dat de vraag naar meer recreatieve voorzieningen eveneens zal toenemen. Gezien de potenties en de huidige recreatieve functie van het plangebied zal het daarbij vooral gaan om voorzieningen gericht op recreatief medegebruik.

In het plan "Recreatie in de Venen" zijn enkele nieuwe recreatieve vaarroutes door de Meije aangegeven. Voorgesteld wordt de Meije op te nemen in de Meijeroute (elektrisch varen) en de Open Motorbootroute.

In het "Wandelpadenplan in de Venen" worden twee te realiseren wandelroutes (de Hornroute en de Noordzijdse kaderroute) genoemd die door het plangebied moeten gaan lopen.

De Hornroute is 9 km lang en loopt vanaf het NS-station Bodegraven via de Dwarswetering, de Meije en het jaagpad van de Oude Rijn terug naar het station. Deze route kan binnen 5 à 10 jaar gerealiseerd gaan worden.

De Noordzijdse kaderroute is 13 km lang en loopt via het NS-station Bodegraven en de Noordzijdse-, Meije- en Rietveldse kade naar het NS-station Woerden. Deze route zal mogelijk over 10 jaar (of later) gerealiseerd gaan worden.

De gemeente Bodegraven wil langs de Meije een aanleg- of rustplaats inrichten voor kanovaarders, wandelaars en fietsers (project "Landje Kemp").

Het jaagpad richting Zwammerdam wordt als fietspad in ere hersteld.

Fort Wierickerschans zal een andere functie krijgen (zie ook hoofdstuk 4, Landschap en cultuurhistorie). Hierdoor wordt in de toekomst de recreatieve verbinding met het fort belangrijker (bijvoorbeeld door fiets- en wandelroutes langs het fort te laten lopen).

Herinrichting Bodegraven-Noord

De herinrichting Bodegraven-Noord richt zich vooral op extensieve vormen van recreatie, zoals wandelen en fietsen. Ten noorden van de Burgemeester Kremerweg wordt een wandelpad gerealiseerd richting Horntak, dat aan beide zijden wordt geflankeerd door natuurvriendelijk beheerde graslanden en watergangen. Het pad kruist de Dwarswetering via een draaibrug, zodat in het broedseizoen de doorgaande verbinding naar de Horntak kan worden afgesloten. Het Bodegraafse Bos zal onderdeel gaan uitmaken van deze wandelroute.

Op de kade van de Hornpolder, tussen de Zienderbrug (te Zwammerdam) en de Meije, bestaat de mogelijkheid om van de Meije naar Zwammerdam te wandelen. In het kader van de herinrichting zal de aansluiting van het pad op de Meije worden verbeterd en zal het pad plaatselijk beter begaanbaar worden gemaakt.

Het fietspad langs de Oude Rijn, tussen Woerden en Bodegraven, zal worden gehandhaafd.

Herinrichting Driebruggen

Ten zuidoosten van de kern Bodegraven wordt een beplantingselement van 16 ha gerealiseerd, wat voor de gemeente Bodegraven een belangrijke recreatieve betekenis zal krijgen. Tevens zijn enkele fietspaden aangelegd.

Herinrichting Reeuwijk

De planvorming met betrekking tot de herinrichting Reeuwijk is nog gaande. Er zijn, met uitzondering van het gebied Oud-Bodegraven, nog geen inrichtingsmaatregelen vastgesteld.

Herinrichting Boskoop

De planvorming met betrekking tot de herinrichting Boskoop is nog gaande. Er zijn nog geen inrichtingsmaatregelen vastgesteld.

7.3. Sectoraal wensbeeld

Op basis van de huidige recreatieve situatie en de ontwikkelingen hierin, wordt het volgende sectorale wensbeeld aangegeven. Het wensbeeld geeft weer wat vanuit de functie wenselijke uitgangspunten zijn voor het bestemmingsplanbeleid. Bij het opstellen van dit wensbeeld is nog geen rekening gehouden met bestaand beleid en heeft nog geen afweging met andere functies plaatsgevonden.

Een afweging tussen dit wensbeeld, het bestaande beleid en de wensbeelden van andere sectoren vindt plaats in hoofdstuk 10. Deze afweging leidt uiteindelijk tot de gebiedsvisie en het bijbehorende ruimtelijk beleid.

Ter behoud en bevordering van bij het buitengebied passende recreatieve mogelijkheden is het volgende sectorale wensbeeld relevant:

- behoud van rust en ruimte en de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden die het gebied voor recreatief medegebruik aantrekkelijk maken;
- uitbreiding van recreatieve routes door het oplossen van lacunes en barrières in bestaande of potentiële routes (herinrichting Bodegraven-Noord);
- toestaan van bescheiden recreatieve ontwikkelingen in het agrarisch gebied, met name in samenhang met verbrede landbouw en vrijkomende agrarische bebouwing.

Dit hoofdstuk gaat in op de infrastructurele voorzieningen in het plangebied. Wat betreft de verkeersinfrastructuur gaat het om wegen, fietspaden en het openbaar vervoer. Ook wordt aandacht besteed aan het wegverkeerslawaai ten gevolge van gemotoriseerd verkeer op de wegen. In het kader van dit bestemmingsplan worden geen uitspraken gedaan over de aanleg van de Rijksweg 11. Deze infrastructurele wijziging wordt in een afzonderlijk bestemmingsplan geregeld.

8.1. Huidige situatie

8.1.1. Verkeersstructuur

Gemotoriseerd verkeer

De wegen binnen het plangebied worden conform het "Handboek Categorisering Wegen op duurzaam veilige basis" onderverdeeld in:

- stroomwegen, wegen met een landelijke ontsluitingsfunctie;
- gebiedsontsluitingswegen, wegen met een regionale ontsluitingsfunctie;
- erftoegangswegen, wegen ter ontsluiting van woningen, (agrarische) bedrijven en recreatieve voorzieningen.

De hoofdstructuur van de wegen in het plangebied wordt gevormd door de autosnelweg A12, de Dammekant (N11), de Goudsestraatweg (N459), de Burgemeester Kremerweg-Weijweg-Weijland (N458) en de Molendijk. In het overzicht "Voorlopige wegcategorisering Zuid-Holland" zijn deze wegen, voorzover gelegen buiten de bebouwde kom aangemerkt als gebiedsontsluitingswegen. De autosnelweg A12 is als stroomweg aangemerkt. De overige wegen in het plangebied zijn erftoegangswegen met een belangrijke lokale ontsluitingsfunctie.

De autosnelweg A12 in het zuidelijk deel van het plangebied heeft een belangrijke functie voor het autoverkeer van en naar Bodegraven en verbindt de kern met Den Haag en met Utrecht. De autosnelweg A12 heeft binnen het plangebied twee (volledige) aansluitingen op het onderliggende wegennet. De Dammekant (N11) ten westen van de kern Bodegraven ontsluit het plangebied en de achtergelegen kernen in het landelijk gebied op de A12. De Molendijk vormt de belangrijkste ontsluitingsweg van het oostelijke plandeel op de A12. De route gevormd door de Burgemeester Kremerweg-Noordzijde-Weijland-De Bree vormt de verbinding tussen de kernen Bodegraven en Woerden.

Figuur 9 geeft de ligging van de stroomwegen, de gebiedsontsluitingswegen en de erftoegangswegen weer.

Langzaam verkeer

In het plangebied zijn langs de belangrijkste hoofdwegen N11, ten zuiden van de A12 (gedeeltelijk), Goudsestraatweg en langs de route Laageind-Weijpoort vrijliggende fietspaden of een parallelweg langs de weg aanwezig. Deze fietsvoorzieningen ontsluiten het landelijk gebied en de kern van Bodegraven in de richting van Woerden, Alphen aan de Rijn en Reeuwijk. Deze vormen samen met de voor fietsers geschikte wegen (erftoegangswegen) een fijnmazig fietspadennet. Dit fietspadennet vormt een functie als regionale fietsroutes met zowel een utilitaire als een recreatieve functie.

Openbaar vervoer

Voor de ontsluiting per openbaar vervoer is het plangebied aangewezen op de bediening van de kern Bodegraven met de trein en de bus. In de kern bevindt zich een NS-station en een overstaphalte voor aansluitende bussen die Bodegraven ontsluiten richting Gouda, Woerden en Alphen aan de Rijn. In het plangebied hebben deze buslijnen hun route via de Noordzijde-Weijland (N458), de Dammekant (N11) en de Goudsestraatweg (N459) en halteren langs deze wegen. Vanuit het plangebied kan de afstand tot deze haltes oplopen tot meer dan een kilometer.

Figuur 9 Infrastructuur

Tevens rijdt er een buurtbus "De Meije" van het NS-station Bodegraven, tevens het overstapstation voor bussen, naar de kern Zegveld en van Bodegraven NS naar de kern Nieuwerbrug. De route van deze buurtbus loopt door het oostelijk deel van het plangebied via de Meije, Kerkweg, Buitenkerk, Noordzijde en Weijland.

Verder doorsnijdt de spoorlijn Leiden-Utrecht het plangebied aan weerszijden van de kern Bodegraven waar zich een NS-station bevindt. Deze spoorlijn maakt een onderdeel uit van het landelijke spoorwegennet. Binnen het plangebied zijn niet alle kruisingen met het wegverkeer ongelijkvloers uitgevoerd.

8.1.2. Geluid

Wegverkeerslawaaai

Zonering

Ingevolge de per 1 maart 1993 gewijzigde Wet geluidhinder bevinden zich langs alle wegen geluidszones, met uitzondering van:

- woonerven;
- 30 km/h-wegen;
- wegen waarvan op grond van een door de gemeenteraad vastgestelde geluidsniveaukaart vast staat dat de geluidsbelasting op 10 m uit de as van de meest nabijgelegen rijstrook 50 dB(A) of minder bedraagt.

Binnen de geluidszone van een weg dient de geluidsbelasting aan de gevel van nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen, zoals woningen, te voldoen aan de normen van de Wet geluidhinder. Volgens artikel 74 van de Wet geluidhinder is de breedte van een geluidszone afhankelijk van het aantal rijstroken en de ligging van de weg (binnenstedelijk of buitenstedelijk). Voor alle gezonde wegen buiten de bebouwde kom in het landelijk gebied geldt een zonebreedte van 250 m aan weerszijden van de weg. De geluidszones van de autosnelweg A12 en van de N11 (zie paragraaf 8.2.) bedragen 600 m respectievelijk 400 m vanuit de rand van de weg. Voor wegen binnen de bebouwde kom geldt een zonebreedte van 200 m.

Binnen deze zones zijn nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen in principe aanvaardbaar indien – zo nodig met behulp van bijzondere voorzieningen – de geluidsbelasting aan de gevel en binnenshuis beneden bepaalde grenswaarden ligt. Dit dient door middel van akoestisch onderzoek aangetoond te worden.

Normen

De geluidsbelasting aan de gevel van geluidsgevoelige bestemmingen binnen zones van wegen mag bepaalde waarden niet overschrijden. De voorkeursgrenswaarde voor de geluidsbelasting aan de gevel bedraagt voor nieuwe situaties altijd 50 dB(A). In het geval van een hogere geluidsbelasting dan de voorkeursgrenswaarde moet een zogenaamde "hogere grenswaarde" door Gedeputeerde Staten van de provincie worden vastgesteld. De hogere grenswaarde dient voor de vaststelling van het onderhavige bestemmingsplan te zijn toegekend. De maximaal toe te kennen hogere grenswaarde mag in buitenstedelijke situaties niet hoger zijn dan 55 dB(A) voor nieuwe burgerwoningen en niet hoger zijn dan 60 dB(A) voor nieuwe agrarische bedrijfs-woningen.

Railverkeerslawaaai

Zonering en normen

Het Besluit Geluidhinder Spoorwegen (BGS 2003) geeft aan dat de breedte van de geluidszone langs de spoorlijn Alphen aan de Rijn-Woerden (trajectnummer 520) 300 m bedraagt. De breedte wordt bepaald vanaf de buitenste spoorstaaf aan weerszijden van de baan. Binnen de geluidszone langs de spoorlijn dient akoestisch onderzoek verricht te worden, indien nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen in het plangebied binnen 300 m van de spoorlijn geprojecteerd zijn. De voorkeursgrenswaarde voor railverkeerslawaaai bedraagt conform het Besluit Geluidhinder Spoorwegen 57 dB(A). De uiterste grenswaarde voor railverkeerslawaaai bedraagt 70 dB(A).

8.2. Verwachte ontwikkelingen

Gemotoriseerd verkeer

Voor het gemotoriseerde verkeer vormt de congestievorming op autosnelweg A12 een probleem. Het daaruit voortvloeiende sluipverkeer op het onderliggende wegennet, met name tussen de autosnelwegen A12 en A4 via de N11, vraagt de nodige aandacht.

Eén van de geplande verbeteringen in de regionale verkeersstructuur is de aanleg van de nieuwe Rijksweg 11 (bestaande uit twee keer twee rijstroken) tussen Alphen aan den Rijn en de A12 bij Bodegraven, in aansluiting op het recent gerealiseerde wegtracé ten noordwesten van het plangebied tussen de A4 bij Leiden en Alphen aan den Rijn. Voor het wegtracé tussen Alphen aan den Rijn en Bodegraven is het tracébesluit genomen en bevindt zich in het planstudieprogramma van het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport 2000-2004 (MIT).

De aanleg van Rijksweg 11 wordt in een afzonderlijk bestemmingsplan geregeld evenals de reconstructie van de bestaande N11 tussen de nieuwe aansluiting en de A12 en de aansluiting van beide wegen.

Het op te stellen bestemmingsplan maakt het mogelijk dat aan vrijkomende agrarische bedrijven vervolgfuncties worden toegekend. Hierbij dient aandacht besteed te worden aan een mogelijke toename van de verkeersdruk op het wegennet door de vervolgfuncties in vrijkomende agrarische bedrijven. Een toenemende verkeersdruk is op de erftoegangswegen van de Meije en de Oud Bodegraafseweg niet gewenst, gezien het bochtige dijkprofiel en het gebruik van deze wegen als recreatieve (fiets)route. Voor de overige erftoegangswegen wordt in relatie tot de toelaatbaarheid van vervolgfuncties bepaald dat de vervolgfunctie niet meer verkeer mag aantrekken dan het voormalige agrarische bedrijf.

Langzaam verkeer

Het gebruik van de fiets wordt bevorderd vanuit mobiliteits- en milieuoogpunt. Binnen het plangebied is een nieuwe utilitaire fietsverbinding gewenst. Deze fietsverbinding (beleidsvoornemens) is met een eigen tracé opgenomen in het provinciale Fietspadenplan Zuid-Holland. Het geprojecteerde tracé (nr. 2.43.9) betreft het voorzien in gedeelten fietspad in de route Bodegraven-Woerden ten noorden van autosnelweg A12 met doorverbindingen naar de fietsroute ten zuiden van de A12 (nr. 49) en de fietsroute langs de zuidzijde van de Oude Rijn (nr. 34) in de gemeente Bodegraven. Met deze fietsverbinding zal de netwerkstructuur sterk worden verbeterd. Bovendien verdient het fietsverkeer op de landbouwwegen aandacht vanuit verkeersveiligheidsoogpunt.

Momenteel is de provincie Zuid-Holland bezig met het opstellen van een provinciaal fietspadenplan 2015, dat naar verwachting eind 2000 gereed zal zijn. Beleidsuitgangspunt is dat de gewenste fietsverbindingen uit het vigerende Fietspadenplan Zuid-Holland zullen worden overgenomen in dit fietspadenplan en aanleg voor 2015 wordt voorgestaan.

Openbaar vervoer

Het gemeentelijke en regionale beleid blijft erop gericht het openbaar vervoer gebruik te stimuleren. De ontsluiting van het plangebied per openbaar vervoer (bus) is zeker niet optimaal, maar bedacht moet worden dat voor een landelijk gebied een betere ontsluiting vrijwel niet realiseerbaar is gezien de geringe en gespreide vraag naar openbaar vervoer. Het openbaar vervoer per spoor kan worden verbeterd door een spoorverdubbeling van het traject Utrecht-Leiden. Verder is de verwachting dat een lightrail/sneltramverbinding over deze spoorlijn een kwaliteitsverbetering voor de reiziger is.

Verkeersveiligheid

In het landelijk gebied zal aandacht worden besteed aan duurzame verkeersveiligheid. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn:

- beïnvloeding van rijgedrag door middel van vormgeving; uit de structuur en het wegbeeld moet blijken welk gedrag van de weggebruiker verwacht wordt en dient dit gedrag ook afgedwongen te worden door de fysieke vormgeving;
- erftoegangswegen in het buitengebied dienen te worden opgenomen in 60 km/h-zones;
- gelijkvloerse kruisingen van gebiedsontsluitingswegen met een maximumsnelheid van 80 km/h waarbij de voorrangssituatie niet geregeld is, dienen te worden voorkomen;

- landbouwverkeer dient te worden gescheiden van doorgaand verkeer op de gebiedsontsluitingswegen;
- fietsverkeer dient te worden gescheiden van doorgaand verkeer op de gebiedsontsluitingswegen;
- de sociale veiligheid verdient aandacht;
- het oversteken van gebiedsontsluitingswegen dient veilig te kunnen plaatsvinden.

Geluid

In dit bestemmingsplan worden nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen mogelijk gemaakt. Dit betreft onder meer woningsplitsing bij monumentale panden of nieuwe burgerwoningen in het kader van de ruimte-voor-ruimteregeling. Ter plaatse van deze nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen geldt dat voldaan moet worden aan de normen van de Wet geluidhinder zoals vermeld in paragraaf 8.1.2. Dit betekent dat in principe voldaan moet worden aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) aan de gevel van de woningen. Buiten deze 50 dB(A)-contour is het niet mogelijk om nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen te realiseren.

Voor de wegen binnen het plangebied is de 50 dB(A)-contour berekend met Standaard Rekenmethode I (SRM I). In onderstaande tabel zijn de geluidscontouren weergegeven. In bijlage 2 zijn de berekeningsuitgangspunten weergegeven.

Tabel 8.1 Geluidscontouren verkeerswegen plangebied

weg(vak)	motorvoertuigen per etmaal 2015	50 dB(A) contour in m
N458, Burgemeester Kremerweg	18.500	256
N458, Weijland	5.600	118
N458, de Bree (Nieuwerbrug)	5.000	110
N11	22.200	288
Rijndijk noordzijde (N458)	5.800	52
Rijndijk zuidzijde	4.600	45
Molendijk	5.000	47
Oude Bodegraafseweg	700	8
Meije/Buitenkerk	1.900	25
Buitenkerk, Zuid van Kerkweg/Meije	9.200	70
Buitenkerk, Noord van Kerkweg/Meije	8.800	69

Uit berekeningen uitgevoerd met SRM I voor spoorweglawaai blijkt dat de 57 dB(A)-contour zich op 285 m uit de as van het spoor bevindt. Binnen deze contour zullen geen nieuwe geluidsgevoelige functies worden toegestaan (zie bijlage II).

8.3. Sectoraal wensbeeld

Op basis van de huidige verkeerskundige situatie en de ontwikkelingen hierin, wordt het volgende sectorale wensbeeld aangegeven. Het wensbeeld geeft weer wat vanuit de functie wenselijke uitgangspunten zijn voor het bestemmingsplanbeleid. Bij het opstellen van dit wensbeeld is nog geen rekening gehouden met bestaand beleid en heeft nog geen afweging met andere functies plaatsgevonden.

Een afweging tussen dit wensbeeld, het bestaande beleid en de wensbeelden van andere sectoren vindt plaats in hoofdstuk 10. Deze afweging leidt uiteindelijk tot de gebiedsvisie en het bijbehorende ruimtelijk beleid.

Het wensbeeld voor de sector verkeer is het volgende:

- het bestemmingsplan dient zich niet te verzetten tegen het realiseren van een Duurzaam Veilige verkeersstructuur, bevordering van het openbaar vervoer en de fiets;
- indien toch blijkt dat nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen in het plangebied geprojecteerd worden, zal rekening moeten worden gehouden met de normen die de Wet geluidhinder stelt;

- de gewenste fietsverbindingen zullen, afhankelijk van de concretisering van de plannen, zo mogelijk in dit bestemmingsplan worden meegenomen; gelet op de gewenste flexibiliteit bij de exacte situering en uitvoering verdient een gedetailleerde regeling geen aanbeveling.
- de aanleg van Rijksweg 11 tussen Alphen aan de Rijn en Bodegraven en de daaruit volgende reconstructies aan het wegennet evenals het bijbehorende akoestische onderzoek worden in een afzonderlijk bestemmingsplan geregeld;
- bij het toekennen van vervolgfuncties aan vrijkomende agrarische bedrijven moet de verkeersaantrekkende werking van die vervolgfunctie worden beoordeeld.

In dit hoofdstuk worden de huidige situatie, de verwachte ontwikkelingen en het wensbeeld voor de functies niet-agrarische bedrijven (waaronder horeca), wonen en het aspect milieu nader toegelicht.

9.1. Huidige situatie

Niet-agrarische bedrijven

In het landelijk gebied van Bodegraven bevinden zich diverse niet-agrarische bedrijven. De nadruk ligt met name op aannemers- en timmerbedrijven, autoherstelinrichtingen en loonbedrijven.

In het bestemmingsplan wordt gebruikgemaakt van een zogenaamde Staat van Bedrijfsactiviteiten. Dit is een lijst waarin de meest voorkomende bedrijven en bedrijfsactiviteiten zijn gerangschikt naar toenemende milieubelasting. Met behulp van een indeling in categorieën wordt aangegeven of de milieubelasting van een bedrijf of bedrijfsactiviteit toelaatbaar kan worden geacht. Voor een toelichting op de Staat van Bedrijfsactiviteiten wordt verwezen naar bijlage 3.

In het plangebied worden alleen bedrijven uit de categorieën 1 en 2 uit de Staat van Bedrijfsactiviteiten algemeen toegelaten. Dit zijn bedrijven die tussen of direct naast woningen kunnen worden toegelaten.

Ten behoeve van dit bestemmingsplan zijn de bestaande bedrijven geïnventariseerd en ingeschaald in de categorieën van de Staat van Bedrijfsactiviteiten (zie bijlage 4). Het betreft voornamelijk licht tot matig milieuhinderlijke bedrijven. Een aantal bedrijven valt onder categorie 3 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten en past dus niet binnen de algemene toelaatbaarheid. Ook zijn er enkele bedrijven die in de categorie 4+ vallen, zoals een asfalt-menginstallatie en een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Het is om milieuhygiënische en financiële redenen echter niet noodzakelijk en gewenst deze bedrijven te saneren of te beëindigen. Deze bedrijven krijgen daarom een specifieke subbestemming. Bij bedrijfsbeëindiging of -verplaatsing kan zich dan alleen nog een gelijksoortig bedrijf vestigen of een bedrijf dat past binnen de algemene toelaatbaarheid.

Horeca

In het plangebied bevindt zich een vijftal horecabedrijven (zie tabel 9.1). Het gaat hier om een koffiehuis, twee (hotel)restaurants, een café en een salenverhuurcentrum. Deze horecabedrijven hebben ook een functie in het recreatieve karakter van het gebied (fietsers en wandelaars).

Om de horecafunctie te reguleren wordt in dit bestemmingsplan gebruikgemaakt van de Staat van Horeca-activiteiten. Dit is een lijst waarin de meest voorkomende horeca-activiteiten zijn ingedeeld in verschillende categorieën. Voor een toelichting op de Staat van Horeca-activiteiten wordt verwezen naar bijlage 5.

Tabel 9.1 Overzicht horecabedrijven

Weijland 13a	staat leeg	categorie 1 a
Dammekant 48	Restaurant 't Zwaantje	categorie 1 c
Dammekant 101/103/107	Hotel-restaurant "Rust even"	categorie 1 c
Hazekade 20	Café De Halve Maan	categorie 2
Zuidzijde 101/102	Gasterie/zalenverhuur "de Vliethove"	categorie 2

Wonen

Kenmerkend voor het gebied is de lintbebouwing. In deze lintbebouwing komt een grote diversiteit aan functies voor: woonbebouwing, agrarische bedrijven en niet agrarische bedrijven. Het aantal agrarische bedrijfswoningen is als gevolg van het opheffen van agrarische bedrijven in aantal afgenomen. De voormalige agrarische bedrijfscomplexen zijn in gebruik genomen voor burgerwoningen en niet-agrarische bedrijven. De toename van de woonfunctie in het landelijk gebied wordt dan ook vooral bepaald door de ontwikkelingen in de agrarische sector.

Door deze ontwikkeling is in de bebouwingslinten een menging van functies opgetreden, waarbij milieugevoelige functies als wonen voorkomen naast milieuhinder veroorzakende bedrijven. Voorbeelden hiervan zijn geluidsoverlast, geurhinder en verkeersoerlast. Naast regulering via het milieuspoor dient het bestemmingsplan rekening te houden met deze problematiek, waar het de mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen betreft. Een aantal woningen is aangewezen als monument (zie bijlage 1).

Behalve de woningen in de lintbebouwing komen er te Buitenkerk ook woonboten voor.

Milieu

Industrielawaai

In het plangebied is een asfaltcentrale gelegen. Dit is een inrichting die "in belangrijke mate geluidshinder kan veroorzaken" zoals bedoeld in artikel 41 van de Wet geluidshinder. Volgens artikel 53 van deze Wet dient een dergelijk bedrijf te worden gezoned. Buiten de zonegrens industrielawaai mag de geluidsbelasting als gevolg van de bedrijven op het industrieterrein niet meer bedragen dan 50 dB(A). Binnen de zonegrens industrielawaai gelden beperkingen voor nieuwbouw van woningen en andere gevoelige bestemmingen, vanwege een voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) die op de gevel geldt. Nieuwe woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de zone zijn slechts toelaatbaar in bijzondere situaties, zoals het opvullen van een open plek in de bestaande bebouwing of stads- en dorpsvernieuwing. Dit is alleen mogelijk buiten de 55 dB(A)-contour: daarbinnen is geen nieuwbouw toegestaan.

De zonegrens industrielawaai is op de plankaart opgenomen. Binnen deze zonegrens worden geen nieuwe gevoelige functies mogelijk gemaakt.

Stiltegebieden

In de Provinciale Milieuverordening is de Meijepolder aangeduid als stiltegebied. Stiltegebieden zijn gebieden met een oppervlak van minimaal enkele vierkante kilometers waar de natuurlijke geluidsbelasting door de afwezigheid van stationaire bronnen relatief laag is (minder dan 40 dB(A)). Het ruimtelijk beleid voor stiltegebieden is gericht op handhaving en versterking van het landelijke karakter, het tegengaan van vormen van recreatie die lawaai veroorzaken en het weren van lawaaimakende menselijke activiteiten.

Besluit luchtkwaliteit

In de nabijheid van wegen kan sprake zijn van lokale luchtverontreiniging als gevolg van de uitstoot van wegverkeer. Deze luchtverontreiniging kan negatieve effecten op de gezondheid hebben. In juli 2001 is een nieuw Besluit luchtkwaliteit in werking getreden, waarin de normen ten aanzien van verschillende stoffen zijn aangepast aan Europese regelgeving. Bij nieuwe functies langs wegen mag er geen sprake zijn van een overschrijding van de grenswaarden van de verschillende stoffen zoals opgenomen in het Besluit.

Vuistregel

Een vuistregel die voor bestemmingsplannen wordt gehanteerd, is dat berekeningen alleen hoeven te worden uitgevoerd wanneer het gaat om het mogelijk maken van nieuwe bestemmingen, dan wel bij wijzigingen in de verkeersstructuur nabij verkeerswegen met een intensiteit groter dan 6.000 mvt/etmaal¹⁾.

Maatgevende stoffen

Voor luchtkwaliteit als gevolg van wegverkeer is stikstofdioxide (NO₂) het meest maatgevend, aangezien deze stof door de invloed van het wegverkeer het snelst een overschrijding van de grenswaarde in het Besluit luchtkwaliteit veroorzaakt. Daarnaast zijn ook de concentraties van fijn stof van belang. De grenswaarde voor fijn stof (24-uursgemiddelde) wordt als gevolg van de hoge achtergrondconcentratie in grote delen van Nederland overschreden. Het terugdringen van deze hoge concentraties is primair een taak van het Rijk. Volgens recente jurisprudentie moet de lokale overheid wel die maatregelen treffen die binnen haar bevoegdheden passen. Van belang is daarbij dat een planologische ontwikkeling, gezien in een groter verband, de verdergaande reductie van luchtverontreinigende stoffen door het rijk niet in gevaar brengen²⁾.

¹⁾ Deze vuistregel is gebaseerd op de Handreiking Luchtkwaliteit en Ruimtelijk Ordening van de Provincie Zuid-Holland en heeft de goedkeuring van het Ministerie van VROM.

²⁾ Zie onder andere de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State inzake Rijksweg 35/36 bij Almelo (ABRvS 200305714/1, 21 juli 2004).

De grenswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof staan in onderstaande tabel weergegeven.

grenswaarde NO ₂ vanaf 2010 (jaargemiddelde in µg/m ³)	grenswaarde fijn stof (PM ₁₀) vanaf 2005 (jaargemiddelde in µg/m ³)	max. aantal overschrijdingen van grenswaarde voor fijn stof vanaf 2005 (van het 24-uurs- gemiddelde, 50 µg/m ³)
40	40	35

Gevoelige en minder gevoelige functies

Bij de uitvoering van de Europese richtlijn die ten grondslag ligt aan het Besluit luchtkwaliteit, ligt het primaat bij de bescherming van de gezondheid van de mens. Om te voldoen aan de grenswaarden gaat de eerste zorg hierbij uit naar locaties waar de volksgezondheid het meest in het geding is¹⁾. Dit zijn situaties waarin sprake is van:

- de waarschijnlijkheid dat mensen daar gedurende lange tijd verblijven (zoals woningen);
- de aanwezigheid van voor luchtkwaliteit gevoelige groepen (zoals ziekenhuizen, kinderopvang);
- de waarschijnlijkheid dat mensen zich daar meer dan gemiddeld inspannen (zoals sportterreinen).

Functies als kantoren en bedrijven worden in het algemeen als minder gevoelig beschouwd²⁾. Het Besluit luchtkwaliteit geeft dit zelf ook impliciet weer, door een werkplek (arbeidsplaats als bedoeld in de Arbeidsomstandighedenwet) uit te sluiten van het Besluit. Bedrijven zelf kunnen beschouwd worden als functies waar mensen niet gedurende lange tijd in de buitenlucht verblijven. In het kader van Arbo-wet moeten reeds maatregelen worden genomen in verband met luchtkwaliteit en geur.

Externe veiligheid

Bij ruimtelijke plannen dient ten aanzien van externe veiligheid naar verschillende aspecten te worden gekeken, namelijk:

- bedrijven in de directe omgeving waar activiteiten plaatsvinden die gevolgen hebben voor de externe veiligheid;
- vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen, spoor, water of leidingen.

Algemeen

Voor externe veiligheid zijn in het algemeen, zowel bij bedrijvigheid als bij het vervoer van gevaarlijke stoffen, twee aspecten van belang, te weten het plaatsgebonden risico (PR, voorheen individueel risico) en het groepsrisico (GR). Het plaatsgebonden risico is de kans per jaar dat een persoon dodelijk wordt getroffen door een ongeval, indien hij zich onafgebroken³⁾ en onbeschermd op een bepaalde plaats zou bevinden. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren rondom een inrichting dan wel infrastructuur. Voor het plaatsgebonden risico geldt in het algemeen een grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten⁴⁾. De grenswaarde en richtwaarde voor het plaatsgebonden risico wordt voor nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten gesteld op een niveau van 10⁻⁶ per jaar⁵⁾. Binnen de 10⁻⁶-contour mogen dan ook geen nieuwe kwetsbare functies mogelijk worden gemaakt. Uitsluitend om gewichtige redenen mogen nieuwe beperkt kwetsbare objecten binnen de 10⁻⁶ contour gerealiiseerd worden.

1) Verwezen wordt naar de brief van de Staatssecretaris van VROM over de interpretatie van het Besluit luchtkwaliteit, d.d. 30 september 2004.

2) (Onder andere brief Staatssecretaris van VROM (d.d. 30 september 2004, Handreiking Luchtkwaliteit en Ruimtelijke Ordening provincie Zuid-Holland, informatie Infomil).

3) Dat wil zeggen vierentwintig uur per dag en gedurende het gehele jaar

4) Grenswaarden moeten in acht worden genomen, van richtwaarden kan uitsluitend om gewichtige worden afgeweken. Voorbeelden van kwetsbare objecten zijn in het algemeen woningen, ziekenhuizen en gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig te zijn (zoals kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak van meer dan 1.500 m² per object of complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto vloeroppervlak meer dan 1.000 m² bedraagt en winkels met een totaal bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m² per winkel, voorzover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd). Voorbeelden van beperkt kwetsbare objecten zijn kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak van maximaal 1500 m² per object en winkels/winkelcomplexen die niet als kwetsbaar object zijn aangemerkt.

5) De norm van 10⁻⁶ per jaar betekent dat de kans op een dodelijke situatie door een ongeval met gevaarlijke stoffen op een te bebouwen plek maximaal één op de miljoen per jaar mag zijn.

Het groepsrisico (GR) drukt de kans per jaar uit dat een groep mensen van minimaal een bepaalde omvang overlijdt als direct gevolg van een ongeval in een inrichting waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn. De normen voor het GR hebben een oriënterende waarde (inspanningsverplichting). Indien de oriënterende waarde voor het groepsrisico wordt overschreden, legt dit in het algemeen ook ruimtelijke beperkingen op aan een gebied buiten de 10^{-6} -contour (PR).

In verband met vervoer van gevaarlijke stoffen:

In het kader van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen zijn de volgende wegen aangewezen voor het transport van gevaarlijke stoffen:

- N458 vanaf de Burgemeester Crolesbrug-Burgemeester Kremerweg-Noordzijde-Weijland-De Bree tot aan de gemeentegrens van Woerden;
- N11 vanaf de gemeentegrens met Alphen aan den Rijn-Dammekant tot en met de kruising met de Goudseweg;
- N459 vanaf de kruising N11/Goudseweg tot aan de gemeentegrens met Reeuwijk;
- de aansluiting vanaf de kruising N11/Goudseweg op de A12;
- A12 vanaf de gemeentegrens met Reeuwijk tot aan de gemeentegrens met Woerden.

Uit het Sectordocument externe veiligheid (provincie Zuid-Holland) blijkt dat alleen in verband met de aanwezigheid van de A12 rekening dient te worden gehouden met het plaatsgebonden risico. Voor de A12 ten westen van het knooppunt Bodegraven, is de 10^{-6} -risicocontour gelegen op 80 m van de weg. Ten oosten van het knooppunt ligt deze contour op 60 m. Voor de overige wegen geldt dat de 10^{-6} -risicocontour niet buiten de weg zelf is gelegen. De oriënterende waarde voor het groepsrisico wordt in het plangebied nergens overschreden.

Externe veiligheidsaspecten ten aanzien van leidingen komen in de paragraaf over leidingen aan bod.

Bedrijvigheid

Recent is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) gepubliceerd. Dit Besluit en de daarbijbehorende Regeling externe veiligheid is nog niet in werking getreden. In het Besluit wordt onderscheid gemaakt tussen kwetsbare¹⁾ en beperkt kwetsbare objecten²⁾ en tussen het reeds eerder aangegeven plaatsgebonden risico en groepsrisico. Er zijn in het plangebied geen inrichtingen aanwezig die vallen onder het Bevi of het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo). De vestiging van dergelijke bedrijven wordt in dit bestemmingsplan ook niet mogelijk gemaakt.

Langs de A12, buiten het plangebied, ligt een tankstation waar verkoop van LPG plaatsvindt. Hierop is het Bevi van toepassing. Voor tankstations met verkoop van LPG minder dan 1.500 m³ ligt de veiligheidszone waarbinnen voor ontwikkelingen getoetst moet worden aan de oriënterende waarde voor het groepsrisico op 150 m vanaf het vulpunt. De 10^{-6} -contour voor het plaatsgebonden risico ligt, afhankelijk van de doorzet, op 45 of 110 m.

In het plangebied zijn binnen de veiligheidszone geen (beperkt) kwetsbare objecten aanwezig dan wel geprojecteerd.

Lokaal geluidsbeleid

In oktober 1998 is de Beleidsnota Modernisering Instrumentarium Geluidshinder (MIG) vastgesteld. Hierin wordt een decentralisatie van het geluidshinderbeleid voorgesteld, waarbij gemeenten meer beleidsruimte krijgen en stappen worden gezet in de richting van een integraal omgevingsbeleid. Gemeenten kunnen voor nieuwe ontwikkelingen gebiedsgerichte grenswaarden opstellen. De gebiedsgerichte grenswaarden geven de na te streven geluidskwaliteit aan voor een bepaald gebied. Onder bepaalde voorwaarden en omstandigheden kan van de gebiedsgerichte grenswaarde worden afgeweken. Dit kan echter alleen als de gemeente een eigen geluidsbeleid heeft opgesteld (gemeentelijk geluidsbeleidsplan).

¹⁾ Zoals woningen (met uitzondering van verspreid liggende woningen met een dichtheid van maximaal twee per hectare en dienst- of bedrijfswoningen) en andere objecten waar zich gedurende een groot deel van de dag grote groepen mensen bevinden of (een deel van de dag) kwetsbare groepen mensen. Ook kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen van het jaar zijn aangemerkt als kwetsbaar object.

²⁾ Onder beperkt kwetsbare objecten worden verstaan woningen, kantoorgebouwen, hotels, restaurants, winkels, bepaalde vormen van sportieve/recreatieve voorzieningen en bedrijfsgebouwen, voorzover deze objecten niet tot de kwetsbare objecten behoren, en hiermee vergelijkbare objecten, alsook objecten met een hoge infrastructurele waarde.

Alhoewel het MIG zelf geen doorgang meer zal vinden, is het gedachtegoed van het MIG nog niet verlaten. De rijksoverheid stimuleert gemeenten nog steeds om lokaal geluidsbeleid op te stellen. Het lokaal geluidsbeleid zal in de toekomst mogelijk stapsgewijs in de Wet geluidhinder worden opgenomen.

In het geluidsbeleidsplan moet in ieder geval worden ingegaan op bijvoorbeeld de huidige geluidsbelasting, de visie op de na te streven milieukwaliteit in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen, gebiedsgerichte grenswaarden, voorwaarden waardoor mag worden afgeweken van de grenswaarden, reductiedoelstellingen, maatregelen en cumulatie van geluid (wegen, spoor, bedrijven).

In samenwerking met een aantal gemeenten en de Milieudienst Midden Holland werkt de gemeente Bodegraven aan een Plan van Aanpak voor een geluidsbeleidsplan.

Stankhinder

In het plangebied is een manege gevestigd (Hippisch Centrum Bodegraven, Noordzijde 96). De milieueffecten van het houden van paarden bestaan voornamelijk uit geur-, licht-, geluids- en stofhinder. Maatgevend milieuaspect is stankoverlast, voornamelijk veroorzaakt bij het uitmesten van de stallen en het afvoeren van de mest.

Op basis van de oude richtlijn Veehouderij en hinderwet en recente jurisprudentie kan worden gesteld dat mestopslag en/of paardenstalling in geval van bedrijfsmatige activiteiten op ten minste 50 m afstand van woningen van derden of andere gevoelige objecten moeten zijn gelegen, om stankhinder te voorkomen. Dit geldt alleen wanneer deze activiteit in de directe omgeving van de bebouwde kom of andere stankgevoelige objecten (zoals verblijfsrecreatie) plaatsvindt. De vigerende Richtlijn Veehouderij en Stankhinder (1996) spreekt dit niet tegen. Gelet op de hierboven genoemde afstandsnorm worden in het kader van dit bestemmingsplan geen belemmeringen voorzien.

Wet ammoniak en veehouderij

In 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De wet is er in hoofdzaak op gericht om oprichting/uitbreiding/wijziging van veehouderijen tegen te gaan, indien de stal van het bedrijf geheel of gedeeltelijk is gelegen in een kwetsbaar gebied, dan wel in een zone van 250 m rondom het kwetsbare gebied. Artikel 7 van de Wet ammoniak en veehouderij geeft aan dat uitbreiding/wijziging van een veehouderij binnen de zone van wel 250 m is toegestaan, mits de vergunde ammoniakemissie niet wordt overschreden.

De kwetsbare gebieden die in de wet worden genoemd, zijn gebieden die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de gebieden behoren tot de ecologische hoofdstructuur, zoals deze begrensd is door de provincie;
- de gebieden zijn volgens de Interim-wet ammoniak en veehouderij als "voor verzuring gevoelige gebied" aangewezen;
- de gebieden waarvoor een convenant in het kader van de Uitvoeringsregeling ammoniak en veehouderij van toepassing is.

Binnen het plangebied komen geen kwetsbare gebieden voor. De kwetsbare gebieden in de buurgemeente Nieuwkoop liggen op een afstand groter dan 250 m van de zone langs De Meije waar veehouderijen zijn gevestigd en eventueel willen uitbreiden. De Wav heeft derhalve geen gevolgen voor de mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in dit bestemmingsplan.

Leidingen

In het plangebied zijn verschillende planologisch relevante leidingen gelegen, zoals een rioolwaterpersleiding en een watertransportleiding (met een zakelijk rechtstrook van 5 m aan weerszijden van de leiding) en verschillende aardgasleidingen. Voor deze aardgastransportleidingen zijn in onderstaande tabel de aan te houden afstanden aangegeven (aan weerszijden van de leiding).

Tabel 9.2 Aardgasleidingen in het plangebied

soort leiding	diameter	druk (in bar)	toetsings- afstand (in m) ¹⁾	bebouwingsafstand/veiligheidsaf- stand (in m) ²⁾		zakelijk recht- strook (in m) ³⁾
				tot woonwijk, flat- gebouw en bijzon- dere objecten categorie I	tot incidentele woonbebouwing en bijzondere objecten catego- rie II	
aardgasleiding I	36"	66,2	115	35	5	5
aardgasleiding II	12"	39,9	30	14	4	4
aardgasleiding III	6"	39,9	20	4	4	4

1) De toetsingsafstand is de afstand die zoveel mogelijk dient te worden aangehouden tot kwetsbare objecten. Alleen indien er planologische, technische of economische argumenten zijn, mogen binnen de toetsingsafstand kwetsbare objecten worden gerealiseerd. Als kwetsbare objecten zijn aangemerkt: woonbebouwing, bijzondere objecten, recreatieterreinen en industrieterreinen.

2) Indien van de toetsingsafstand wordt afgeweken, dient in ieder geval ten minste de bebouwingsafstand in acht te worden genomen.

Bij aardgasleidingen heeft de bebouwingsafstand betrekking op woonbebouwing en bijzondere objecten, waarbij een onderscheid is aangebracht in verschillende typen woonbebouwing en bijzondere objecten.

3) Binnen de zakelijk rechtstrook is in beginsel geen bebouwing toegestaan. De zakelijk rechtstrook vormt het uitgangspunt voor de bestemmingslegging.

Bijzondere objecten zijn:

- categorie I: bejaardentehuizen, verpleeginrichtingen, scholen, winkelcentra, hotels bestemd voor meer dan 50 personen, kantoorgebouwen bestemd voor meer dan 50 personen, objecten met een hoge infrastructurale waarde en objecten die door secundaire effecten een verhoogd risico met zich meebrengen (bijvoorbeeld een bovengrondse installatie of een opslagtank voor brandbare, explosieve en/of giftige stoffen);
- categorie II: sporthallen, zwembaden, weidewinkels en hotels, kantoorgebouwen en industriegebouwen die niet onder categorie I vallen.

9.2. Verwachte ontwikkelingen

Niet-agrarische bedrijven

Aangenomen kan worden dat voor de meeste bestaande bedrijven in het gebied ontwikkelingsperspectief aanwezig is. Daarvoor zal mogelijk enige uitbreiding gewenst zijn. Ten gevolge van niet-agrarische bedrijvigheid kan echter overlast optreden voor de onmiddellijke omgeving (verkeersdruk, milieubelasting) en voor landschap en natuur (milieubelasting, verschijningsvorm). Er kunnen daarentegen ook voordelen aan de aanwezigheid of vestiging van niet-agrarische bedrijven verbonden zijn (bebouwing blijft in stand, versterking economisch draagvlak).

Tevens kan worden aangenomen dat in de nabije toekomst enkele agrarische bedrijven zullen worden beëindigd. Het is gewenst de vrijkomende ruimte te benutten voor bijvoorbeeld niet-agrarische bedrijven, horeca of woningen. Vanuit milieuoogpunt kunnen alleen bedrijven uit de categorieën 1 en 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten worden toegelaten.

Horeca

Vestiging van nieuwe horecabedrijven, eventueel op vrijkomende agrarische gronden, is gewenst ter versterking van de recreatieve functie van het gebied. Hier zijn alleen horecabedrijven tot categorie 1b van de Staat van Horecabedrijven toelaatbaar. Dit zijn lichte horecabedrijven die over het algemeen slechts beperkt hinder veroorzaken voor omwonenden. Het koffiehuis en de twee restaurants vallen binnen de categorie 1a respectievelijk 1b en zijn dus toelaatbaar. Het café en het zalenverhuurcentrum vallen beide in categorie 2 van de Staat van Horecabedrijven en krijgen zodoende een subbestemming. Dit betekent dat bij bedrijfsbeëindiging of -verplaatsing zich dan alleen nog een gelijksoortig horecabedrijf vestigen, of een horecabedrijf dat past binnen de algemene toelaatbaarheid.

Wonen

Volgens het provinciaal beleid dient woningbouw plaats te vinden binnen de vastgestelde contouren. Nieuwbouw van burgerwoningen in het landelijk gebied is in principe dus niet aan de orde. Indien agrarische bedrijven hun functie verliezen is wonen een voor de hand liggende en veel voorkomende vervolgfunctie. Wonen in een landelijke omgeving is erg in trek.

Cultuurhistorisch waardevolle panden en boerderijen worden zo behouden en onderhouden. Voor instandhouding van monumentale panden is splitsing in twee wooneenheden denkbaar.

Ondanks dat de provincie zeer terughoudend omgaat met extra woningen in het buitengebied, kan in het kader van de "rood-voor-groen"¹⁾ of "kwaliteitsverbetering"²⁾ wellicht toch enige woningbouw gerealiseerd worden. Met de opbrengst van deze woningen kan de kwaliteit van het gebied verbeterd worden door bijvoorbeeld hinderlijke bedrijven te saneren en karakteristieke groenstructuren te realiseren. Voorwaarde is dat de kwaliteit van de leefomgeving zal toenemen. Toename van de woonfunctie in het buitengebied kan in het milieuspoor gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van agrarische bedrijven.

Milieu

Lokaal geluidsbeleid

In samenwerking met een aantal gemeenten en de Milieudienst Midden Holland werkt de gemeente Bodegraven aan een Plan van Aanpak voor een geluidsbeleidsplan.

Luchtkwaliteit

De provincie Zuid-Holland heeft voor verschillende rijks- en provinciale wegen zonekaarten opgesteld waarbij middels een zonering wordt aangegeven waar in 2010 de grenswaarde voor stikstofdioxide ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) wordt overschreden. Deze zonering heeft ook betrekking op de gemeente Bodegraven, namelijk op de A12 en de N11. Binnen de zone waar in 2010 volgens de luchtkwaliteitskaarten van de provincie een overschrijding van de grenswaarde voor stikstofdioxide te verwachten is, worden geen nieuwe gevoelige functies, zoals woningen of sportvelden mogelijk gemaakt.

Voor de A12, de N11, de N458 (Burgemeester Kremerweg) en de Buitenkerk zijn nog aanvullende luchtkwaliteitberekeningen met het CAR II-programma uitgevoerd³⁾, zodat zowel inzicht wordt gegeven in de concentratie stikstofdioxide als in de concentratie fijn stof. Omdat dit de wegen zijn met de grootste verkeersintensiteit, kunnen deze berekeningen als "worst case" beschouwd worden. Bij deze berekeningen is rekening gehouden met de minimale afstand die moet worden aangehouden tussen nieuwe woningen en de wegas in verband met het aspect wegverkeerslawaa⁴⁾. De betreffende afstanden zijn tevens opgenomen in de voorschriften.

Tabel 9.3 Resultaten berekeningen luchtverontreiniging 2015

weg	verkeersintensiteit (in mvt/etmaal) in 2015)	berekende concentratie NO_2 (jaargemiddelde in $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	berekende concentratie fijn stof (jaargemiddelde in $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	aantal maal overschrijding grenswaarde voor fijn stof (24-uursgemiddelde in $\mu\text{g}/\text{m}^3$)
A12	173.700	28	31	34
N11	22.200	23	30	29
N458 (Burgemeester Kremerweg)	18.500	23	30	29
Buitenkerk	9.200	23	30	29
achtergrondconcentratie	-	22	30	28

Uit de berekeningen blijkt dat het aanhouden van de afstanden die in de voorschriften zijn opgenomen in verband met het aspect wegverkeerslawaa⁴⁾ voldoende zijn om te voldoen aan de grenswaarden zoals opgenomen in het Besluit luchtkwaliteit. Er is geen enkele reden te veronderstellen dat dit bij de verkeerswegen met lagere verkeersintensiteiten niet het geval zou zijn.

¹⁾ Onder "rood-voor-groen" wordt het toestaan van stedelijke functies, in ruil voor aanleg van nieuwe groenstructuren verstaan. Een voorbeeld hiervan zijn de zogenaamde "nieuwe landgoederen".

²⁾ Onder "kwaliteitsverbetering" wordt het toestaan van extra bouw mogelijkheden in ruil voor sanering van (milieu)hinderlijke bebouwing verstaan.

³⁾ CAR staat voor Calculation of Air pollution from Road traffic-programma. Met dit programma kan de concentratie luchtverontreinigende stoffen langs wegen indicatief worden berekend.

⁴⁾ Hierbij is voor de A12 gerekend met een voor CAR maximale afstand van 300 m uit de wegas.

Bovendien hebben de overige wegen verkeersintensiteiten van lager dan 6.000 mvt/etmaal, waardoor zonder berekeningen kan worden geconcludeerd dat de bijdrage die deze wegen aan de concentratie luchtverontreinigende stoffen leveren minimaal is.

9.3. Sectoraal wensbeeld

Op basis van de huidige situatie voor niet-agrarische bedrijven, wonen en milieu en de ontwikkelingen hierin, wordt het volgende sectorale wensbeeld aangegeven. Het wensbeeld geeft weer wat vanuit de functie wenselijke uitgangspunten zijn voor het bestemmingsplanbeleid. Bij het opstellen van dit wensbeeld is nog geen rekening gehouden met bestaand beleid en heeft nog geen afweging met andere functies plaatsgevonden.

Een afweging tussen dit wensbeeld, het bestaande beleid en de wensbeelden van andere sectoren vindt plaats in hoofdstuk 10. Deze afweging leidt uiteindelijk tot de gebiedsvisie en het bijbehorende ruimtelijk beleid.

Niet-agrarische bedrijvigheid

- Bestaande niet-agrarische bedrijven moeten enige uitbreidingsruimte krijgen om het voortbestaan van deze bedrijven in de toekomst te garanderen.
- Functiewijziging van voormalige agrarische bedrijfscomplexen in niet-agrarische bedrijven, horeca of wonen moet mogelijk zijn.

Wonen

- Bestaande woningen (waaronder woonboten) dienen in beginsel positief te worden bestemd.
- Een functiewijziging van een voormalige agrarische bedrijfswoning naar een burgerwoning moet mogelijk worden gemaakt.
- Initiatieven in het kader van "rood-voor-groen" of "kwaliteitsverbetering" moeten in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt.

10.1. Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn voor de belangrijkste functies in het buitengebied de gewenste ontwikkelingen (ontwikkelingsperspectief) en sectorale wensbeelden voor beleid (afzonderlijk, vanuit de betreffende functie gezien) behandeld, voorzover van belang voor het bestemmingsplan Buitengebied. De sectorale wensbeelden dienen met inachtneming van het beleid van rijk en provincie te worden geïntegreerd tot een samenhangende beleidsvisie voor het buitengebied van Bodegraven, als basis voor de bestemmingsregeling (plankaart en voorschriften). In dat beleid dient vanuit een integraal, samenhangend kader sturing te worden gegeven aan de onderlinge afstemming van de voorkomende functies en aan sectorale ontwikkelingen, zowel in de zin van het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen (verbieden of stellen van randvoorwaarden) als in de zin van het stimuleren van gewenste ontwikkelingen (het scheppen van randvoorwaarden). Dit hoofdstuk beschrijft de integrale ruimtelijke beleidsvisie voor het plangebied.

Voorafgaand aan en als aanzet tot de beschrijving van de gebiedsvisie zijn het beleidskader van hogere overheden (paragraaf 10.2) en de sectorale wensbeelden (paragraaf 10.3) samengevat. Op basis van deze elementen zijn in paragraaf 10.4 de doelstellingen voor het bestemmingsplan beschreven.

Voordat een integrale visie op de ruimtelijke ontwikkeling van een gebied kan worden uitgewerkt moeten sectorale ontwikkelingen op elkaar worden afgestemd. Nagegaan dient te worden of de sectorale wensbeelden met elkaar sporen of dat er sprake is van strijdigheid. Waar sprake is van strijdigheid van functies zullen keuzes gemaakt moeten worden en is met name beleidsmatige sturing van belang. Waar ontwikkelingsperspectieven met elkaar sporen kunnen functies "met elkaar meeliften" en kan het beleid meer voorwaardenscheppend zijn. In de paragraaf "Confrontatie en integratie" (paragraaf 10.5) wordt ingegaan op deze onderlinge afstemming van de sectorale wensbeelden. Op basis van de confrontatie en integratiestap wordt de zone-ning van het plangebied uitgewerkt (hoofdstuk 11).

10.2. Samenvatting beleidskader

Een belangrijk deel van het rijksbeleid wordt bepaald door de ligging van het plangebied in het Groene Hart. Voor het Groene Hart geldt het restrictief beleid. Belangrijkste uitgangspunt daarvan is het tegengaan van verdere verstedelijking in het Groene Hart en het tegengaan van een verdere ontwatering van het veen. Buiten de kernen dient alleen ruimte te worden geboden aan functies die een binding hebben met het buitengebied. Ontwikkeling van de recreatie is hierbij een belangrijk aspect. Verder gaat het ruimtelijk beleid uit van optimale ontwikkelingsmogelijkheden voor grondgebonden landbouw in combinatie met andere functies.

Op provinciaal niveau zijn de beleidslijnen verder uitgewerkt. In het ruimtelijk beleid wordt het buitengebied van Bodegraven gezien als een belangrijk gebied voor de landbouw. Door behoud van het veenweidegebied wordt de openheid en het landelijke karakter ervan gehandhaafd en blijven de natuur- en landschapswaarden beschermd. Omzetting van het grondgebruik wordt niet toelaatbaar geacht. Nieuwvestiging of verplaatsing van grondgebonden agrarische bedrijven is alleen in het kader van landinrichtingsprojecten aanvaardbaar.

Een nadere uitwerking van dit beleid vindt plaats op gemeentelijk niveau. Gestreefd wordt naar een duurzame landbouw, waarbinnen ook plaats is voor verbreding en agrarisch natuurbeheer. De gemeente ondersteunt de landinrichtingsprojecten, waarbinnen naast verbetering van de agrarische productieomstandigheden onder andere wordt gestreefd naar betere recreatieve voorzieningen en het ontwikkelen van de natuur. De gemeente heeft een startnotitie opgesteld waarin per deelgebied een ontwikkelingsvisie wordt gegeven. Belangrijke uitgangspunten zijn bijvoorbeeld consolidatie, verbrede plattelandontwikkeling of landschapsbouw als uitgangspunt dient. Het fort Wierickerschans zal een andere functie krijgen.

Uit het sectorale beleid komen de volgende ontwikkelingen naar voren: voor natuur speelt met name de realisatie van de ecologische verbindingzones en de in het convenant Landbouw-Natuur Zuid-Holland-Oost vastgelegde afspraken over agrarisch natuurbeheer een rol. Vanuit de sector landbouw blijkt dat thema's als plattelandsvernieuwing en verbrede landbouw de komende jaren belangrijke items vormen. De recreatiesector geeft aan te streven naar een samenhangend netwerk van recreatieve verbindingen, waarbij verbetering van de recreatieve routes en het optimaliseren van knooppunten noodzakelijk wordt geacht. Voor wat betreft verkeer is met name de aanleg van de nieuwe rijksweg 11 relevant.

10.3. Samenvatting sectorale bouwstenen

Bodem en water

- Minimaal handhaven en waar mogelijk vergroten van het waterbergend vermogen. In dit kader zijn slootdempingen in beginsel ongewenst, wanneer slootdemping toch noodzakelijk blijkt zal het gedempte oppervlakte moeten worden gecompenseerd; door oevers zoveel mogelijk natuurvriendelijk in te richten en door de aanleg van nieuw open water wordt het waterbergend vermogen vergroot.
- Vergroting van de drooglegging en de daarmee gepaard gaande maaiveldaling zetten duurzaam waterbeheer onder druk; daardoor zal terughoudend omgegaan moeten worden met waterpeilverlagingen; ten behoeve van de landbouw wordt de drooglegging in primaire landbouwgebieden waarschijnlijk vergroot tot maximaal 0,6 m (het provinciaal beleid staat grotere drooglegging in veenweidegebieden niet toe); in de overige landbouwgebieden volgt het waterpeil in beginsel de maaiveldaling maar wordt de drooglegging niet verder vergroot. In de reservaat- en natuurgebieden wordt de waterstand in principe niet verlaagd.
- Het bestemmingsplan moet ruimte bieden voor de aanleg van een hydrologische bufferzone aan de noordkant van het gedeeltelijke nog te creëren natuurgebied ten noorden van de Oude Rijn.
- De resultaten van gebiedsgerichte onderzoek naar duurzame watersystemen (onder andere Waterkansenskaarten en onderzoeken op het gebied van waterberging) zullen waar mogelijk in het toekomstige beleid worden verankerd.

Landschap en cultuurhistorie

- De kenmerkende openheid dient behouden te blijven door behoud van de grondgebonden veehouderij als overheersende vorm van grondgebruik in combinatie met natuurontwikkeling.
- Aantasting van het kleinschalige karakter van de linten dient zoveel mogelijk voorkomen te worden, evenals een sterke ruimtelijke verdichting.
- Zichtlijnen naar de omgeving dienen aanwezig te blijven.
- De herkenbaarheid en identiteit van de linten dienen behouden te blijven.
- De richting, de samenhang en de dichtheid van de kavelsloten dienen behouden te blijven.
- Behoud van kades en accentuering met beplanting is wenselijk.
- Bestaande beplantingen dienen behouden en versterkt te worden.
- Nieuwe beplantingen dienen zoveel mogelijk de herkenbaarheid van de landschappelijke structuur te versterken.
- Behoud van beschermde monumenten.
- Voorkomen van aantasting van archeologisch waardevolle terreinen en zoveel mogelijk rekening houden met hoge kansen op archeologische sporen.
- Behoud en ontwikkeling van Fort Wierickerschans.
- Behoud en bescherming van de kenmerken van het aan te wijzen beschermd stads- en dorpsgezicht.

Natuur

- Behoud openheid, rust en graslandkarakter.
- Behoud waardevolle weidevogelgebieden.
- Ontwikkeling en realisatie provinciale ecologische verbindingzones, reservaatgebieden en natuurontwikkelingsgebieden.
- Beperking van verdere intensivering van de landbouw, waaronder slootdemping en maïs-teelt.
- Stimuleren agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Landbouw

- Voldoende ruimte voor het aanpassen en uitbreiden van de bedrijfsbebouwing.
- Voor eventuele agrarisch verwante en niet-agrarische nevenactiviteiten dient ruimte te worden geboden binnen de agrarische bouwvlakken.
- Bij vrijkomende agrarische gebouwen en bedrijfscomplexen dient zorgvuldig te worden nagegaan welke vervolgfuncties toegestaan kunnen worden. Beperking van ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven door vervolgfuncties moet worden voorkomen.
- Het agrarisch grondgebruik dient zo vrij mogelijk te worden gelaten.
- Vrijwillig agrarisch natuurbeheer en -productie zullen leiden tot hogere natuurwaarden op agrarische gronden: dit dient niet te leiden tot een strengere planologische regelgeving.
- Ruimte om de productieomstandigheden te blijven optimaliseren.
- Zekerheid op langere termijn omtrent bovenstaande factoren.

Recreatie

- Behoud van rust en ruimte en de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden die het gebied voor recreatief medegebruik aantrekkelijk maken.
- Uitbreiding van recreatieve routes door het oplossen van lacunes en barrières in bestaande of potentiële routes (Herinrichting Bodegraven-Noord).
- Toestaan van bescheiden recreatieve ontwikkelingen in het agrarisch gebied, met name in samenhang met verbrede landbouw en vrijkomende agrarische bebouwing.

Verkeer en overige infrastructuur

- Het bestemmingsplan dient zich niet te verzetten tegen het realiseren van een Duurzaam Veilige verkeersstructuur, bevordering van het openbaar vervoer en de fiets.
- Indien toch blijkt dat nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen in het plangebied geprojecteerd worden, zal rekening moeten worden gehouden met de normen die de Wet geluidshinder stelt.
- De gewenste fietsverbindingen zullen, afhankelijk van de concretisering van de plannen, zo mogelijk in dit bestemmingsplan worden meegenomen.
- De aanleg van Rijksweg 11 tussen Alphen aan de Rijn en Bodegraven en de daaruit volgende reconstructies aan het wegennet evenals het bijbehorende akoestische onderzoek worden in een afzonderlijk bestemmingsplan geregeld.
- Bij het toekennen van vervolgfuncties aan vrijkomende agrarische bedrijven moet de verkeersaantrekkende werking van die vervolgfunctie worden beoordeeld.

Overige functies

- Bestaande niet-agrarische bedrijven moeten kunnen blijven voortbestaan en uitbreidingsruimte krijgen om het voortbestaan van deze bedrijven in de toekomst te garanderen.
- Functiewijziging van voormalige agrarische bedrijfscomplexen in niet-agrarische bedrijven, horeca of wonen moet mogelijk zijn.
- Bestaande woningen (waaronder woonboten) dienen in beginsel positief te worden bestemd.
- Een functiewijziging van een voormalige agrarische bedrijfswoning naar een burgerwoning moet mogelijk worden gemaakt.
- Initiatieven in het kader van "rood-voor-groen" of "kwaliteitsverbetering" moeten in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt.

10.4. Doelstellingen voor het bestemmingsplan

Op basis van het beleidskader van rijk en provincie en de instrumentele mogelijkheden van het bestemmingsplan voor het buitengebied is de volgende hoofddoelstelling geformuleerd voor het bestemmingsplan Buitengebied van Bodegraven.

Behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied.

Gelet op het karakter van het plangebied wordt het beleid primair gericht op de aan het buitengebied gebonden functies: landbouw, natuur en landschap, recreatief medegebruik en cultuurhistorie (de primaire functies). Daarnaast wordt in de gebiedsvisie ook ingegaan op de overige functies in het plangebied.

Veelal is het beleid voor deze functies echter ondergeschikt aan het beleid voor de primaire functies. Dat neemt echter niet weg dat ook de belangen van deze afgeleide functies in veel gevallen veiliggesteld dienen te worden. Dat kan zelfs betekenen dat randvoorwaarden aan de primaire functies dienen te worden gesteld (denk bijvoorbeeld aan waterwinning).

Op basis van de hoofddoelstelling zijn de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd:

- behoud en duurzame ontwikkeling van de grondgebonden landbouw;
- behoud en versterking van natuur en landschap in samenhang met een duurzame landbouw;
- behoud van cultuurhistorische waarden;
- het benutten van kansen om sectorale ontwikkelingen waar mogelijk in onderlinge samenhang tot ontwikkeling te brengen (verbrede plattelandsontwikkeling);
- versterking van het recreatieve medegebruik.

Een samenhangend, richtinggevend ruimtelijk beleid is nodig om te kunnen bewerkstelligen dat ontwikkelingen in het plangebied bijdragen aan deze doelstellingen. Daarnaast zijn belangrijke hulpmiddelen voor het bereiken van de doelstellingen het afstemmen van ruimtelijk, milieu- en waterbeleid, het bevorderen van draagvlak bij bewoners en gebruikers van het gebied en een duidelijke en heldere bestemmingsregeling die voldoende flexibel is om recht te doen aan toekomstige ontwikkelingen in het plangebied, maar tegelijkertijd een grote mate van rechtszekerheid biedt.

10.5. Confrontatie en prioriteitstelling

Algemeen

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de relatie tussen de sectorale wensbeelden voor beleid voor de hoofdfuncties (landschap en cultuurhistorie, natuur, landbouw, recreatie), zoals beschreven in de hoofdstukken 3 tot en met 9, als basis voor de integrale gebiedsvisie voor het plangebied. Als de sectorale wensbeelden niet met elkaar sporen, dienen beleidskeuzes te worden gemaakt. In deze paragraaf wordt aangegeven waar keuzes aan de orde zijn en aan welke functies prioriteit wordt gegeven.

Hierna wordt eerst ingegaan op het karakter van de genoemde functies, als basis voor de nader uitwerking van confrontatie en integratie. Vervolgens wordt de relatie tussen de sectorale ontwikkelingsperspectieven en de wensbeelden beschreven voor de hoofdfuncties.

Karakter van de functies

Het ruimtegebruik in het plangebied is onder invloed van de tijd en een complex aan externe factoren aan veranderingen onderhevig. Daarbij is nadrukkelijk sprake van verschillen in ontwikkelingssnelheid per functie.

De ontwikkeling van de economische "motor" van het gebied, de agrarische sector, kenmerkt zich door een sterke behoefte aan mogelijkheden tot verandering van inrichting en gebruik van gronden en gebouwen. Deze veranderingsbehoefte komt voort uit de steeds strengere eisen die markt en (milieu)beleid stellen en de creativiteit om deze factoren te vertalen op bedrijfsniveau. Hoewel verandering van inrichting en gebruik een wezenlijk kenmerk is van een levend cultuurlandschap, gaan deze veranderingen vaak samen met een nivellering van de waarden van de kwetsbare functies landschap, natuur en cultuurhistorie, die een lange tot zeer lange ontwikkelingstijd nodig hebben. Door de schaal van de processen gaan de gebiedseigen kenmerken vaak verloren en ontstaat een steeds grotere mate van uniformiteit in het landschap. Anderzijds is verandering een voorwaarde voor het behoud van een levend landschap waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd.

De verschillende functies in het plangebied kunnen worden onderverdeeld op grond van de ruimtelijke en economische dynamiek, die eigen is aan elke functie. Het onderscheid in dynamiek is een hulpmiddel bij het sturen van ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij kan het volgende onderscheid worden gemaakt.

- Hoge dynamiek: intensieve grondgebruiksvormen zoals intensieve landbouw en recreatie en bepaalde vormen van niet-agrarische bedrijvigheid.
Deze functies kenmerken zich door een behoefte aan mogelijkheden tot aanpassing van productieomstandigheden (bodem en water) en gebruik van grond en gebouwen, alsmede

door een vaak sterke invloed op hun omgeving. Vooral de agrarische dynamiek is in het plangebied dominant. Door de hoge ontwikkelingssnelheid is onvoorspelbaarheid een belangrijk kenmerk van hoogdynamische functies en daarmee een belangrijk aandachtspunt bij de afweging ten opzichte van kwetsbare functies.

- **Lage dynamiek:** ecologische en landschapsvormende processen. Voor een optimale kwaliteit vergen deze functies een lange ontwikkelingstijd met zeer geleidelijke veranderingen in inrichting en beheer. Cultuurhistorische waarden verdragen veranderingen in het ruimtegebruik soms zelfs geheel niet. Pas bij een optimaal behoud van genoemde waarden kunnen ook andere functies, zoals extensieve recreatievormen, zich optimaal ontwikkelen.

Zoals aangegeven wordt in de bestemmingsregeling sturing gegeven aan de ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied op basis van de dynamiek van functies. De mate van dynamiek is in belangrijke mate bepalend voor de onderlinge beïnvloeding van functies. In het algemeen geldt dat waar weinig kwetsbaarheden en milieubelemmeringen (laagdynamische functies) aanwezig zijn, de ontwikkelingsmogelijkheden voor hoogdynamische functies navenant ruimer kunnen zijn, primair voor de landbouw, maar zo nodig ook voor andere functies, eventueel bij wijze van alternatief voor de landbouw. Veranderingsprocessen kunnen hier binnen relatief ruime grenzen hun gang gaan.

In gebieden waar vele kwetsbaarheden voorkomen, zijn deze veranderingsprocessen schadelijk. Tenzij op verantwoorde wijze "verweving" kan plaatsvinden, dienen deze veranderingsprocessen in deze gebiedsdelen beperkt of geheel uitgesloten te worden.

In het verleden waren zowel de hoog- als de laagdynamische functies voor wat betreft hun ontwikkelingsmogelijkheden voor een belangrijk deel afhankelijk van de fysische gesteldheid van het gebied (bodem en water). Door cultuurtechnische maatregelen heeft de mens bodem en water steeds beter naar zijn hand kunnen zetten. Tegenwoordig overheerst echter het inzicht dat dergelijke verbeteringen hun grenzen hebben, met name als gestreefd wordt naar duurzame oplossingen. Duurzaamheid dient ook in de ruimtelijke planvorming tot uitdrukking te worden gebracht, onder meer door voldoende aandacht te besteden aan de relatie van de functies in het buitengebied met bodem en water. In dat kader wordt water steeds meer als sturend element binnen de ruimtelijke ordening ervaren. In de confrontatie tussen verschillende functies zal daarom worden stilgestaan enerzijds bij de betekenis van bodem en water voor de verschillende functies in het plangebied, anderzijds bij de voorwaarden die met name vanuit het waterbeheer worden gesteld om tot een duurzame waterhuishouding in het plangebied te komen.

Uitwerking confrontatie en integratie

In deze paragraaf wordt de confrontatie en integratie van de sectorale ontwikkelingsperspectieven en wensbeelden nader uitgewerkt. Het gaat daarbij om de volgende thema's:

- duurzaam waterbeheer in relatie tot de verschillende hoofdfuncties;
- behoud en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie versus ontwikkeling van de landbouw;
- nieuwe bebouwing versus landschap en cultuurhistorie;
- verschillende vormen van landbouw onderling;
- vervolgfuncties in vrijkomende agrarische bebouwing en omgevingskwaliteit;
- recreatie versus de draagkracht van natuur, landschap, cultuurhistorie en landbouw;
- windenergie versus landschap.

10.5.1. Duurzaam waterbeheer in relatie tot de verschillende hoofdfuncties

Eisen vanuit duurzaam waterbeheer

De gemeente en de waterbeheerders streven naar een integraal en duurzaam waterbeheer. Daarbij is de samenhang tussen het watersysteem en de voorkomende functies belangrijk, maar ook het voorkomen dat problemen met betrekking de waterhuishouding (zowel kwalitatief als kwantitatief) worden afgewenteld op andere gebieden of naar de toekomst. Voor het plangebied betekent dit dat het watersysteem en het bijbehorende waterbeheer zoveel mogelijk dient aan te sluiten bij de natuurlijke omstandigheden. Volledig aansluiten bij de natuurlijke omstandigheden zou betekenen dat de helft van Nederland onder water komt te staan.

Zoveel mogelijk aansluiten bij de natuurlijke omstandigheden betekent in dit kader dat de mate van regulering beperkt wordt, waardoor een veerkrachtiger watersysteem ontstaat, en dat tevens rekening wordt gehouden met de bestaande functies in het plangebied. Gestreefd wordt naar een betere waterkwaliteit.

Een ander belangrijk uitgangspunt van een meer natuurlijk watersysteem is het zoveel mogelijk aansluiten bij de peilfluctuaties van de seizoenen. Hierdoor is men in droge perioden minder afhankelijk van wateraanvoer en hoeft er in natte perioden minder water uit het gebied te worden gemalen. Daarbij is voldoende waterbergend vermogen van belang. Overigens is de rol van het bestemmingsplan binnen het waterbeheer beperkt¹⁾.

De natuurlijke situatie hangt nauw samen met de verschillende bodemtypen die in het plangebied voorkomen. Grofweg kan het plangebied opgedeeld worden in relatief hooggelegen kleigronden en lager gelegen veengronden (zie figuur 4). Van nature komt op veengronden een hoge grondwaterstand voor. Om inklinking te voorkomen is een duurzame waterhuishouding gebaat bij het handhaven van een hoge grondwaterstand. In de kleigebieden is de inklinking bij een dalende grondwaterstand veel geringer. Op de oeverwallen is de grondwaterstand van nature lager.

Eisen vanuit de verschillende hoofdfuncties

De waterhuishouding is van grote betekenis voor de functies landbouw en natuur. Daarnaast is het waterpeil van invloed op (de onderheiding van) de bebouwing in de linten en speelt de waterhuishouding een rol bij het voorkomen van overlast.

Goede externe productieomstandigheden zijn van groot belang voor een duurzame grondgebonden veehouderij. Dit kan tot uitdrukking komen in voldoende drooglegging en grotere kavels, bijvoorbeeld te realiseren door slootdemping. Tevens is de landbouw gebaat bij een gereguleerd peil: voldoende aanvoer bij watertekorten, voldoende afwatering bij wateroverschot en voldoende waterberging om wateroverlast te voorkomen.

De landbouw is niet gebaat bij te grote drooglegging van veengronden, omdat dat op langere termijn leidt tot inklinking met verslechtering van externe productiefactoren als gevolg.

Voor de actuele en potentiële natuurwaarden in het plangebied is een hoge grondwaterstand essentieel. Dit geldt met name voor de veengronden, waar de meeste natuurwaarden voorkomen. Voor de ecologische verbindingzones zijn plas-drassituaties wenselijk. Seizoensfluctuaties van het peil dragen eveneens bij aan meer natuurlijke omstandigheden. Daarnaast is een goede waterkwaliteit van belang voor de flora en fauna in het gebied. Dit kan worden bereikt door de inlaat van gebiedsvreemd water te beperken.

Het verkavelingspatroon, dat van grote cultuurhistorische waarde is, is gebaat bij instandhouding van met name de lengtesloten en de huidige kavelbreedte. De lintbebouwing is (deels) onderheid met houten palen. Het behoud van de fundering vereist een constante hoge grondwaterstand, omdat er anders zuurstof bij de palen komt en deze vervolgens kunnen weggroten.

Versterking van functies onderling

Een grote drooglegging van de veengronden is voor geen enkele functie van belang. Op de kleigronden geldt dit in mindere mate.

Waterconservering is nodig om in droge perioden de landbouw van voldoende water te kunnen voorzien. Hierdoor wordt verdroging tegengegaan en de aanvoer van gebiedsvreemd water beperkt. Dit is ook voor de andere functies van belang. Ook is voldoende waterbergingscapaciteit voor overige functies eveneens van belang om wateroverlast te voorkomen.

¹⁾ In de beleidsmatige afweging tussen functies en het waterbeheer speelt het bestemmingsplan wel een rol. In de zin van concrete beheersmaatregelen zijn de keur en de peilbesluiten het aangewezen instrument. Afstemming met het bestemmingsplan is een vereiste. Een belangrijk onderscheid tussen beide instrumenten is de breedte van de belangenafweging: het bestemmingsplan betreft alle belangen in haar afweging terwijl bijvoorbeeld de keur primair de belangen van het waterbeheer dient.

Strijdigheid van functie-eisen

De verschillende functies in het plangebied kennen ieder een ander optimaal peil. Voor de landbouw geldt als optimum een drooglegging van 60 cm. Voor duurzaam waterbeheer ligt het optimum voor veengronden op een drooglegging van 30 cm. Een drooglegging tussen 30 en 60 cm vormt, afhankelijk van het seizoen, het compromis tussen duurzaam waterbeheer en agrarisch gebruik.

Voor natuurbeheer is een hogere grondwaterstand wenselijk, bijvoorbeeld plas-drassituaties voor de ecologische verbindingzones. Het dempen van sloten is niet gewenst indien daar waardevolle sloot- en oevervegetaties voorkomen. Het fluctueren van het peil met de seizoenen is wenselijk voor natuurbeheer, onder meer omdat dit in de praktijk leidt tot minder aanvoer van gebiedsvreemd water. Dit komt niet overeen met de eisen die de landbouw aan waterbeheer stelt.

Voor het behoud van het verkavelingspatroon is demping van lengtesloten ongewenst. Dit is een eis die strijdig kan zijn met optimaal landbouwkundig gebruik.

De fundering van bebouwingslinten is gebaat bij een constant voldoende hoog peil. Ook deze eis kan strijdig zijn met landbouwkundig gebruik en met de eisen die natuur aan waterbeheer stelt (seizoensfluctuatie van het waterpeil).

Vanuit duurzaam waterbeheer zijn waterconservering, het hanteren van een peil in veengebieden dat enerzijds gericht is op de voorkomende functie anderzijds op het tegengaan van klink, het minimaal handhaven en waar mogelijk vergroten van het waterbergend vermogen belangrijke uitgangspunten. Deze eisen kunnen met name strijdig zijn met het optimale waterbeheer ten behoeve van de landbouw.

Afweging en conclusie

Het bestemmingsplan heeft een beperkte invloed op het waterbeheer. Het peil wordt vastgesteld door de waterbeheerder. Voor allerlei activiteiten die het waterbeheer kunnen beïnvloeden, is de keur van toepassing.

De gebiedsvisie geeft aan welk beleid wordt nagestreefd ten aanzien van het waterbeheer. Tevens wordt aangegeven op welk vlak het bestemmingsplan daar invloed op kan uitoefenen.

In het bestemmingsplan wordt duurzaam waterbeheer nagestreefd. Daarbij wordt het beleid van de waterbeheerder gevolgd. Tevens wordt er vanuit gegaan dat de maatregelen die, met betrekking tot de waterhuishouding, in de verschillende landinrichtingsprojecten worden genoemd, sporen met de principes van duurzaam waterbeheer.

Met betrekking tot de waterhuishouding kunnen in het bestemmingsplan regels worden gesteld. Om dubbele regelgeving zoveel mogelijk te voorkomen wordt dit echter tot een minimum beperkt. Alleen in geval dat een bredere afweging aan de orde is dan in het kader van het waterbeleid mogelijk is, wordt een afwegingsmogelijkheid in het bestemmingsplan opgenomen.

10.5.2. Behoud en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie versus ontwikkeling van de landbouw

Eisen vanuit natuur, landschap en cultuurhistorie

Natuur, landschap en cultuurhistorie zijn laagdynamische functies met een grote gevoeligheid voor veranderingen in het gebruik. Zoals in hoofdstuk 4 en 5 is aangegeven verschillen de natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden binnen de veenweidegebieden met die van de hoger gelegen kleigebieden.

De natuurwaarden komen met name in het veenweidegebied voor. De natuurwaarden bestaan uit weidevogels en weide-, oever- en slootvegetaties. Voor deze natuur is het van belang dat aan de volgende eisen wordt voldaan: een hoog grondwaterpeil, behoud van de openheid (weidevogels), behoud van de aanwezige sloten en een goede waterkwaliteit (oever- en slootvegetaties).

Vanuit de sector landschap speelt in het hele gebied behoud van de openheid, doorzichten en de verkaveling. Een uitzondering hierop vormt de lintbebouwing op de kleiruggen. De lintbebouwing is verdicht door bebouwing en opgaande beplanting zoals enkele (hoogstam)boomgaarden, erfbeplanting en laanbeplanting.

Voor wat betreft cultuurhistorie is eveneens het behoud van het ontginnings- of verkavelingspatroon van belang. De cultuurhistorisch waardevolle gebouwen dienen behouden te blijven.

Eisen vanuit de landbouw

In het buitengebied van Bodegraven bestaat het grondgebruik grotendeels uit de grondgebonden veehouderij. Er zijn enkele intensieve veehouderijen. Akkerbouw, tuinbouw of fruitteelt komt niet of nauwelijks in het plangebied voor. Voor de agrarische kwaliteit van de gebieden zijn met name de bodemkundige en hydrologische factoren van belang (zie paragraaf 10.5.1). Eveneens vormen de ontsluiting en de verkaveling belangrijke factoren. Verbetering van deze externe productiefactoren betekent een verbetering binnen de agrarische bedrijfsvoering. Door de herinrichting van Bodegraven-Noord worden de momenteel matige externe productieomstandigheden (ontsluiting en ontwatering) voor de grondgebonden veehouderij in de veenweidegebieden verbeterd. Bij agrarische bedrijven kan om diverse redenen behoefte bestaan aan slootdemping of het verharderen van kavelpaden. Door het verharderen van kavelpaden kunnen de gronden optimaler worden benut.

Op de veengronden vindt nauwelijks ruwvoederteelt (maïs) plaats. Ook naar de toekomst toe verwacht men, gezien de abiotische omstandigheden, geen grootschalige teelt van maïs. De kleigronden zijn meer geschikt voor ruwvoederteelt.

Versterking van functies onderling

De grondgebonden veehouderij en de openheid van het landschap versterken elkaar. De ontwikkeling van de grondgebonden veehouderij is zelfs gewenst om de openheid van het landschap te waarborgen. Ook leveren agrariërs in Bodegraven een belangrijke bijdrage aan het behoud, de ontwikkeling en het beheer van natuurwaarden door het uitvoeren van agrarisch natuurbeheer (weidevogel- en slootkantenbeheer).

Strijdigheid van functie-eisen

Verschillende vormen van landbouw

Een agrarisch grondgebruik als fruitteelt en sierteelt gaat ten koste van de openheid van het veenweidegebied. Akker- en tuinbouw gaan ten koste van het grasland als grondgebruik.

Ruwvoederteelt

Voor de agrarische bedrijfsvoering heeft ruwvoederteelt (maïs) een aantal belangrijke voordelen. Maïsteelt kan als aanvulling dienen op de ruwvoederwinning op het eigen agrarisch bedrijf. Als bestanddeel van veevoeder kan maïs het mineralenoverschot op bedrijfsniveau terugdringen. Ook kan maïs voor graslandverbetering zorgen¹⁾. Voor de functies natuur en landschap zijn aan de teelt van maïs een aantal bezwaren verbonden. Ten opzichte van het grondgebruik als grasland heeft de teelt van maïs een groter bestrijdingsmiddelenverbruik. Dit beïnvloedt de kwaliteit van bodem en water, wat indirect zijn doorwerking heeft op de ecologische waarden. Maïs heeft (gedurende vier maanden) consequenties voor de openheid van het landschap. Ook broeden de kritische weidevogelsoorten (zoals grutto, tureluur) niet op maïsland. Door de bij ruwvoederteelt noodzakelijke peilverlagingen en het scheuren van grasland kunnen archeologische waarden worden vernietigd.

Externe productieomstandigheden

Verbetering van de externe productiefactoren betekent een verbetering voor de landbouw, maar ook vaak een verslechtering voor natuur- en landschapswaarden. Door bijvoorbeeld het afgraven, ophogen of egaliseren van de bodem, het dempen van sloten of het aanleggen van dammen vindt er een verstoring plaats van de plaatselijke situatie, waardoor natuurwaarden kunnen afnemen of de kenmerkende landschapsstructuur kan verdwijnen. Slootdemping kan ten koste gaan van het landschappelijke ontginningspatroon (verkaveling). Bovendien vormt slootdemping een bedreiging voor het waterbergend vermogen in het plangebied (zie paragraaf 10.5.1).

Afweging en conclusie

Verschillende vormen van landbouw

Omdat openheid, grasland als grondgebruik en de grondgebonden veehouderij elkaar versterken, is het bestemmingsplan erop gericht de grondgebonden veehouderij waar mogelijk ontwikkelingsruimte te bieden. Ook het streekplan is hierop gericht.

Akker- en tuinbouw is niet wenselijk in de veenweidegebieden, waar grasland als grondgebruik wordt nagestreefd. Sierteelt en fruitteelt kunnen de openheid aantasten en zijn daarom niet wenselijk in het plangebied.

¹⁾ Hiervoor wordt jaarlijks een beperkt deel van het grondoppervlak gescheurd en met maïs ingezaaid. Elk jaar is een ander perceel grasland aan de beurt.

Om de grondgebonden veehouderij optimale ontwikkelingsmogelijkheden te bieden, kunnen bestaande akker-, tuinbouw- en fruit- en sierteeltbedrijven blijven voortbestaan, maar komen deze niet in aanmerking voor nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden of uitbreiding.

Ruwvoederteelt

In de toekomst is het mogelijk dat de behoefte aan de teelt van ruwvoedergewassen toeneemt. Vanwege de hogere ligging en de grotere drooglegging van de kleigronden zijn hier de omstandigheden meer geschikt voor de teelt van maïs. Vanuit het oogpunt van de natuur bestaan hier minder bezwaren tegen het telen van maïs.

Op de veengronden, die een hogere grondwaterstand hebben, komen meer natuurwaarden (onder andere weidevogels) voor. In het veenweidegebied is de teelt van maïs zonder kunstmatig ingrijpen (peilverlaging) nauwelijks mogelijk. Voor de relatie tussen waterbeheer en maïsenteelt wordt verwezen naar paragraaf 10.5.1. Met het oog op het behoud van de gewenste hydrologische situatie voor de natuur is verlaging van het grondwaterpeil in de veengebieden ongewenst. Bovendien past dit niet in het concept van duurzaam waterbeheer (zie paragraaf 10.5.1).

Dit leidt ertoe dat de teelt van ruwvoedergewassen vanwege de natuurwaarden en duurzaam waterbeheer in het veenweidegebied in het bestemmingsplan niet zonder meer wordt toegestaan.

Externe productieomstandigheden

Slootdemping is in verband met het behoud van het karakteristieke verkavelingspatroon in het hele plangebied niet wenselijk. Ook gaat slootdemping ten koste van het waterbergend vermogen (zie paragraaf 10.5.1). Vanwege de verschillende belangen die met slootdemping gemoeid zijn (natuur, landschap, landbouw, waterberging) is het wenselijk deze activiteit afweegbaar te stellen. In paragraaf 12.3 wordt hier nader op ingegaan.

10.5.3. Nieuwe bebouwing versus landschap en cultuurhistorie

Eisen vanuit bebouwing

Om diverse redenen kan nieuwe bebouwing in het buitengebied noodzakelijk zijn. De belangrijkste redenen zijn het bouwen ten behoeve van agrarische activiteiten. Modernisering en schaalvergroting van het agrarisch bedrijf gaat vaak gepaard met uitbreiding van bedrijfsbebouwing. In het kader van de landinrichting Bodegraven-Noord worden vier nieuwe boerderijbouwlocaties langs een nieuwe ontsluitingsweg, loodrecht op de Hazekade, gesitueerd.

Ook in het kader van "kwaliteitsverbetering" en "rood-voor-groen" kan nieuwe bebouwing in het landelijk gebied worden gerealiseerd.

Eisen vanuit landschap en cultuurhistorie

Vanuit landschap en cultuurhistorie is met name behoud van bestaande structuren en patronen van belang. Voorkomen moet worden dat de landschappelijke openheid en aanwezige cultuurhistorische waarden verstoord worden door nieuwbouw, uitbreiding en aanpassing van bestaande bebouwing. Een aandachtspunt is ook het behoud van doorzichten vanuit de bebouwingslinten.

Versterking van functies onderling

In het kader van "kwaliteitsverbetering" en "rood-voor-groen" kunnen natuur, landschap, cultuurhistorie en bebouwing elkaar versterken. In het eerste geval verdwijnt hinderlijke bebouwing of bedrijvigheid. De terug te bouwen bebouwing dient qua beeld en structuur in het bestaande bebouwingspatroon te passen. Bij "rood-voor-groen" kan de aan te leggen groenstructuur de natuurwaarden ten goede komen en het landschapsbeeld versterken.

Strijdigheid van functie-eisen

Een uitbreiding van het aantal bedrijfsgebouwen, het oprichten van woningen of het verplaatsen van bedrijven kan ten koste gaan van de openheid en van de verkavelingsstructuur. Uitbreiding of aanpassing van monumentale panden kan ten koste gaan van de cultuurhistorische waarde.

De binnen het kader van de landinrichting voorgestane boerderijverplaatsing gaat ten koste van de openheid van het veenweidegebied.

Afweging en conclusie

Nieuwvestiging bedrijven

Met uitzondering van de boerderijverplaatsing binnen de landinrichting Bodegraven-Noord, wordt het niet waarschijnlijk geacht dat in de nabije toekomst (binnen de komende tien jaar) meer bedrijfsverplaatsingen of nieuwvestiging van bedrijven plaats zullen vinden. Het bestemmingsplan voorziet daarom niet in nieuwe bouwlocaties voor agrarische en niet-agrarische bedrijven, met uitzondering van de eerder genoemde boerderijverplaatsingen.

Uitbreiding bedrijfsgebouwen

Uitbreiding van agrarische en niet-agrarische bebouwing is veelal noodzakelijk voor de continuering van het bedrijf (bijvoorbeeld in het kader van milieuwet- en regelgeving). Gezien de eerder genoemde landschappelijke bezwaren wordt dit alleen toegestaan op een bouwvlak. In hoofdstuk 12 wordt hier nader op ingegaan. Om de doorzichten naar het achterliggende open weidegebied te handhaven en het cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatroon te veilig te stellen, dient uitbreiding van agrarische bedrijfsbebouwing zoveel mogelijk achter bestaande bebouwing en in de richting van de bestaande verkaveling te worden geplaatst. Hierbij dient speciaal gelet te worden op de zichtlijnen vanuit de bebouwingslinten van de Meije en Oud-Bodegraven. Door het kronkelige verloop zijn deze vanuit verschillende hoeken waar te nemen.

Nieuwe woningen

Gezien het provinciale beleid wordt de oprichting van burgerwoningen in het plangebied niet toegestaan. Omdat geen nieuwvestiging wordt verwacht, behoudens de in het kader van de landinrichting te verplaatsen agrarische bedrijven, wordt in het bestemmingsplan niet voorzien in de oprichting van nieuwe agrarische bedrijfswoningen.

"Kwaliteitsverbetering" en "rood-voor-groen"

Via "kwaliteitsverbetering" en "rood-voor-groen" wordt een verbetering van de stedenbouwkundige-, milieu- en landschappelijke kwaliteit nagestreefd. In het bestemmingsplan wordt met initiatieven hieromtrent rekening te houden. Voor de exacte uitvoering hiervan wordt verwezen naar hoofdstuk 12

10.5.4. Verschillende vormen van landbouw onderling

Eisen vanuit de landbouw

De grondgebonden veehouderij is de belangrijkste agrarische productietak in het plangebied. Voor deze bedrijfstak is het van belang dat men kan inspelen op ontwikkelingen als het aanscherpende milieubeleid en het Europese landbouwbeleid. Deze bedrijfstak heeft ruimte nodig voor schaalvergroting, extensiever grondgebruik en kostenbesparing. Belangrijke voorwaarden hiervoor zijn het kunnen aankopen van grond en melkquota als daar gelegenheid toe bestaat.

Gezien de steeds strenger wordende milieueisen is het niet waarschijnlijk dat de intensieve veehouderij zich in het plangebied verder zal ontwikkelen. Voor de intensieve veehouderij is het niet beperkt worden door milieugevoelige functies en het beschikken over voldoende grond (of afnemers van mest die over voldoende grond beschikken) voorwaarde om te kunnen voortbestaan. Ook de intensieve veehouderij verhoogt hiermee de druk op de grondmarkt.

Vanuit de sierteelt is de mogelijkheid tot uitbreiding van belang. Volgens het provinciaal beleid kan uitbreiding alleen in de zogenaamde concentratiegebieden plaatsvinden. Deze komen niet voor in het plangebied.

Akker- en tuinbouwbedrijven kunnen eveneens behoefte hebben aan extra uitbreidingsruimte. Fruitteelt komt uitsluitend als hobbymatig gebruik voor. Nieuwvestiging van fruitteeltbedrijven wordt niet verwacht.

In het kader van verbrede landbouw is extra ruimte nodig, met name op het bouwvlak. De verwachting is dat de belangstelling voor verbrede landbouw zal toenemen. Voor bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer is deze belangstelling op dit moment al groot.

Versterking van functies onderling

Er is alleen sprake van versterking bij verbrede landbouwactiviteiten, die een aanvulling kunnen betekenen op het bedrijfsinkomen.

Strijdigheid van functie-eisen

De verschillende agrarische productietakken hebben allen behoefte aan grond en zijn elkaars concurrent op de grondmarkt. Sommige vormen van verbrede landbouw (verblijfsrecreatie) zijn milieugevoelig, waardoor beperkingen voor omliggende agrarische bedrijven kunnen ontstaan.

Afweging en conclusie

Van belang is dat zo min mogelijk andere agrarische en niet-agrarische concurrenten op de grondmarkt actief zijn. Het voortbestaan van de grondgebonden veehouderij is niet alleen voor de agrarische bedrijfstak van belang, maar ook voor het behoud van de karakteristiek van het landschap en de aanwezige natuurwaarden in de (veen)weidegebieden.

Andere bedrijfstakken komen amper voor in het plangebied. Ook het provinciaal beleid is gericht op behoud van het graslandareaal. Het beleid in het bestemmingsplan is daarom gericht op het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden veehouderij. Andere bestaande agrarische bedrijven worden in hun voortbestaan niet beperkt, maar komen niet voor uitbreiding in aanmerking.

Het bestemmingsplan biedt ruimte voor initiatieven op het gebied van een verbrede landbouw. In paragraaf 12.2 wordt hier nader op ingegaan.

10.5.5. Vervolgfuncties in vrijkomende agrarische bebouwing en omgevingskwaliteit**Eisen vanuit vervolgfuncties in vrijkomende agrarische bebouwing**

Gezien de heersende trend binnen de landbouw in Nederland beëindigt 2 tot 3% van de agrarische ondernemers jaarlijks het bedrijf. Voor Bodegraven is de verwachting dat dit percentage zelfs tussen de 3 en 5% ligt. De agrarische bedrijfsgebouwen worden veelal overgenomen als burgerwoning en door niet-agrarische bedrijven. De boerderij krijgt zo een andere functie. Eisen die aan de vrijkomende agrarische bebouwing gesteld worden zijn bijvoorbeeld de landelijke ligging, de ruimte, de bereikbaarheid (vanuit de Randstad) en de (relatief lage) kosten van het vrijkomende pand in vergelijking met vestiging op een bedrijventerrein.

Eisen vanuit de omgevingskwaliteit

Om de leefbaarheid van het landelijk gebied te behouden is het van belang dat de kwaliteit van de omgeving niet verder afneemt. De kwaliteit van de omgeving heeft zowel betrekking op de milieueisen (stank, geluid, veiligheid) als op eisen met betrekking tot de beeldkwaliteit. Het voldoen aan milieueisen wordt ondervangen door de milieuwet- en regelgeving.

Beeldkwaliteit heeft betrekking op behoud van beeldbepalende bebouwing en beplantingen en op een goede inpassing van nieuwbouw binnen de bestaande structuren van de lintbebouwing.

Versterking van functies onderling

Nieuwe functies kunnen enerzijds een belangrijke bijdrage leveren aan de plattelandseconomie van het plangebied en daarmee aan de leefbaarheid daarvan. Ook kan een nieuwe economische functie het behoud van monumentale panden veilig stellen.

Strijdigheid van functie-eisen

Nieuwe functies kunnen hinderlijk zijn voor reeds bestaande functies. Hinder kan op de volgende manieren plaatsvinden:

1. de nieuwe functie is milieubelastend voor de omgeving (bijvoorbeeld door geluidshinder, stankoverlast, veiligheidsrisico's);
2. de nieuwe functie is milieugevoelig en levert beperkingen op voor de omgeving (bijvoorbeeld burgerwoningen);
3. de nieuwe functie is zelf niet milieuhinderlijk, maar het verkeer dat door de nieuwe functie wordt aangetrokken is dat wel.

Afweging en conclusie

Uit oogpunt van leefbaarheid en behoud van monumentale gebouwen, dient flexibel te worden omgegaan met het toestaan van nieuwe functies in vrijkomende agrarische bebouwingscomplexen. In hoofdstuk 12 wordt nader op deze afweging ingegaan.

Indien de vervolgfunctie milieugevoelig is, kan dit gevolgen hebben voor toekomstige uitbreidingsmogelijkheden van agrarische bedrijven. Toetsing vindt echter plaats in het kader van de milieuregelgeving.

Functies met een sterk verkeersaantrekkende werking, zoals transportbedrijven, zijn niet inpasbaar in gebieden met een matige ontsluiting zoals langs de Meije en Oud Bodegraven.

10.5.6. Recreatie en natuur, landschap en landbouw

Eisen vanuit de recreatie

Door de toename van vrije tijd neemt de behoefte aan recreatiemogelijkheden " dicht bij huis" toe. Verwacht mag worden dat de vraag naar meer recreatieve voorzieningen eveneens zal toenemen. Gezien de potenties en de huidige recreatieve functie van het plangebied, zal het daarbij vooral gaan om voorzieningen gericht op recreatief medegebruik en aanvullend daarop kleinschalige verblijfsrecreatie. Recreatief medegebruik bestaat voornamelijk uit routegebonden recreatie, waarvoor de noodzaak voor voorzieningen beperkt is. Gedacht moet worden aan picknickgelegenheden, overdraagplaatsen voor kano's, borden met route-informatie, de aanleg van nieuwe wandel- en fietspaden en dergelijke. Het aantal routes kan worden uitgebreid, met name als barrières en lacunes in bestaande routes worden opgeheven.

Voor kleinschalige verblijfsrecreatie kan de verbrede landbouw een rol spelen (kleinschalig kamperen, bed & breakfast).

Eisen vanuit natuur, landschap en landbouw

Voor het behoud van natuurwaarden is rust en goede abiotische omstandigheden van belang. Landschap en cultuurhistorie zijn gebaat bij behoud van de landschapsstructuur en behoud van monumenten.

Ook de landbouw dient geen hinder te ondervinden van recreanten. Anderzijds dienen mogelijkheden voor recreatie in het kader van verbrede landbouw mogelijk te zijn.

Versterking van functies onderling

Voor recreatie geldt dat deze functie voor een belangrijk deel afhankelijk is van de kwaliteiten van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Recreatief medegebruik en kleinschalige verblijfsrecreatie laat zich goed combineren met verbrede landbouw. Recreatie kan een aanvulling op het inkomen van de agrariër betekenen. Vrijkomende voormalige agrarische bebouwing biedt mogelijkheden voor dag- en kleinschalige verblijfsrecreatie.

Strijdigheid van functie-eisen

Natuur, landschap en cultuurhistorie kunnen door een te intensief recreatief gebruik onder druk komen te staan (geluidsoverlast, verstoring, zwerfvuil of vertrapping van vegetaties, aanleg van fiets- en wandelpaden kan contrasteren met het landschappelijke patroon, storende nieuwe bebouwing)

Ook kan recreatie hinder voor de landbouw betekenen (verstoring van de bedrijfsvoering, verblijfsrecreatie is een milieugevoelige functie en kan toekomstige uitbreidingsmogelijkheden beperken).

Afweging en conclusie

Dag- en verblijfsrecreatie

Om de openheid van het landschap veilig te stellen, is het niet gewenst om nieuwe bebouwing ten behoeve van dag- en verblijfsrecreatie in het open weidegebied toe te laten. Gezien de verwachting dat er in de toekomst agrarische bedrijfsgebouwen zullen vrijkomen, is nieuwbouw niet noodzakelijk. Ten behoeve van nieuwe functies in vrijkomende agrarische bebouwing, in casu dag- of verblijfsrecreatie, is nieuwbouw niet toegestaan. Uitbreiding kan alleen plaatsvinden, indien hinderlijke agrarische bedrijfsbebouwing wordt gesaneerd. Landschappelijke inpassing is daarbij een voorwaarde. Daarnaast dient de verkeersveiligheid en de wegemcapaciteit te worden betrokken in de afweging.

Aan dag- en verblijfsrecreatie zijn in het kader van de verbrede landbouw in het bestemmingsplan mogelijkheden geboden.

Recreatief medegebruik

Voorzieningen voor recreatief medegebruik zijn kleinschalig, en zijn rechtstreeks dan wel na afweging toegelaten (zie hoofdstuk 12). Aan recreatief medegebruik in het kader van de verbrede landbouw biedt het bestemmingsplan mogelijkheden.

10.5.7. Windenergie versus landschap

Duurzame energie is de afgelopen jaren sterk in de belangstelling gestegen. De gemeente Bodegraven streeft ernaar de toepassing van duurzame energie (zonne-energie, windenergie) te stimuleren. De gemeente Bodegraven heeft in 2002 het "Regionaal Windconvenant Midden-Holland oktober 2002-juni 2008" ondertekend. Partijen vinden het van belang windenergie te realiseren in de regio Midden-Holland.

In dit convenant is als eerste tranchelocatie (voorkeurlocatie) opgenomen, een locatie nabij de A12 ter hoogte van het bedrijventerrein Groote Weteringh. Als reservelocatie is aangemerkt het gebied ten oosten van Bodegraven langs de rijksweg A12 in het open gebied. De eerste tranchelocatie is ook opgenomen in de provinciale Nota WERVEL.

In deze nota is de locatie nabij het AC-restaurant aan de Goudseweg in Bodegraven opgenomen als onderzoekslocatie.

Zowel de eerste tranchelocatie als de portefeuillelocatie liggen buiten het plangebied.

In het bestemmingsplan wordt derhalve niet nader ingegaan op windenergie en de ruimtelijk-landschappelijke gevolgen hiervan.

Figuur 10 Zonering

11. Zonering van het plangebied

85

De beleidsuitgangspunten die voor de verschillende functies zijn geformuleerd, zijn niet voor het hele plangebied hetzelfde. Afhankelijk van bodem en water, het voorkomen van waarden van natuur en landschap en agrarisch grondgebruik, is nuancering van het beleid op zijn plaats. Deze verschillen leiden tot een zonering van het plangebied. Deze zonering is eveneens weergegeven in figuur 10.

11.1. AL-gebied: Agrarisch gebied met landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Ligging

Het AL-gebied (agrarisch gebied met landschappelijke en cultuurhistorische waarden), omvat alle gronden in het plangebied die in agrarisch gebruik zijn, met uitzondering van het gebied dat in de herinrichting Bodegraven-Noord is aangewezen als natuurontwikkelingsgebied of reservaatgebied. Ook een bufferzone van 50 m om het beoogde natuurgebied behoort niet tot deze zone.

Omschrijving

Deze zone betreft de bebouwingslinten van de Oude Rijn, Oud-Bodegraven en de Meije, inclusief de daaraan grenzende landbouwgronden. Het bebouwingslint langs de Oude Rijn wordt gekenmerkt door een plaatselijk grote verdichting (bebouwingslinten met opgaande beplanting), doorsnijding door infrastructuur (A12, spoorlijn, lintbebouwing langs de Oude Rijn) en een divers grondgebruik (wonen, agrarische bedrijven, niet-agrarische bedrijven).

Het bebouwingslinten van Oud-Bodegraven en de Meije zijn kleinschalig van karakter en van grote landschappelijke en cultuurhistorische waarde. De bebouwing is voor een belangrijk deel monumentaal dan wel beeldbepalend of karakteristiek. De wegen volgen de kronkelige loop van de rivier, waardoor er op veel plaatsen doorzichten op het achtergelegen veenweidegebied zijn. Ook de situering van de bebouwing ten opzichte van de weg is beeldbepalend.

Toekomstperspectief

Het toekomstperspectief van het AL-gebied is in eerste instantie gericht op zowel agrarische bedrijvigheid als niet-agrarische bedrijvigheid en wonen. Ook in deze zone wordt ontwikkelingsruimte geboden aan de grondgebonden veehouderij. Bestaande akkerbouwbedrijven krijgen voldoende ontwikkelingsmogelijkheden. Aan andere vormen van grondgebruik (sierteelt, tuinbouw) wordt in de lijn van het provinciale beleid geen uitbreidingsmogelijkheden geboden. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven wordt alleen toegestaan in het kader van de landinrichting Bodegraven Noord. Het betreft mogelijke verplaatsing van een viertal agrarische bedrijven naar de nieuwe boerderijlocaties aan de Hazekade. In het AL-gebied wordt gestreefd naar de instandhouding van levensvatbare en niet-hinderlijke bedrijven.

De cultuurhistorische waarde van de bebouwingslinten en het verkavelingspatroon dienen behouden te blijven. Monumentale panden dienen te worden behouden en slootdemping wordt aan nadere regels gebonden. Ruwvoederteelt wordt in deze zone rechtsreeks mogelijk gemaakt. Gezien de landschappelijke (plaatselijk doorzichten) en cultuurhistorische (verkavelingspatroon) waarde van zone AL, wordt ruwvoederteelt beperkt tot 20% van de bij het bedrijf behorende gronden (voorzover gelegen in zone AL).

Voorzieningen voor recreatie kunnen in deze zone gesitueerd worden. Nieuwbouwmogelijkheden worden niet geboden. Recreatiebedrijven kunnen zonodig gebruik maken van vrijkomende agrarische bebouwing.

Ook andere vervolgfuncties in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen zijn in principe toelaatbaar, mits er aan een aantal eisen wordt voldaan (zie hoofdstuk 12). Ook hier geldt dat dit mede afhankelijk is van de aard van de vervolgfunctie, de ontsluiting en de verkeersaantrekkende werking.

Beleidslijnen

Met het oog op het toekomstperspectief gelden in het AL-gebied de volgende beleidslijnen:

- behoud en ontwikkeling van de grondgebonden veehouderij;
- bieden van mogelijkheden voor verbrede landbouw;
- behoud van landschappelijke waarden (openheid, verkavelingspatroon);
- behoud van zichtlijnen vanuit de bebouwingslinten naar de achterliggende polders;
- behoud van waardevolle landschapselementen en opgaande beplantingen;
- behoud van monumentale bebouwing;
- bieden van mogelijkheden voor kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie;
- ontwikkelen en verbeteren van het recreatief medegebruik in een vorm van verbetering van routestructuren;
- behoud en van levensvatbare, niet-agrarische, niet-hinderlijke bedrijven en het bieden van beperkte ontwikkelingsmogelijkheden;
- het onder voorwaarden bieden van mogelijkheden voor nieuwe functies in vrijkomende agrarische bebouwing.

11.2. AL+-gebied: Agrarisch gebied met landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden

Ligging

Het AL+-gebied (agrarisch gebied met landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden) betreft de bufferzone rond het beoogd natuurgebied zoals dat in de herinrichting Bodegraven-Noord is aangewezen.

Omschrijving

Deze zone vormt een buffer van 50 m rond het beoogde natuurgebied en ligt in het open veenweidegebied. In het gebied komt nauwelijks bebouwing voor en is in gebruik bij de grondgebonden veehouderij. De natuur- en landschapswaarden in deze zone zijn groot en het verkavelingspatroon heeft een grote cultuurhistorische betekenis.

Toekomstperspectief

Het toekomstperspectief voor deze zone is gericht op ontwikkeling van de duurzame grondgebonden veehouderij en behoud van natuur- en landschapswaarden en van cultuurhistorische waarden.

Ondanks dat de landbouw en de natuur- en landschapswaarden elkaar in deze zone kunnen versterken, kan de landbouw ook een bedreiging vormen voor de karakteristieke natuur- en landschapswaarden van het veenweidegebied. Voorbeelden hiervan zijn ruwvoederteelt (aantasting openheid, weidevogels), slootdemping (aantasting ontginningspatroon) of onderbemaling (aantasting abiotisch milieu, flora en fauna). Per situatie zal moeten worden afgewogen of deze voor de landbouw gewenste ingrepen al of niet toelaatbaar zijn. Voor ruwvoederteelt hetzelfde regime als in de zone Al. In hoofdstuk 12 wordt daar verder op ingegaan.

Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is niet aan de orde.

De perspectieven voor natuur en landschap zijn goed, mede gezien de grote belangstelling voor agrarisch natuurbeheer in deze zone. Afhankelijk van de intensiteit van het agrarisch grondgebruik kunnen natuur- en landschapswaarden verder ontwikkeld worden en heeft de zone een functie als bufferzone voor het beoogde natuurgebied.

Beleidslijnen

Met het oog op het toekomstperspectief gelden in het AL+-gebied de volgende beleidslijnen:

- behouden en ontwikkelen van de duurzaam grondgebonden veehouderij, met inachtnaam van de natuur- en landschapswaarden;
- streven naar landschappelijke openheid;
- behoud van het cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatroon;
- realiseren van een duurzaam waterbeheer;
- behoud van natuurwaarden, zoals weidevogels en waardevolle vegetaties; dit betekent behoud van de openheid, streven naar een hoge grondwaterstand en behoud van sloten en slootkanten; tevens wordt agrarisch natuurbeheer gestimuleerd.

11.3. N-gebied: Gebied met natuurwaarden

Ligging

Het N-gebied (natuurgebied) omvat de gronden die in het kader van de herinrichting Bodegraven-Noord zijn aangewezen als natuurontwikkelingsgebied of reservaatgebied. Het N-gebied is gesitueerd ter plaatse van de Noordzijdekaade/Meijekade.

Omschrijving

Deze zone bestaat uit de natuurontwikkelings- en reservaatgebieden uit de herinrichting Bodegraven-Noord. De natuurontwikkelings- en reservaatgebieden maken deel uit van de ecologische hoofdstructuur.

De natuurontwikkelings- en reservaatgebieden zijn gronden die in agrarisch gebruik zijn of waren. Het beleid is gericht op het ontwikkelen van natuur. Instrumenteel kan dit op twee verschillende manieren worden gerealiseerd:

- door vrijwillige verkoop van de agrarische gronden aan een terreinbeherende instantie, die in het gebied de gewenste natuur realiseert;
- de gewenste natuur wordt gerealiseerd door een andere partij (bijvoorbeeld de agrariër of een agrarische natuurvereniging) op basis van het Programma Beheer. Hierover worden juridisch bindende afspraken gemaakt.

Toekomstperspectief

Het toekomstperspectief in deze zone is gericht op één functie, namelijk natuur. Extensief agrarisch beheer ten behoeve van de natuurdoelstelling en eventueel extensief recreatief medegebruik vanwege de mogelijke aanleg van een wandelpad zijn toegestaan. Het toekomstperspectief bestaat dan ook uit behoud en versterking van de bestaande natuurwaarden (waardevolle sloot- en oevervegetaties, kritische weidevogels en karakteristieke landschapselementen) en ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden.

Activiteiten of ingrepen die deze toekomstige functie nadelig kunnen beïnvloeden, zoals nieuwe bebouwing of het dempen van waterlopen zijn, voorzover dit niet voortkomt uit de herinrichting Bodegraven-Noord/natuurontwikkeling, niet toegestaan. Om te kunnen toetsen of een ingreep gepast is om de gewenste natuur te realiseren, is het dempen van sloten en de aanleg van beplanting aanlegvergunningplichtig.

Beleidslijnen

- Versterking en ontwikkeling van de natuurwaarden.
- Het tegengaan van aantasting van de natuurwaarden.
- Bieden van mogelijkheden om uitvoering van de herinrichting Bodegraven-Noord mogelijk te maken (realisatie natuurontwikkelings- en reservaatgebieden).

blanco pagina

12. Nadere uitwerking gebiedsvisie

89

12.1. Inleiding

In dit hoofdstuk staat weergegeven welke ontwikkelingsmogelijkheden in dit bestemmingsplan zijn opgenomen voor de in het gebied aanwezige functies. Daarbij is tevens aangegeven hoe de gebiedsvisie en de daarbijbehorende zonering zijn vertaald naar het bestemmingsplan. Er is aangesloten bij de systematiek van het voorbeeldbestemmingsplan Landelijk Gebied Groene Hart (1997/2000).

De uitwerking heeft betrekking op de aspecten landbouw, natuur en landschap, cultuurhistorie, recreatie, niet-agrarische bedrijven en wonen.

De beleidsuitwerking per zone komt met name tot uiting in de agrarische gebruiksmogelijkheden. De ontwikkelingsmogelijkheden voor neven- en vervolgfuncties zijn met name gekoppeld aan de aard/kwaliteit van de lintbebouwing.

12.2. Landbouw

Productietakken

Per agrarische productietak wordt een beeld van de ontwikkelingsmogelijkheden geschetst, waarbij wordt ingegaan op de zonering zoals die is vastgesteld in hoofdstuk 11. In het algemeen is het beleid omtrent agrarische activiteiten in een milieubeschermingsgebied voor de stilte eender aan het beleid in het overige deel van het plangebied (uitgezonderd het beleid omtrent intensieve veehouderijen). Het geluid van deze activiteiten wordt vaak als gebiedseigen beschouwd.

Grondgebonden veehouderij

Grondgebonden veehouderij is het houden van melk- en ander vee op open grond. Dit beperkt zich dus niet tot melkrundveehouderij, ook (bijvoorbeeld) paardenfokkerij maakt hier deel van uit. In het vorige hoofdstuk is reeds aangegeven dat het plangebied, gezien het karakter van bodem en waterhuishouding, bij uitstek geschikt is voor grondgebonden veehouderij. Bovendien hangen de natuurlijke en landschappelijke waarden samen met de grondgebonden veehouderij. Daarom wordt in het plangebied grondgebonden veehouderij overal toelaatbaar gesteld.

Een onderdeel van grondgebonden veehouderij is de teelt van ruwvoedergewassen (anders dan gras). In de zones AL en AL+ is dit rechtstreeks toelaatbaar, met dien verstande dat ruwvoederteelt slechts toelaatbaar is tot 20% van de bij een bedrijf behorende gronden die gelegen zijn in de betreffende zone.

In zone N is het beleid gericht op realisatie van natuurwaarden. De teelt van ruwvoedergewassen is hier niet toegestaan.

Akker- en vollegrondstuinbouw, fruitteelt en sierteelt

Onder akker- en vollegrondstuinbouw wordt de teelt van gewassen op open grond verstaan. Fruitteelt en sierteelt worden beschouwd als afzonderlijke productietakken. In het voorgaande is aangegeven dat het beleid gericht is op behoud en versterking van de grondgebonden veehouderij. Gelet hierop worden in het plan geen mogelijkheden opgenomen voor nieuwe akker-, vollegrondstuinbouw-, fruitteelt- of sierteeltpercelen. Voorzover in het plangebied afzonderlijke akker-, vollegrondstuinbouw-, fruitteelt- of sierteeltpercelen aanwezig zijn, kunnen deze worden gehandhaafd.

Glastuinbouw als hoofd- en neventak en boog- en gaaskassen

Gelet op de landschappelijke waarde (openheid, graslandkarakter) en het provinciale beleid terzake is in het bestemmingsplan geen ruimte geboden aan de ontwikkeling van nieuwe glastuinbouwbedrijven. Evenmin zijn mogelijkheden geboden voor glastuinbouw bij wijze van neventak. Bovendien zal op de grondgebonden veehouderijbedrijven aan de ontwikkeling van een neventak glas geen behoefte zijn.

In het plangebied bevindt zich een sierteeltbedrijf met een oppervlakte van 14.000 m². Het bedrijf is gespecialiseerd in opkweken; vermeerdering vindt niet plaats en er zijn dan ook geen kassen aanwezig.

Omdat aan kassen geen behoefte is, zijn voor dit bedrijf in het bestemmingsplan dan ook geen mogelijkheden voor het oprichten van kassen opgenomen. Wel kunnen op het bouwvlak boog- en gaaskassen worden opgericht.

Intensieve veehouderij en intensieve kwekerij

Intensieve veehouderij wordt als neventak toegestaan bij bestaande bedrijven. Het beleid in het bestemmingsplan is gericht op instandhouding van de grondgebonden veehouderij, gezien de bijdrage van deze bedrijfstak aan de instandhouding van het open veenweidegebied. Om die reden worden ruime ontwikkelingsmogelijkheden aan de grondgebonden veehouderij toegekend. Zo worden onder meer diverse nevenfuncties mogelijk gemaakt (al of niet onder voorwaarden) om extra inkomsten te kunnen genereren. Om dezelfde reden wordt ook intensieve veehouderij als nevenfunctie toegelaten. Op deze wijze kunnen eveneens extra inkomsten gegenereerd worden zodat de hoofdtak (grondgebonden veehouderij) langer in stand kan worden gehouden en daarmee het open veenweidegebied. Daarnaast kan intensieve veehouderij als neventak van belang zijn voor grondgebonden veehouderijen die zelf kaas maken. De afvalproducten die bij kaasproductie ontstaan, dienen als voer voor varkens. Op deze wijze wordt een gesloten systeem zoveel mogelijk benaderd.

Om bovengenoemde redenen wordt intensieve veehouderij als neventak in het bestemmingsplan toelaatbaar gesteld. Daarbij zijn wel voorwaarden gesteld aan het maximale oppervlak, om negatieve effecten tot een minimum te beperken.

Verdere doorgroei als hoofdtak is niet mogelijk gemaakt; gelet op het grondgebonden karakter van de landbouw en de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van het plangebied wordt dat niet gewenst geacht. Aan een neventak intensieve veehouderij worden de volgende voorwaarden gesteld:

- de vloeroppervlakte intensieve veehouderij mag niet meer dan 1.000 m² bedragen; na vrijstelling niet meer dan 1.500 m². Aan deze vrijstelling worden de volgende voorwaarden gekoppeld: de vergroting dient noodzakelijk te zijn ten behoeve van de continuïteit van het bedrijf, milieuregelgeving of wettelijke eisen met betrekking tot dierwelzijn; een agrarisch deskundige beoordeelt de bedrijfseconomische noodzaak van de uitbreiding en tenslotte dient er gezorgd te worden voor een adequate landschappelijke inpassing;
- de neventak dient een ondergeschikt onderdeel van de bedrijfsvoering te betreffen (minder dan de helft van de bedrijfsomvang van de grondgebonden takken; dus alvorens realisering van de neventak heeft plaatsgevonden);
- de neventak mag niet meer bedragen dan 70% van een minimaal volwaardig bedrijf in de desbetreffende intensieve bedrijfstak;
- een intensieve veehouderij in een stiltegebied is alleen toegestaan als uit onderzoek blijkt dat deze nevenfunctie geen negatieve gevolgen voor dit stiltegebied heeft.

Intensieve kwekerij is de teelt van gewassen of dieren zonder of nagenoeg zonder gebruik te maken van daglicht. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld witlof, champignons, wormen, slakken en vissen. Intensieve kwekerijen zijn toegestaan ter plaatse van agrarische bouwvlakken binnen de oppervlaktematen van de bestaande bebouwing. Verhoging van de hoogtemaat is niet aanvaardbaar.

Bosbouw

Bosbouw tenslotte heeft vergaande consequenties voor natuur- en landschapswaarden en is daarom in het gehele plangebied uitgesloten.

Bouwmogelijkheden

Bouwvlak

De oppervlakte en de vorm van de agrarische bouwvlakken zijn individueel bepaald. Daarbij is met het volgende rekening gehouden:

- het bouwvlak in het vigerende bestemmingsplan;
- de actuele situatie in het veld, gebaseerd op inventarisaties en recente luchtfoto's;
- de mate van volwaardigheid van het agrarisch bedrijf;
- bestaande (eigendoms)rechten;
- behoud van doorzichten;
- de wensen en/of toekomstplannen die door individuele agrarische bedrijven zijn aangegeven tijdens de inlooptijden in het voorjaar van 2000.

Mits de toekomstplannen realistisch zijn (er is bijvoorbeeld al een bouwaanvraag ingediend), overeenstemmen met de eerdergenoemde uitgangspunten en binnen de planperiode worden verwezenlijkt, zijn de bouwvlakken aangepast.

Binnen het bouwvlak dienen gebouwen, sleufsilos, mestsilos, kuilvoerplaten alsmede verhardingen behorende bij het bedrijfscentrum gerealiseerd te worden. (Voor de aanleg van verhardingen buiten het bouwvlak wordt verwezen naar paragraaf 12.3, "verbetering van de productieomstandigheden").

In het plan is een vrijstellingsbevoegdheid opgenomen voor het overschrijden van agrarische bouwvlakken. De vrijstellingsbevoegdheid kan worden toegepast wanneer gebouwen of bouwwerken niet geheel binnen het bouwvlak kunnen worden opgericht en overschrijding van het bouwvlak noodzakelijk is. Het bouwvlak mag dan na toepassing van de vrijstellingsbevoegdheid met maximaal 10 m worden overschreden. Voorwaarde hiervoor is wel dat deze overschrijding noodzakelijk moet zijn voor een doelmatige bedrijfsvoering.

Voorts is in het plan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen ten behoeve van het vergroten van agrarische bouwvlakken. Een voorwaarde bij de toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid is in de eerste plaats het aantonen van de agrarische noodzaak. Dit zal worden beoordeeld door de agrarisch deskundige.

Daarnaast geldt als voorwaarde voor het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid het behoud van waardevolle doorzichten. Het bouwvlak mag met 50% worden vergroot tot een maximum van 1,5 ha.

Planwijziging voor het vergroten van het bouwvlak wordt niet toegepast indien hierdoor een significante verstoring teweeg wordt gebracht voor het leefgebied van de vogelsoorten die bepalend zijn geweest voor de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied. De zone A1 bevindt zich op een dertig meter afstand van het Vogelrichtlijngebied dat alleen voor deze zone de noodzaak bestaat hiervoor een bepaling in de wijzigingsbevoegdheid voor het vergroten van bouwvlakken op te nemen.

Eerste agrarische bedrijfswoning

Veruit de meeste agrarische bedrijven beschikken over een bedrijfswoning. Bij enkele agrarische bedrijven is echter geen woning aanwezig. Ook bij deze bedrijven kan de behoefte aan een bedrijfswoning ontstaan. Om in deze behoefte te kunnen voorzien, is in het bestemmingsplan de mogelijkheid opgenomen om via vrijstelling een eerste bedrijfswoning toe te staan. De toepassing van deze vrijstellingsbevoegdheid is aan de volgende voorwaarden gekoppeld:

- het bedrijf dient duurzaam werkgelegenheid te bieden aan ten minste één volwaardige arbeidskracht;
- het bedrijf dient een zodanig toezicht te vereisen dat het wonen van een volwaardige arbeidskracht op het bedrijf nodig is. Algemeen kan gesteld worden dat in de veehouderij toezicht noodzakelijk is, maar dat dit niet het geval is bij bijvoorbeeld sierteeltbedrijven. Dit wordt beoordeeld door de agrarisch deskundige.

Tweede agrarische bedrijfswoning

Op agrarische bedrijven kan de wens ontstaan voor het oprichten van een tweede agrarische bedrijfswoning. Tweede bedrijfswoningen worden vaak gedurende een overgangsperiode gebruikt, waarin bijvoorbeeld vader en zoon gezamenlijk het bedrijf uitoefenen, tot de zoon het bedrijf alleen voortzet. In veel gevallen wordt de voormalige tweede bedrijfswoning daarna aan derden verkocht als burgerwoning. Een dergelijke ontwikkeling levert beperkingen op (milieuwetgeving) voor omliggende agrarische bedrijven en is daarom ongewenst.

Een tweede agrarische bedrijfswoning is alleen noodzakelijk bij zeer grote bedrijven waar minimaal twee volwassen arbeidskrachten als bedrijfshoofd werkzaam zijn en waar permanent toezicht door twee werknemers vereist is. Een dergelijke situatie zal in het plangebied alleen in uitzonderingsgevallen aan de orde zijn. In het bestemmingsplan zijn daarom geen mogelijkheden geboden voor het oprichten van een tweede bedrijfswoning. Indien een tweede agrarische bedrijfswoning werkelijk duurzaam noodzakelijk is, zal dit via een planherziening of vrijstelling ex artikel 19 WRO moeten worden gerealiseerd.

Om toch huisvesting te kunnen bieden aan twee huishoudens, kan een extra uitbreidingsmogelijkheid voor de eerste agrarische bedrijfswoning worden geboden, zodat tijdelijk een extra woongelegenheden gecreëerd kan worden.

Daartoe is een regeling opgenomen die uitgaat van het creëren van extra woonruimte binnen of aangebouwd aan de bestaande bedrijfswoning waarbij slechts een beperkte uitbreiding van de inhoud is toegestaan. Het inpandig uitbreiden van de woonfunctie wordt daarbij als eerste optie gezien.

Nieuwvestiging en bedrijfsverplaatsing

Onder nieuwvestiging wordt de vestiging van een geheel nieuw agrarisch bedrijf verstaan. Hiervoor biedt het bestemmingsplan geen mogelijkheden. Onder bedrijfsverplaatsing wordt het uitplaatsen van een bestaand bedrijf in het kader van de landinrichting verstaan. In de landinrichting Bodegraven-Noord wordt voorzien in de mogelijkheid van de verplaatsing van vier agrarische bedrijven. Voor twee agrarische bedrijven zijn de plannen concreet. De betreffende bouwvlakken zijn als zodanig bestemd. De ligging van de overige twee bouwvlakken is slechts globaal bekend. Voor deze twee bouwvlakken is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen.

Niet-agrarische nevenfuncties op agrarische bedrijven

De agrarische bedrijven zijn van groot belang voor het behoud van de kwaliteiten van het buitengebied. Het beleid is er daarom uitdrukkelijk op gericht om de agrarische bedrijven zoveel mogelijk te behouden. In de eerste plaats worden hiertoe passende agrarische ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Daarnaast biedt het bestemmingsplan mogelijkheden om op agrarische bedrijven een niet-agrarische nevenfunctie te ontwikkelen.

Het bieden van dergelijke mogelijkheden kan door extra inkomensverwerving leiden tot een afname van het aantal bedrijfsbeëindigingen en instandhouding van het agrarische karakter van de (cultuurhistorisch waardevolle) bedrijfsgebouwen. Tabel 12.1 geeft weer welke nevenfuncties in de verschillende zones toelaatbaar zijn.

De activiteiten die in tabel 12.1 zijn genoemd, dienen op het bouwvlak plaats te vinden, óók paardenbakken ten behoeve van paardrijactiviteiten en kleinschalig kamperen. Bovendien dienen bovengenoemde functies te allen tijde ondergeschikt te zijn aan de hoofdfunctie.

Gezien het ruimtebeslag van deze functies (met name paardenstalling en kleinschalig kamperen), is het denkbaar dat de omvang van het bouwvlak niet toereikend is. Er kan in dat geval gebruik worden gemaakt van de vrijstelling van de begrenzing van het bouwvlak. Voor wat betreft de vrijstelling van de begrenzing van het bouwvlak wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf.

Het bestemmingsplan voorziet in bouwmogelijkheden ten behoeve van niet-agrarische nevenfuncties. De bouwmogelijkheden worden niet aan een maximummaat gekoppeld. Uitgangspunt is dat niet-agrarische nevenfuncties in de agrarische bedrijfsvoering ondergeschikt blijven.

In het bestemmingsplan is onderscheid gemaakt tussen maneges en paardrijactiviteiten. Een manege is een bedrijf dat gericht is op het lesgeven in paardrijden aan derden, waarbij veelal voorzieningen zijn gesitueerd als kantine/foyer en logies- en/of verenigingsaccommodatie. Bij veel maneges vinden regelmatig wedstrijden plaats. De ruimtelijke gevolgen van maneges kunnen daarom zeer ingrijpend zijn. In het bestemmingsplan zijn om die reden voor nieuwe maneges geen mogelijkheden opgenomen.

Onder paardrijactiviteiten wordt verstaan het houden van paarden en pony's voor verhuur en eigen gebruik, alsmede het bieden van gelegenheid aan derden om hun paarden en pony's in pension te stallen en te weiden. Omdat de gevolgen hiervan veel minder ingrijpend zijn, biedt het bestemmingsplan hiervoor wel mogelijkheden.

Kleinschalige horecagelegenheden zijn horecagelegenheden in de vorm van bijvoorbeeld theeschenkerijen of proeverijen van streekelijke producten dan wel producten van het eigen bedrijf. Kleinschalige horecagelegenheden mogen een maximale oppervlakte hebben van 100 m².

Voor de afweging tussen het al of niet toestaan van bepaalde nevenfuncties, is een onderscheid gemaakt tussen een goede en een matige tot slechte ontsluiting.

Met betrekking tot het al dan niet toelaatbaar stellen van niet-agrarische nevenfuncties (zie tabel 12.1) wordt het volgende opgemerkt. Veehandelsbedrijven, africhtingsbedrijven voor paarden, foeragehandel, en opslag van agrarische producten kunnen relatief veel zwaar verkeer genereren. Gezien de gesteldheid van de wegen zijn deze functies langs wegen met een relatief slechte ontsluiting op voorhand uitgesloten.

Voor een aantal functies (aangeduid met "&" in de tabel) is op voorhand niet te zeggen of dit wel of niet toelaatbaar is. Dit zal onder meer afhangen van de specifieke locatie en de aard van de activiteit, bijvoorbeeld de verkeersaantrekkende werking. Opslag en stalling van goederen zijn alleen toelaatbaar voorzover het goederen betreft die geen verkeersaantrekkende werking hebben. Opslag van caravans/boten is uit dat oogpunt wel toelaatbaar; opslag van artikelen ten behoeve van de verhuur niet.

Aan opslag wordt bovendien als voorwaarde gesteld dat er geen opslag wordt toegestaan van stoffen/producten die gevaar of milieuoverlast kunnen opleveren.

Tabel 12.1 Niet-agrarische nevenfuncties bij agrarische bedrijven

	goed ontsloten	matig/slecht ontsloten
aan landbouw verwante bedrijfsactiviteiten		
agrarische loonbedrijven in de categorieën 1 en 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten	+	-
veehandelsbedrijven; africhtingsbedrijven voor paarden; foeragehandel; handel in zaaizaad en pootgoed; opslag agrarische producten	+	-
veearts; hoefsmederij; ambachtelijke be- en verwerking van agrarische producten ¹⁾	+	&
verkoop eigen producten	+	+
niet-agrarische bedrijfsactiviteiten		
hoveniersbedrijf	+	+
opslag/stalling van niet-agrarische goederen in bestaande gebouwen	+	&
overige bedrijven in de categorieën 1 en 2 van de staat van Bedrijfsactiviteiten	-	-
recreatieve functies		
kinderboerderij	+	&
paardenstalling	+	- (AL+)
kano-; roeiboot- of fietsenverhuur; kleinschalige horeca-gelegenheid	+	+
maneges	—	—
kleinschalig kamperen; bed & breakfast	+	+
kampeerbeoederij	+	-
overige dienstverlening		
aan-huis-gebonden beroep	+	+
sociale nevenfunctie (resocialisatie, kinderopvang, therapie, gehandicapten)	&	&
museum/tentoonstellingsruimte	+	&

¹⁾ Kaasmakerij, verwerking plantaardige producten, imkerij, riet- en vlechtwerk, klompenmakerij en dergelijke.

+ toelaatbaar

- niet toelaatbaar

& alleen toelaatbaar onder voorwaarden.

Niet-agrarische vervolgfuncties ter plaatse van agrarische bouwvlakken

Gezien de te verwachten ontwikkelingen in de agrarische sector, is het waarschijnlijk dat in de loop van de planperiode een aantal van de resterende agrarische bedrijven wordt beëindigd. De vrijkomende panden zijn in het plangebied met name in trek voor bewoning, niet-agrarische bedrijfsactiviteiten, groot- en detailhandel en horeca. Deze aantrekkingskracht heeft verschillende oorzaken:

- voormalige agrarische bedrijfsgebouwen zijn geschikt voor bedrijfsactiviteiten of horeca;
- goedkope vestigingslocatie (vergeleken met bedrijventerreinen);
- ligging in de directe nabijheid van grootstedelijke agglomeraties;

- situering in een landschappelijke en cultuurhistorisch interessante omgeving met de mogelijkheid van landelijk wonen;
- veel meer ruimte ("vrijheid") en minder milieubelemmeringen dan in stedelijke gebieden.

Gevolg is dat – bij het ontbreken van adequaat beleid – veel functies die niet in het plangebied thuishoren, zich hier toch vestigen. Deze functies kunnen leiden tot aantasting van de landschapswaarden, het aantrekken van veel verkeer over wegen die daarvoor niet geschikt zijn en parkeer- en milieuproblemen. Rijk en provincie voeren een terughoudend beleid ten aanzien van functies die niet thuishoren in de gebieden buiten de bebouwingscontouren.

Teneinde enerzijds ongewenste ontwikkelingen te voorkomen en anderzijds tegemoet te komen aan de behoefte om passende vervolgfuncties mogelijk te maken, zijn in het bestemmingsplan mogelijkheden opgenomen met betrekking tot niet-agrarische vervolgfuncties na beëindiging van agrarische bedrijven. Tabel 12.2 geeft hiervan een beeld.

Bedrijvigheid uit categorie 1 en 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten is in het milieubeschermingsgebied alleen toegestaan, indien het aspect geluid hierbij niet maatgevend is.

Bouwmogelijkheden ten behoeve van vervolgfuncties (met uitzondering van woningen)

Niet-agrarische vervolgfuncties dienen gevestigd te worden in de bestaande bedrijfsgebouwen. Nieuwbouw ten behoeve van de in tabel 12.2 genoemde functies (met uitzondering van woningen) is in beginsel niet aan de orde. Ten aanzien van bouwmogelijkheden voor vervolgfuncties geldt, dat de bestaande gebouwen in geen enkel opzicht mogen worden uitgebreid, ook niet met de "gebruikelijke" 15%.

Indien de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen in een bouwvallige staat verkeren, of indien hiervan geen zinvol ander gebruik meer kan worden gemaakt, kan worden besloten tot sanering van de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. In dat geval mag de oppervlakte van de nieuw op te richten bebouwing maximaal 50% bedragen van de oppervlakte van de bebouwing die wordt afgebroken met een maximum van 150 m². Voor de bouwmogelijkheden van extra woningen wordt verwezen naar paragraaf 12.5.

Hobbyboer-achtige activiteiten

Na het beëindigen van het agrarisch bedrijf blijft de voormalige ondernemer vaak op de boerderij wonen, waarbij hobbymatig nog wat agrarische activiteiten worden uitgevoerd. Bovendien combineert een toenemend aantal niet-agrariërs het "buiten wonen" met het houden van paarden of ander vee voor hobbydoeleinden. Mede om die reden betrekken zij veelal vrijkomende agrarische bedrijfscomplexen. Deze ontwikkeling leidt tot kansen voor het noodzakelijke beheer van het agrarisch gebied doordat "hobbyboeren" hun gronden veelal extensief beheren.

Bij vrijkomende agrarische bebouwing zijn hobbymatige agrarische activiteiten te prefereren boven veel andere vormen van gebruik. Om die reden is de hobbymatige landbouw niet uitgesloten. Hobbyboeren mogen echter niet gelijk worden gesteld met agrarische bedrijven. Zij behoren een woonbestemming te krijgen en zullen gebruik moeten maken van de daarbijbehorende bouwmogelijkheden. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 12.5. Het creëren van nieuwe bouwvlakken voor hobbyactiviteiten is niet aan de orde.

Ingeval van het houden van paarden kan behoefte zijn aan de realisatie van paardenbakken. Met betrekking tot paardenbakken wordt verwezen naar paragraaf 12.4.

Tabel 12.2 Vervolfuncties op agrarische bouwvlakken na beëindiging van het agrarisch bedrijf

	goed ontsloten	matig/slecht ontsloten
wonen/hobbyboerachtige activiteiten	W	W
landbouw verwante bedrijfsactiviteiten		
agrarische loonbedrijven in de categorieën 1, 2 en 3 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten	W	-
veehandelsbedrijven; africhtingsbedrijven voor paarden; foeragehandel; handel in zaaizaad en pootgoed; opslag agrarische producten	W	-
hoefsmederij; veearts; ambachtelijke be- en verwerking van agrarische producten	W	W
niet-agrarische bedrijfsactiviteiten		
hoveniersbedrijf	W	W
opslag/stalling van goederen in bestaande gebouwen	W ³⁾	W ^{2) 3)}
kantoren	W	W ²⁾
overige bedrijven in de categorieën 1 en 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten ¹⁾	W ³⁾	W ^{2) 3)}
recreatieve functies		
kinderboerderij	W	-
paardenstalling	W	W
maneges	-	-
kampeerboerderij	W	-
overige dienstverlening		
sociale nevenfunctie (resocialisatie, therapie, gehandicapten)	W	W
museum/tentoonstellingsruimte	W	W

¹⁾ onder andere aannemersbedrijf, schildersbedrijf, meubelstofeerderij, pottenbakkerij

²⁾ mits niet verkeersaantrekkend

³⁾ in het stiltegebied mits geluid niet het maatgevende milieuaspect is volgens de Staat van Bedrijfsactiviteiten

W: na wijziging

-: niet toelaatbaar

12.3. Natuur en landschap

Bestemming

Het uitgangspunt is handhaving en versterking van de natuurwaarden. De aanwezige natuurgebieden zijn daartoe als zodanig bestemd. Ook de verworven reservaatgebieden hebben een natuurbestemming gekregen, waarbij het agrarisch gebruik ten dienste van het natuurbeheer gecontinueerd kan worden. In het plan zijn wijzigingsbevoegdheden opgenomen voor de realisatie van reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden. Hieraan kan toepassing worden gegeven indien de betreffende gronden voor genoemde doeleinden (op vrijwillige basis) worden verworven of indien er in het kader van het Programma Beheer juridisch bindende afspraken zijn gemaakt. Wat betreft grootschalige natuurontwikkeling in het "Gebied met natuurwaarden" geldt dat het dient te gaan om natuurontwikkeling die aansluit bij de karakteristiek van het gebied.

Verbetering van de productieomstandigheden

Aanleg van verhardingen

De aanleg van verhardingen kan bijvoorbeeld bestaan uit de aanleg van kavelpaden en overige verhardingen. Om de grondgebonden veehouderij optimale ontwikkelingsmogelijkheden te bieden, zijn op dit punt zo min mogelijk beperkingen opgenomen. Uiteraard geldt wel dat de aanleg van verhardingen noodzakelijk moet zijn voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering. Er is in het bestemmingsplan echter geen nadere regeling opgenomen voor kavelpaden ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering.

De aanleg van kavelpaden is kostbaar en agrariërs zullen derhalve niet meer paden aanleggen dan bedrijfseconomisch verantwoord is. Bovendien zijn kavelpaden uit een oogpunt van natuurbehoud wenselijk en – soms – zelfs noodzakelijk om "vertrappingschade" te voorkomen.

Onderbemaling

Het aanleggen van dammen en onderbemaling is vanuit landbouwkundig oogpunt gewenst. Vanuit het oogpunt van duurzaam waterbeheer is dit echter ongewenst. Het beleid van het Waterschap is gericht op het opruimen van onderbemalingen. Waar dat niet mogelijk is, neemt het Waterschap het beheer over. Voor nieuwe onderbemalingen moet het Waterschap goedkeuring geven. Dit zal zij slechts doen in uitzonderingsgevallen, na afweging van alle in geding zijnde belangen. Het is daarom niet noodzakelijk om het aanleggen van dammen en onderbemalingen in het bestemmingsplan afweegbaar te stellen. Om diezelfde reden is het ook niet noodzakelijk om windwatermolentjes afweegbaar te stellen.

Graven en dempen van sloten

Bij het graven van sloten kan niet op voorhand worden bepaald of dit leidt tot onevenredige aantasting van de aanwezige landschappelijke-, cultuurhistorische, natuurlijke- of (bij het graven van sloten) van archeologische waarden. Daarom moet het dempen van sloten worden afgewogen. Deze belangenafweging vindt reeds plaats bij de volgende instanties:

- in het kader van de Keur van de waterbeheerder;
- in het kader van de Verordening Bescherming Landschap en Natuur van de provincie Zuid-Holland.

Het waterschap toetst met name aan de consequenties voor de waterberging en de wateraf- en aanvoer. Bij demping van sloten eist het waterschap overigens een compensatie van het waterbergend vermogen.

De provincie toetst aan de gevolgen voor de landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische, archeologische, geomorfologische, recreatieve en toeristische waarden en de mogelijke aantasting van het natuurlijke milieu.

Omdat in beginsel deze instanties bij het verlenen van vergunning of ontheffing alle in het geding zijnde belangen meewegen, is het niet noodzakelijk om voor het graven/dempen van sloten een aanlegvergunning verplicht te stellen. Gelet op het tegengaan van dubbele regelgeving is dit ook niet wenselijk. Daarom is in de aanlegvoorschriften bepaald dat een aanlegvergunning voor slootdemping niet vereist is als door de provincie of het waterschap vergunning of ontheffing is verleend, waarbij de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden in acht zijn genomen. Zijn deze waarden in de betreffende vergunning/ontheffing onvoldoende betrokken, dan geldt het vereiste van een aanlegvergunning.

12.4. Cultuurhistorie en recreatie

Cultuurhistorie

In hoofdstuk 4 is over archeologische waarden aangegeven dat in het plangebied terreinen voorkomen van archeologische waarde.

Voor de terreinen van archeologische waarde en terreinen met een hoge kans op archeologisch sporen is een toepasselijk aanlegvergunningstelsel opgenomen. Ook is een bepaling opgenomen dat hier alleen mag worden gebouwd als de archeologische waarden niet worden geschaad, waarbij advies wordt ingewonnen bij de Archeologische adviesinstantie.

Ten behoeve van het behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing is een vrijstelling opgenomen voor het onderbrengen van één extra woning in monumenten die hoofdgebouwen zijn. Voorwaarde voor toepassing van deze vrijstelling is dat daadwerkelijk moet worden bijgedragen aan het herstel en/of behoud van deze panden.

Voorts is de goothoogte van alle woningen beperkt tot 3,5 m. Ook de goothoogte van bedrijfsgebouwen is beperkt. Aldus wordt voorkomen dat alle woningen zonder nadere afweging verhoogd kunnen worden tot 6 m, waardoor het karakter van de woning zelf of (de cultuurhistorische waarde van) de omgeving geschaad zou kunnen worden. Vrijstelling voor een hogere goothoogte kan daarom alleen worden verleend als verhoging van de goothoogte geen onevenredige afbreuk doet aan de ruimtelijke karakteristiek van de omgeving en geen onevenredige afbreuk doet aan het karakter van het betreffende gebouw.

Voorts is in het plan een regeling opgenomen om te voorkomen dat er aan de voorzijde, langs de openbare wegen, nieuwe bebouwing tot stand komt. Dit heeft plaatsgevonden door deze gronden bij de woningen te voorzien van de bestemming Tuinen en bij andere bestemmingen te voorzien van de nadere aanwijzing (z), zonder bebouwing.

Teneinde vrije windvang en het zicht op de molen te garanderen, is voor de in het plangebied aanwezige molen een molenbeschermingszone opgenomen. Ook de eventuele molenbeschermingszones van molens buiten het plangebied (waarvan de beschermingszone gelegen is binnen het plangebied) zijn opgenomen. Binnen deze zone gelden beperkingen voor het oprichten van bebouwing.

De in het plangebied voorkomende historisch-geografische waarden, bestaande uit het patroon van wegen, waterlopen, dijken en bebouwingslinten, zijn in het algemeen via de bestemmingsregeling beschermd. Voor de in het plangebied aanwezige sloten, die niet bestemd zijn als water, is voor het dempen een nadere regeling opgenomen.

Fort Wierickerschans

Naar verwachting krijgt Fort Wierickerschans binnen twee jaar een nieuwe functie. Deze toekomstige functie moet in het bestemmingsplan verankerd worden. Omdat de discussie over de toekomstige functie van Fort Wierickerschans nog gevoerd wordt, is de Wierickerschans vooralsnog bestemd conform de huidige situatie. Tevens zal parkeer gelegenheid bij het fort gerealiseerd moeten worden. Er is echter wel een wijzigingsbevoegdheid voor het fort opgenomen, op basis waarvan de toegekende bestemming kan worden gewijzigd in een bestemming waarin de te realiseren functie tot uitdrukking komt.

Toerisme en recreatie

Gelet op de ligging in de directe omgeving van een grote stedelijke agglomeratie is het recreatieve gebruik van het plangebied een belangrijk aandachtspunt voor de uitwerking van het beleid.

Recreatieve voorzieningen dienen het agrarische gebruik van het plangebied zo min mogelijk te hinderen en waar mogelijk juist bij te dragen aan de positie van de agrarische bedrijven. Mogelijkheden op dit vlak voor de agrarische bedrijven zijn bijvoorbeeld paardrijactiviteiten, verhuur van fietsen, roeiboten en kano's en vormen van kleinschalige verblijfsrecreatie, zoals kleinschalig kamperen en bed & breakfast. Zoals eerder is aangegeven, bevat het bestemmingsplan mogelijkheden voor deze vormen van (kleinschalige) recreatie bij agrarische bedrijven.

Voorts kan er in het plangebied – gezien de betekenis voor extensieve, routegebonden recreatie – behoefte zijn aan kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen. Onder kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen worden voorzieningen verstaan ten behoeve van wandelen, fietsen, vissen, paardrijden, kanoën en natuurobservatie in de vorm van picknickplaatsen, vissteigers, informatieborden, banken, observatiepunten en aanlegsteigers. Voor deze voorzieningen zijn nadere voorwaarden ten aanzien van locatie en uitvoering van belang. De aanleg in zone AL+ is gekoppeld aan een aanlegvergunning.

De gevolgen van de aanleg van (verharde) wandel- en fietspaden, alsmede ruiterspaden voor landbouw, natuur en landschap, zijn in de zone AL relatief beperkt. Bovendien zal dit altijd plaatsvinden in overleg met de betrokken agrariërs en wordt dit op zo'n wijze uitgevoerd dat er voor de agrarische sector zo min mogelijk hinder zal zijn. Uit dit oogpunt is in de zone AL de aanleg van wandel- en fietspaden rechtstreeks mogelijk gemaakt. Gelet op de kwaliteiten van natuur en landschap is dit in de zone AL+ en N gekoppeld aan een aanlegvergunning.

Paardenbakken

Gezien het karakter van het plangebied en de grote behoefte aan voorzieningen voor de paardensport kan verwacht worden dat er behoefte zal zijn aan de aanleg van "paardenbakken". Hieronder worden niet-overdekte rijbanen verstaan met een bodem van zand, hout of boomschors of een ander materiaal om de ondergrond te verstevigen. Paardenbakken kunnen de ruimtelijke kwaliteit van een gebied aantasten, niet alleen door het aanbrengen van bovengenoemd materiaal, maar ook door de plaatsing van lichtmasten en omheiningen. Bovendien kunnen paardenbakken hinder veroorzaken. Derhalve zijn paardenbakken alleen toelaatbaar gesteld binnen de bouwvlakken van de functie waarbinnen paardenbakken zijn toegestaan. Uitbreiding van bouwvlakken ten behoeve van paardenbakken is alleen aan de orde ingeval van paardenstalling als nevenfunctie bij agrarische bedrijven.

12.5. Niet-agrarische bedrijven, detailhandel en wonen

Niet-agrarische bedrijven en detailhandel

Voortzetting huidige (detailhandels)bedrijven

In het plangebied komen enkele niet-agrarische bedrijven voor, die behoren tot de categorieën 2 en 3 van de bij dit plan behorende Staat van Bedrijfsactiviteiten. Voorts bevinden zich in het plangebied enkele detailhandelsbedrijven. Wat betreft de voortzetting van de bestaande bedrijfs- en detailhandelsactiviteiten zijn de volgende aspecten van belang.

De (detailhandels)bedrijven die in het vigerende bestemmingsplan positief zijn bestemd of de bedrijven die al gedurende langere tijd in het plangebied zijn gevestigd en waarvoor géén actief saneringsbeleid wordt gevoerd, zijn in principe positief bestemd. Binnen de algemene bestemming Bedrijfsdoeleinden zijn de betreffende bedrijfsactiviteiten nader benoemd met een toegesneden subbestemming.

Bij een positieve bestemming van bedrijfs- en detailhandelsactiviteiten geldt voor de uitbreiding van de bebouwing het volgende: op basis van vaste jurisprudentie kan niet zonder meer worden volstaan met het vastleggen van de bestaande bebouwing; met het oog op het toekomstperspectief dient te worden getoetst in hoeverre enige uitbreidingsmogelijkheden kan worden geboden. Voor de bebouwing is daarbij uitgegaan van ongeveer 15% uitbreidingsruimte, tenzij ingevolge de vigerende regeling aanzienlijk ruimere bebouwingsmogelijkheden aanwezig zijn. Deze 15% is inclusief de bedrijfswoning. Daarbij is de vorm van de bouwvlakken zodanig gekozen dat doorzichten zo min mogelijk worden aangetast.

Binnen de bestemming Bedrijfsdoeleinden is een zekere flexibiliteit opgenomen wat betreft de mogelijke vervolgactiviteiten. Nieuwe bedrijven uit de categorieën 1 en 2 uit de Staat van Bedrijfsactiviteiten zijn algemeen toelaatbaar gesteld.

Bovenstaande houdt overigens niet in dat de uitoefening van bepaalde activiteiten uit een hogere categorie in alle gevallen onaanvaardbaar is. De Staat van Bedrijfsactiviteiten kent namelijk een vrij grove indeling van de hinderlijkheid van bedrijven. De situatie van een specifiek bedrijf kan daarvan afwijken. Met name komt het voor dat een bedrijf door de geringere omvang van hinderlijke (deel)activiteiten of een milieuvriendelijke werkwijze, minder hinder veroorzaakt dan in de Staat van Bedrijfsactiviteiten wordt verondersteld. Voor dergelijke bedrijven is een vrijstellingsregeling opgenomen.

Vervolgfuncties ter plaatse van (detailhandels)bedrijven

Het is mogelijk dat bedrijfs- en detailhandelsactiviteiten binnen de planperiode worden beëindigd, waarbij de betreffende locatie niet geschikt is voor nieuwe bedrijfs- of detailhandelsactiviteiten. Daarom biedt het bestemmingsplan mogelijkheden voor alternatieve functies ter plaatse. De volgende functies zijn in het bestemmingsplan toelaatbaar gesteld, hetzij rechtstreeks, hetzij na planwijziging.

Tabel 12.3 Vervolgfuncties bij (detailhandels)bedrijven

wonen	w
hobbyboerachtige activiteiten	w
opslag/stalling van goederen in bestaande gebouwen	r
overige bedrijven in de categorieën 1 en 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten	r
tuincentra	x
hotel/restaurant	w
dierenpension	w

r: rechtstreeks toelaatbaar
w: na wijziging
x: niet toelaatbaar

"Kwaliteitsverbetering"

Op een aantal locaties bevindt zich bebouwing waar uit een oogpunt van ruimtelijke uitstraling, milieu of verkeer sanering gewenst is. Teneinde de sanering te kunnen bevorderen wordt gestreefd naar passende bouwmogelijkheden. Er dient dan wel sprake te zijn van substantiële kwaliteitsverbetering, zowel in ruimtelijk, landschappelijk als milieuhygiënisch opzicht.

Bovendien moet voor de betreffende locaties onderzocht worden of bebouwing uit oogpunt van milieubelemmeringen mogelijk is. Daarbij wordt met name gelet op het behoud van de ontwikkelingsmogelijkheden van de omliggende agrarische bedrijven.

Woningen

Bestemming woondoeleinden

De bestemming Woondoeleinden beslaat niet alleen de woning, maar ook het erf.

Met de regeling voor de thans aanwezige woningen is aangesloten bij de nieuwe Nota Planbeoordeling van de provincie Zuid-Holland. Binnen de bestemming Woondoeleinden dienen de woning en de bijgebouwen te worden geplaatst. De inhoud van de woning, inclusief bijgebouwen, mag niet meer zijn dan 600 m³.

Voorts geldt ook ter plaatse van de bestemming Woondoeleinden de saneringsregeling. Dit houdt in, dat als er meer dan 600 m³ bebouwing aanwezig is, en minimaal de helft van de extra bebouwing wordt gesloopt, hiervoor onder voorwaarden maximaal 50% mag worden teruggebouwd. In totaal mag nooit meer dan 750 m³ bebouwing ontstaan.

Bijvoorbeeld: Binnen de bestemming Woondoeleinden is 800 m³ bebouwing aanwezig. Als men besluit gebruik te maken van de saneringsregeling, dient minimaal 100 m³ te worden gesloopt (de helft van 200 m³). In ruil voor de sloop mag 50 m³ worden teruggebouwd. Verwezen wordt naar paragraaf 12.2.

De aanleg van sier- en groentetuinen is alleen mogelijk binnen de grenzen van de bestemming Woondoeleinden.

Woonboten zijn flexibel bestemd door op de bestemmingsplankaart een gebied aan te wijzen als woonschepenligplaats. Het gaat hier om woonboten die een vergunning hebben in het kader van de provinciale woonschepenverordening.

Maximale inhoudsmaat

Voor alle burgerwoningen in het buitengebied geldt conform de nieuwe Nota Planbeoordeling een maximale inhoudsmaat van 600 m³.

Veel woningen in het buitengebied maken deel uit van (voormalige) agrarische bedrijven. Het betreft vaak monumentale panden, waarbij woning en deel/stal één geheel vormen. In deze gevallen kunnen de woningen worden uitgebreid, uitsluitend voorzover dit plaatsvindt binnen de bestaande gebouwen.

Extra woningen

In de startnotitie van de structuurvisie is aangegeven dat in het bestemmingsplan Buitengebied splitsing in meerdere wooneenheden ingeval van vrijkomende agrarische gebouwen niet uitgesloten mag worden. Daarom is in de voorschriften een vrijstellingsbevoegdheid opgenomen voor één extra, in de voormalige boerderij onder te brengen woning, in ruil voor afbraak van minstens 1.000 m² van de aanwezige bedrijfsbebouwing. Uiteraard mogen gebouwen met cultuurhistorische waarde niet worden gesloopt.

Ten behoeve van het behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing is een vrijstelling opgenomen voor het onderbrengen van één extra woning in monumenten die hoofdgebouwen zijn.

Gelet op de vrijstellingsbevoegdheid voor het onderbrengen van een extra woning ten behoeve van sanering van overige bedrijfsgebouwen, betekent dit dat op bouwvlakken met cultuurhistorisch waardevolle bebouwing in uitzonderingsgevallen twee extra woningen kunnen worden gerealiseerd.

"Rood-voor-groen"

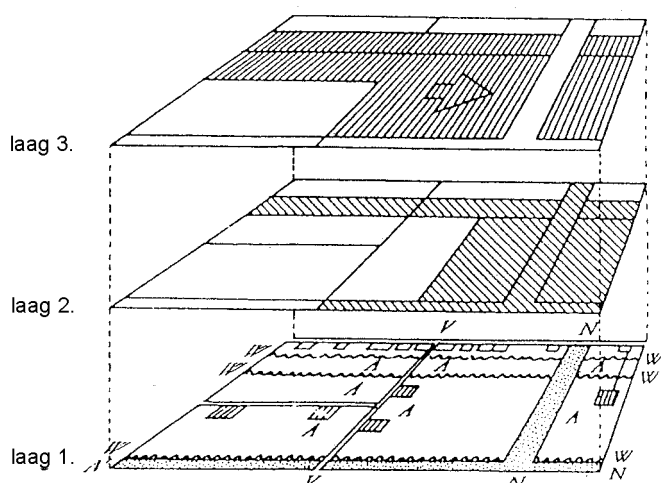
De "rood-voor-groen"-regeling beoogt door middel van het toestaan van "rode" functies (zoals wonen) de financiële middelen te genereren om "groene" functies te realiseren (aanleg van groenstructuren). Op dit moment bestaan hier binnen de gemeente Bodegraven geen concrete plannen voor. Mochten er in de toekomst echter toch dergelijke initiatieven ontstaan, dan kan de toekomstige functie in de zone AL via een planwijziging worden ingepast.

blanco pagina

13.1. Inleiding

De aanpak die tot de gebiedsvisie heeft geleid, vraagt om een planopzet waarbij de ontwikkelingsdimensie van het beleid goed tot uitdrukking komt en van toepasselijke regelgeving wordt voorzien. Hierbij moet uiteraard rekening worden gehouden met de reikwijdte van het bestemmingsplaninstrumentarium ("wat kan en moet geregeld worden"). Verder dienen relaties te worden gelegd met uitvoering, toepassing en handhaving van beleid en met afstemming op ander relevant instrumentarium ter bereiking van de gebiedsdoelstellingen. Denk hierbij onder andere aan voorkoming of beperking van peilverlaging, verbetering van waterkwaliteit en toepassing van milieuwetgeving (vermesting, geurhinder).

In veel bestemmingsplannen komen deze elementen min of meer impliciet tot uitdrukking, al dan niet met behulp van een beschrijving in hoofdlijnen. In dit plan wordt hieraan expliciet aandacht besteed. Dit is mogelijk doordat in het bestemmingsplan (plankaart en planvoorschriften) als het ware met drie "lagen" is gewerkt: bestemmingen op perceelsniveau, bestemmingen op gebiedsniveau (zones) en beschrijving in hoofdlijnen. In figuur 11 zijn deze drie lagen gevisualiseerd.

Figuur 11 Bestemmen in drie lagen

Deze aanpak leidt tot een ontwikkelingsgericht bestemmingsplan waarbij samenhangen en doelstellingen op duidelijke wijze zichtbaar zijn gemaakt en waarbij ook goed rekening is gehouden met bouw- en gebruiksmogelijkheden op perceelsniveau, doordat de bestaande functies met een toepasselijke bestemming zijn vastgelegd. Daarbij biedt de beschrijving in hoofdlijnen bij uitstek mogelijkheden de beleidsintenties, die verband houden met afstemming en handhaving, een plaats in de regelgeving te geven.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke wijze aan deze aanpak gevolg is gegeven.

13.2. Aanpak in drie lagen

Bestemmingen op perceelsniveau

Op elf afzonderlijke kaartbladen zijn bestemmingen toegekend aan de diverse aanwezige functies, overeenkomstig het huidige gebruik, zoals agrarische bedrijven, woningen, niet-agrarische bedrijven, natuurgebieden, water en wegen. De kaartbladen hebben een schaal 1:2.500 (de bebouwingslinten) en 1:10.000 (gronden buiten de bebouwingslinten).

De bestemmingen op perceelsniveau zijn voorzien van een "basispakket" aan bouwvoorschriften, waarbij op de plankaart bouwvlakken zijn aangegeven.

Bestemmingen op gebiedsniveau

Op de gebiedsbestemmingenkaart (schaal 1:10.000) zijn op basis van de zonering ingevolge hoofdstuk 11 en figuur 10 bestemmingen toegekend aan gebieden. Het betreft de bestemmingen:

- Agrarisch gebied met landschappelijke en cultuurhistorische waarden (AL);
- Agrarisch gebied met landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden (AL+);
- Gebied met natuurwaarden (N).

In hoofdstuk III van de voorschriften wordt van deze bestemmingen op gebiedsniveau de gewenste ontwikkelingsrichting tot uitdrukking gebracht inzake landbouw, natuur, landschap, recreatief (mede)gebruik en overige in de gebiedsvisie passende functies. Bij dit laatste gaat het onder meer om mogelijkheden voor niet-agrarisch gebruik (neveninkomsten) in combinatie met agrarische (en niet-agrarische) bedrijfsvoering en om gebruiksmogelijkheden van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. Per gebied wordt, gelet op de aanwezige kwetsbaarheden, bepaald welke functies onder welke voorwaarden toelaatbaar zijn.

Daarnaast wordt aangegeven welke bijzondere voorschriften er gelden in verband met de voorkomende kwetsbaarheden. Zo hebben de aanlegvoorschriften een plaats gekregen bij de bestemmingen op gebiedsniveau. Ook deze voorschriften hangen immers samen met de per deelgebied beoogde omgevingskwaliteiten

Uit het per gebied opgestelde overzicht van passende functies mag niet worden afgeleid dat voor iedere nieuwe functie in de niet-agrarische sfeer ook nieuwe bebouwing mag worden opgericht. Uitgangspunt is dat daarbij gebruik wordt gemaakt van aanwezige bebouwing. Zo zullen in geval van beëindiging van agrarische bedrijfsvoering de bouwmogelijkheden "bevroren" worden op het moment dat de "oude" functie een einde neemt. Voor de nieuwe functies kunnen dan geen extra gebouwen worden opgericht. Van dit algemene principe kan alleen worden afgeweken indien de bestaande bebouwing (overbodige agrarische en niet-bedrijfsgebouwen) worden gesaneerd. De oppervlakte van de terug te bouwen gebouwen is dan echter wel beperkt.

Beschrijving in hoofdlijnen

In de beschrijving in hoofdlijnen is vastgelegd welke gemeentelijke beleidsvisie en beleidsintenties aan het plan ten grondslag liggen en hoe deze doorwerken in planuitvoering/toepassing, afstemming en handhaving. De beschrijving in hoofdlijnen vormt aldus een samenhangend beleidsprogramma met betrekking tot de plandoelstellingen en een "bindmiddel" tussen bestemmingsplan en andere ruimtelijk relevant beleidsinstrumentarium.

13.3. Artikelsgewijze toelichting op de planvoorschriften

Hoofdstuk I Begripsbepalingen

Artikel 1 Definities

In dit artikel zijn de begrippen gedefinieerd, die in de voorschriften zijn gehanteerd voorzover deze begrippen van het "normale" spraakgebruik afwijken of een specifiek juridische betekenis hebben. Bij de toetsing aan het bestemmingsplan zal moeten worden uitgegaan van de in dit artikel aan de betreffende begrippen toegekende betekenis.

Overigens wordt opgemerkt dat onder de definitie van "grondgebonden veehouderij" niet alleen het houden van rundvee valt, maar ook het houden van ander vee, zoals schapen. Paardenstalling en maneges, zoals in artikel 1 leden 35 en 36 bedoeld, vallen echter niet onder het begrip "grondgebonden veehouderij". Paardenfokbedrijven daarentegen worden wél gezien als grondgebonden veehouderijbedrijven. Veehandelsbedrijven en africhtingsbedrijven voor paarden vallen niet onder het begrip grondgebonden veehouderij. Terzake gelden afzonderlijke regelingen.

Hoofdstuk II Bestemmingen op perceelsniveau

Artikelen 2 t/m 19 Diverse bestemmingen op basis van het huidige gebruik

In deze artikelen zijn de gronden bestemd overeenkomstig het huidige gebruik. Hieronder is ook het voorgenomen gebruik begrepen waarvoor concrete, te honoreren plannen bestaan. De functies zijn nader gespecificeerd door middel van subbestemmingen.

Ter toelichting op diverse bestemmingsartikelen op perceelsniveau wordt het volgende opgemerkt.

Artikel 2 Agrarische doeleinden

De aanwezige agrarische bedrijfscentra zijn weergegeven door middel van bouwvlakken. Binnen deze bouwvlakken dienen gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals sleuf-silo's, mestsilo's, kuilvoerplaten alsmede de erfverharding te worden gesitueerd. Binnen het agrarische bouwvlak is géén regeling opgenomen voor de totale oppervlakte bebouwing.

Bij alle agrarische bedrijven is één bedrijfswoning aanwezig. Indien reeds een tweede of derde agrarische bedrijfswoning aanwezig is, is dit op de kaart aangegeven. De maximuminhoudsmaat voor agrarische bedrijfswoningen bedraagt conform de nieuwe Nota Planbeoordeling 650 m³.

Artikel 3 Woondoeleinden

Alle burgerwoningen met bijbehorende bijgebouwen en achter de voorgevelrooilijn gelegen gronden zijn als zodanig bestemd. De tuinen die gelegen zijn vóór de voorgevelrooilijn zijn voorzien van de bestemming Tuinen.

De inhoudsmaat van burgerwoningen bedraagt maximaal 600 m³ (inclusief bijgebouwen).

Een aantal panden dat voorzien is van de bestemming Woondoeleinden betreft voormalige agrarische of niet-agrarische bedrijven. In dergelijke gevallen is vaak een grote oppervlakte voormalige bedrijfsbebouwing aanwezig, die geen passende functie meer kan vervullen. De mogelijkheden voor sanering van overbodige voormalige agrarische of niet-agrarische bedrijfsgebouwen zijn weergegeven in hoofdstuk III, bestemmingen op gebiedsniveau, artikel 23, tabel 3.2, voorschrift 2.

De woonschepen zijn voorzien van een afzonderlijke subbestemming. In de voorschriften zijn alleen de ligplaatsen van de woonschepen geregeld. De maximale afmetingen van de woonschepen zijn geregeld in de Woonschepenverordening. Wel is voor woonschepen een regeling opgenomen voor bergingen bij woonschepen.

Artikel 4 Bedrijfsdoeleinden

De bestemming Bedrijfsdoeleinden is gegeven aan alle niet-agrarische bedrijven. Er is gebruik gemaakt van een zogenaamde Staat van Bedrijfsactiviteiten (milieucategorieën). Voor een toelichting op de Staat van Bedrijfsactiviteiten wordt verwezen naar bijlage 2 van de plantoelichting.

Artikel 5 Detailhandelsdoeleinden

Alle bouwvlakken waarop overwegend detailhandel plaatsvindt zijn als zodanig bestemd.

Artikel 12 Natuurgebied

Deze bestemming is op perceelsniveau gegeven aan de gronden die primair een natuurlijke of landschappelijke functie vervullen. Door middel van een subbestemming is kenbaar gemaakt waaruit de betreffende waarden bestaan. Zo is binnen de bestemming Natuurgebied voor geriefhoutbosjes, kades, houtsingels en bouselementen de subbestemming Nle opgenomen.

Artikel 13 Tuinen

De bestemming Tuinen is uitsluitend toegekend aan de tuinen die gelegen zijn voor de voorgevelrooilijn van burgerwoningen. Dit is gedaan om het waardevolle groene karakter van de bouwingslinten zoveel mogelijk te beschermen.

Artikel 14 Verkeersdoeleinden

De openbare wegen zijn voorzien van de bestemming Verkeersdoeleinden.

Artikel 16 Water (inclusief keurstroken)

Deze bestemming is gegeven aan de grote wateren en aan de hoofdwatgangen, inclusief de daarbijbehorende keurstroken. Op die manier wordt voorkomen dat de keurstroken zonder nadere afweging bebouwd kunnen worden. Andere in het plangebied aanwezige watgangen zijn niet apart bestemd.

Artikel 18 Archeologisch waardevol gebied

Archeologisch waardevolle gebieden zijn als zodanig bestemd. Artikel 18 bevat een regeling inzake bouwen voor andere functies die zich bevinden ter plaatse van archeologisch waardevolle gebieden; dit is uitsluitend mogelijk nadat vrijstelling is verleend. Wat betreft de aanlegvergunningenvereisten ter plaatse van archeologisch waardevolle gebieden wordt verwezen naar artikel 25, tabel 5.

Hoofdstuk III Bestemmingen op gebiedsniveau

Artikelen 20, 21 en 22: Agrarisch gebied met landschappelijke en cultuurhistorische waarden; agrarisch gebied met landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden; gebied met natuurwaarden.

De gebiedsbestemmingen zijn hier nader geconcretiseerd.

Tabellen

De bestemmingen op gebiedsniveau leiden – binnen het kader van de hoofddoelstelling die in de doeleindenomschrijving tot uitdrukking is gebracht – tot diverse ontwikkelingsmogelijkheden. In deze twee artikelen is aangegeven welke functies aldus toelaatbaar en passend zijn. Een en ander is in de bij deze artikelen behorende tabellen (tabel 1, 2 en 3) tot uitdrukking gebracht. Aanwezige functies (huidig gebruik) die niet in de tabellen voorkomen of die als niet-passend/toelaatbaar worden aangemerkt, zijn uitsluitend toelaatbaar voorzover de bestemmingen op perceelsniveau daartoe mogelijkheden bieden (zie kaartbladen 1:2.500/1:10.000 en hoofdstuk II van de voorschriften). Voor deze functies leidt dit tot consolidatie. Dit wil zeggen dat de desbetreffende functie alleen toelaatbaar is op de plaats waar deze zich thans bevindt, met slechts beperkte uitbreidingsmogelijkheden binnen het op de kaart aangegeven bouwvlak. In veel gevallen zal het echter om nieuwe functies gaan. Met "nieuwe functies" worden functies bedoeld die afwijken van de desbetreffende (sub)bestemming ingevolge hoofdstuk II. Nieuwe functies zijn alleen toelaatbaar als ze in de tabellen 1 tot en met 3 als zodanig worden aangeduid, of als een verwijzing naar de tabellen 4.1. en 4.2 daarop duidt.

Overschrijden bouwvlakken

In het plan is een vrijstellingsbevoegdheid opgenomen voor het overschrijden van agrarische bouwvlakken. De vrijstellingsbevoegdheid kan worden toegepast wanneer gebouwen of bouwwerken niet geheel binnen het bouwvlak kunnen worden opgericht en overschrijding van het bouwvlak noodzakelijk is. Het bouwvlak mag dan na toepassing van de vrijstellingsbevoegdheid met maximaal 10 m worden overschreden. Voorwaarde hiervoor is wel dat deze overschrijding noodzakelijk moet zijn voor een doelmatige bedrijfsvoering.

Vergroten bouwvlakken

Er is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor het vergroten van het bouwvlak ten behoeve van agrarische bedrijven. Er is bewust voor gekozen om de mogelijkheid van vergroting van het bouwvlak niet te beperken tot **volwaardige** agrarische bedrijven; in beginsel komen ook reële agrarische bedrijven en agrarische bedrijven bij wijze van deeltijd hiervoor in aanmerking. De wijzigingsbevoegdheid kan in ieder geval worden toegepast indien vergroting van het bouwvlak noodzakelijk is om aan de milieuvoorschriften te kunnen voldoen. Maar ook voor andere gevallen kan deze wijzigingsbevoegdheid worden toegepast, bijvoorbeeld om kleinschalig kamperen als neventak mogelijk te maken. Als voorwaarde geldt dat het bouwvlak met niet meer dan 50% mag worden vergroot tot een totaal bouwoppervlak van 1,5 ha.

Teneinde doorzichten op het achterliggende gebied veilig te stellen, maar ook uit een oogpunt van het behoud van het zicht op cultuurhistorisch waardevolle bebouwing zijn voorwaarden opgenomen over de situering van de uitbreiding van het bouwvlak.

Ontwikkeling natuurwaarden

Kleinschalige natuurontwikkeling is mogelijk voorzover het natuurontwikkeling in de vorm van rietlandjes, schraallanden, moerasjes en open water betreft. Grootschalige natuurontwikkeling is mogelijk in de zone N en na planwijziging in het AL+-gebied.

Artikel 23 en 24 Neven- en vervolgfuncties ter plaatse van bouwvlakken

In deze artikelen is in de tabellen 4.1 en 4.2 in samenhang met de tabellen 1, 2 en 3 aangegeven welke nieuwe niet-agrarische functies op bouwvlakken toelaatbaar zijn en welke voorschriften daarbij gelden. Onderscheid wordt gemaakt in nevenfuncties en vervolgfuncties (respectievelijk tabel 4.1 en 4.2). Nevenfuncties zijn niet gekoppeld aan een maximumoppervlaktemaat; criterium is dat het gaat om functies die minder dan de helft van het inkomen van het betreffende bedrijf genereren. Verwezen wordt naar artikel 1. Voor nevenfuncties kunnen gebouwen worden opgericht, met dien verstande dat er geen nieuwe woningen mogen bijkomen. De voorschriften bevatten een uitzondering voor het onderbrengen van één extra woning in een monument indien dit betere garanties geeft voor behoud en/of herstel van het betreffende pand, uiteraard voorzover dit ook op grond van de Monumentenwet toelaatbaar is.

Indien ter plaatse van agrarische bouwvlakken de agrarische functie een einde heeft genomen, zijn alternatieve functies (onder andere wonen, bedrijven in de categorieën 1 en 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten, kinderboerderij, tentoonstellingsruimte/museum) toelaatbaar na toepassing van planwijziging met inachtneming van de daarbij geldende voorschriften.

Ingeval van vervolgfuncties op agrarische bouwvlakken dient echter wél gebruik te worden gemaakt van aanwezige bebouwing. Op dit uitgangspunt kan alleen een uitzondering worden gemaakt indien:

- sprake is van sanering van overbodige voormalige agrarische bedrijfsbebouwing, in dat geval mag de nieuw op te richten bebouwing maximaal 50% bedragen van de oppervlakte van de bebouwing die wordt afgebroken met een maximum van 150 m². Er dient dan echter wel sprake te zijn van kwaliteitsverbetering, dat onder meer moet blijken uit een op te stellen (her)inrichtingsplan waarbij aandacht wordt besteed aan erfbeplanting en doorzichten.

Ook ingeval van vervolgfuncties mogen er geen nieuwe woningen bijkomen, met uitzondering van één woning in een monument.

Het plan voorziet niet alleen in niet-agrarische functies in combinatie met agrarische bedrijfsvoering of in de plaats hiervan. Artikel 23 en 24 voorzien ook in de mogelijkheid van vervolgfuncties ter plaatse van bouwvlakken met een andere dan een agrarische bestemming. Hierbij is onder andere rekening gehouden met de vestiging van nieuwe niet-agrarische bedrijven op bestaande bouwvlakken met de bestemming Bedrijfsdoeleinden. In dit verband is de Staat van Bedrijfsactiviteiten van belang. Hiermee kan worden voorkomen dat zich in het plangebied bedrijven vestigen die daar qua milieuhinder niet thuishoren (artikel 24, tabel 4.2, voorschrift 4).

Artikel 25 Aanlegvoorschriften

Om te voorkomen dat een terrein minder geschikt wordt voor de daaraan gegeven bestemming en om een reeds gerealiseerde bestemming te beschermen, kunnen bepaalde werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden aan een vergunning worden gebonden (aanlegvergunning). Aanlegvoorschriften zijn zinvol voor activiteiten, waarbij niet bij voorbaat vaststaat of zij wel of niet in strijd met de bestemming zijn. De aanlegvoorschriften maken het dan mogelijk om de voorgenomen ingreep van geval tot geval te beoordelen. Maar aanlegvoorschriften zijn alleen effectief wanneer zij op draagvlak steunen en – ook daardoor – handhaafbaar zijn. Het opnemen van aanlegvoorschriften dient derhalve selectief te gebeuren, aangezien in de praktijk is gebleken dat een veelheid aan aanlegvoorschriften voor alle mogelijke activiteiten de handhaafbaarheid (en dus ook de geloofwaardigheid van beleid) niet ten goede komt.

Verder dient alleen een aanlegvergunning te worden voorgeschreven voor ingrepen die voorwaardelijk toelaatbaar zijn te stellen. Indien een absoluut verbod op zijn plaats is, behoort de desbetreffende ingreep onder de gebruiksverboden van het bestemmingsplan te vallen.

In dit verband is ook van belang dat het bestemmingsplan één van de instrumenten is die kunnen worden ingezet ter bevordering van ecologische, landschappelijke en milieukwaliteiten. Gezien de beschikbaarheid van verschillend instrumentarium is het gewenst het bestemmingsplan slechts in te zetten waar andere instrumenten niet beschikbaar zijn of – gelet op de belangen die aan de orde zijn – tekortschieten.

Voor slootdemping geldt een aanlegvergunningvereiste, tenzij hiervoor door de provincie of het waterschap een ontheffing of vergunning is verleend. Bij deze vergunning of ontheffing moeten de landschappelijke, cultuurhistorische dan wel natuurlijke waarden expliciet zijn meegewogen. Of deze waarden in voldoende mate in de vergunning of ontheffing zijn meegewogen, wordt door het college van burgemeester en wethouders beoordeeld.

Overigens wordt verwezen naar artikel 25 en tabel 5. Wat de toelaatbaarheidscriteria betreft wordt er op gewezen dat aanvragen voor een aanlegvergunning buiten terreinen van archeologische waarde vergezeld dienen te gaan van een (inrichtings)plan. Hierdoor ontstaat een concreet afwegingskader bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van de desbetreffende ingreep.

Er is bij de aanlegvoorschriften uitdrukkelijk rekening gehouden met de diverse kwetsbaarheden en gebiedskarakteristieken in de onderscheiden gebieden en – in relatie daarmee – met de belangen van de landbouw (zie tabel 5).

Hoofdstuk IV Beschrijving in hoofdlijnen

Artikel 26 Beschrijving in hoofdlijnen

In de beschrijving in hoofdlijnen zijn de beleidsintenties samengevat en is aangegeven hoe hieraan door middel van het bestemmingsplan inhoud wordt gegeven (lid 1). In de leden 3 en 4 is aangegeven welke maatregelen het gemeentebestuur nastreeft om buiten het bestemmingsplan om de beleidsintenties te realiseren.

De leden 5 en 6 geven aan wat voor juridische voorwaarden er gelden ingeval van niet-agrarische vervolgfuncties. Lid 7 heeft betrekking op de voorwaarden voor landschappelijke inpassing bij ontheffing of vrijstelling voor kleinschalig kamperen als bedoeld in de Wet op de Openlucht-recreatie.

In lid 9 is aangegeven op welke wijze dit bestemmingsplan zal worden gehandhaafd.

Hoofdstuk V Algemene bepalingen

Artikel 27 Procedurevoorschrift planwijziging

Op 1 januari 1994 zijn de eerste en tweede tranche van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in werking getreden. De Wet op de Ruimtelijke Ordening is in het kader van de bijbehorende aanpassingswetgeving dientengevolge gewijzigd. Invoering van de Awb betekent voor het bestemmingsplan vooral een aanpassing van de procedures met betrekking tot de voorbereiding en totstandkoming van besluiten.

Zo dienen als gevolg van de invoering van de Algemene wet bestuursrecht bij de voorbereiding van besluiten bepaalde procedurevoorschriften in acht te worden genomen. De belangen en rechtsbescherming van de burgers zijn hierdoor beter gewaarborgd.

Ook op basis van het bestemmingsplan worden besluiten genomen. Een voorbeeld hiervan zijn wijzigingsplannen ex artikel 11 WRO.

Teneinde rechtsbescherming te waarborgen, is in onderhavig artikel bepaald dat bij de voorbereiding van besluiten waarbij toepassing wordt gegeven aan artikel 11 WRO, de openbare voorbereidingsprocedure van Afdeling 3.4 van de Awb van toepassing is.

Artikel 28 Wijze van meten

Het onderhavige artikel geeft aan hoe hoogte- en andere maten die bij het bouwen in acht genomen dienen te worden, gemeten moeten worden.

Artikel 29 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd nadere eisen te stellen aan onder meer situering, verhouding breedte-diepte, de nokrichting en de dakvorm van gebouwen. Aldus wordt bijgedragen aan algemene omgevingskwaliteit en het behoud van de cultuurhistorische karakteristiek in het bijzonder passend bij het landelijk gebied.

Artikel 30 Voorgevelrooilijn

De gronden die gelegen zijn vóór de voorgevelrooilijn zijn in het algemeen voorzien van de nadere aanwijzing (z) (de gronden die gelegen zijn de voorgevelrooilijn van burgerwoningen zijn voorzien van de bestemming Tuinen). In alle gevallen dienen de gronden met de nadere aanwijzing (z) onbebouwd te blijven. In dit artikel is aangegeven op de gronden met de nadere aanwijzing (z) in afwijking van hoofdstuk II ondergeschikte onderdelen van gebouwen, zoals bijvoorbeeld stoepen, balkons en erkers mogen worden gerealiseerd.

Op de gronden met de nadere aanwijzing (z) mag geen herbouw van gebouwen plaatsvinden. Als herbouw verder naar achteren plaatsvindt dan in de oorspronkelijke situatie, mogen voor de voorgevelrooilijn van het nieuwe gebouw géén bijgebouwen worden gebouwd.

Artikel 31 Zijerfscheidingen

Omdat deze bepaling voor alle bestemmingen met bouwmogelijkheden geldt en een algemene strekking heeft, is deze regeling in dit hoofdstuk opgenomen.

Artikel 32 en 33 Bruggen en Steigers

Bruggen en steigers verdragen zich in het algemeen niet met de doeleindenomschrijvingen. Om de bouw van bruggen en steigers te reguleren, zijn deze artikelen opgenomen.

Artikel 34 Afstanden van woningen tot wegen

Er moet aan de Wet geluidhinder worden voldaan, indien een nieuwe woning/woonruimte tot stand komt. Met het oog hierop staat het bestemmingsplan een dergelijke ontwikkeling niet toe binnen de 57 dB(A)- respectievelijk 50 dB(A)-contour van de spoorwegen en de gezoneerde wegen. Aangezien uit berekeningen is gebleken dat wegverkeerslawaai het maatgevende milieuaspect is (afstand voorkeursgrenswaarde voor geluid ten opzichte van grenswaarde stikstofdioxide is groter), zal in de voorschriften voor wat betreft de aan te houden afstand ten opzichte van gevoelige functies worden uitgegaan van de afstand voor wegverkeerslawaai.

Artikel 35 Molenbiotoop

Teneinde vrije windvang voor de aanwezige molens te kunnen garanderen, gelden beperkingen voor de hoogte van de bebouwing in een cirkel van 400 m rondom de molen.

Artikel 36 Monumenten

In dit artikel is bepaald dat monumenten alleen mogen worden vernieuwd, veranderd of uitgebreid indien het bouwplan strekt tot behoud of versterking van het uitwendig karakter van het gebouw.

Van deze regeling kan vrijstelling worden verleend ten behoeve van bedrijfsgebouwen van agrarische bedrijven, als een doelmatige agrarische bedrijfsvoering door deze regeling zwaar zou worden belemmerd.

De regeling in het bestemmingsplan laat overigens onverlet dat voor een wijziging van een beschermd monument ook een vergunning van burgemeester en wethouders ingevolge artikel 11 van de Monumentenwet is vereist.

Artikel 37 Agrarische bedrijven en milieuhinder

In dit artikel is bepaald dat vanwege nieuwe bouwvlakken ten behoeve van agrarische bedrijven geen situatie mag ontstaan die uit milieuhygiënisch oogpunt bezwaarlijk is. Dit is ook van toepassing bij het verlenen van vrijstelling voor uitbreiding van bouwvlakken ten behoeve van agrarische bedrijven, alsmede bij fruit- en sierteelt.

Artikel 38 Bestaande maten

Met deze bepaling wordt voorkomen dat bestaande situaties die afwijken van de maatvoering ingevolge hoofdstuk II – onbedoeld – geheel of gedeeltelijk onder het overgangsrecht van het bestemmingsplan vallen.

Artikel 39 Algemene vrijstellingsbevoegdheid

In dit artikel wordt aangegeven in hoeverre vrijstelling kan worden verleend voor geringe afwijkingen van de bouwvoorschriften (maatvoering), voorzover al niet elders in de planvoorschriften in afwijkingen is voorzien. Overigens bestaat er een aantal bouwwerken dat los van het bestemmingsplan gebouwd kan worden en waarvoor een algemene vrijstellingsbevoegdheid (zoals voorheen te doen gebruikelijk) geen zin meer heeft. Het betreft hier zogenaamde vergunningvrije bouwwerken als bedoeld in artikel 43 van de Woningwet.

Artikel 40 Anti-dubbeltelbepalingen

Dit artikel bevat een algemene regeling waarmee kan worden voorkomen dat er in feite meer wordt gebouwd dan het bestemmingsplan beoogt, bijvoorbeeld ingeval (onderdelen van) bouwvlakken van eigenaars verschillen. De regeling is met name van belang met het oog op woningbouw.

Met betrekking tot agrarische bedrijfswoningen bevat dit artikel een specifieke regeling.

Artikel 41 Beperkingen vanwege zone industrielawaai

De bouw van nieuwe woningen (waaronder begrepen de splitsing van panden in meerdere woningen) is niet toegestaan binnen de zone industrielawaai.

Artikel 42 Gebruik van gronden en bouwwerken

In dit artikel is een algemeen verbod opgenomen voor gebruik in strijd met de bestemmingen. In lid 2 is aangegeven welk gebruik in ieder geval verboden is en in lid 4 welk gebruik hieronder niet wordt verstaan. Lid 5 bevat de zogenaamde "toverformule", door middel waarvan vrijstelling van de algemene gebruiksverboden kan worden verleend. Lid 6 bevat de bijzondere gebruiksverboden.

Hoofdstuk VI Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 43 Gebruik in strijd met het plan

Dit artikel betreft de overgangsbepaling met betrekking tot gebruik van onbebouwde gronden en bouwwerken voorzover dat gebruik afwijkt van het bestemmingsplan op het moment dat dit rechtskracht verkrijgt.

Artikel 44 Bouwen in strijd met het plan

Het overgangsrecht ten aanzien van bouwen is neergelegd in artikel 44. Uitbreiding van de bebouwing is slechts mogelijk met vrijstelling van burgemeester en wethouders.

Artikel 45 Strafbepaling

Het gebruik van gronden en bouwwerken in strijd met de bestemming, alsmede het verrichten van vergunningplichtige werken of werkzaamheden zonder vergunning, is strafbaar en kan worden bestraft met een geldboete van de derde categorie dan wel met een hechtenis van ten hoogste zes maanden.

Artikel 46 Titel

Dit artikel geeft aan onder welke naam dit plan kan worden aangehaald.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe de gemeente Bodegraven met handhaving van het bestemmingsplan Buitengebied omgaat. Het betreft een aanvulling op hetgeen hieromtrent reeds uit wet en jurisprudentie voortvloeit. Van de aldus geldende bevoegdheden en verplichtingen ter zake, kan in de toelichting op een bestemmingsplan uiteraard niet worden afgeweken. Voordat wordt ingegaan op het handhavingstraject dat in het kader van de planvorming heeft plaatsgevonden en hoe de gemeente daar in de toekomst mee om wil gaan, zal eerst kort worden stilgestaan bij de handhaafbaarheid van het bestemmingsplan.

14.1. Handhaafbaar bestemmingsplan

Een eerste voorwaarde voor handhaving is duidelijke en handhaafbare regelgeving. Het gemeentebestuur is van mening dat met het onderhavig bestemmingsplan aan deze voorwaarde wordt voldaan. Naast handhaafbare regels, in de vorm van duidelijke gebruiks- en bouwvoorschriften, dient er ook het nodige draagvlak voor het bestemmingsplan aanwezig te zijn. Dit is bewerkstelligd door in de verschillende fase van het planproces burgers, ondernemers, belangorganisaties en de politiek uitvoerig bij de totstandkoming van het bestemmingsplan te betrekken. Daarnaast is uiteraard aan de wettelijke inspraakvereisten voldaan.

14.2. Handhaving en positieve bestemming in het kader van het planproces tot nu toe

De gemeente Bodegraven kende tot voor kort een grote reeks aan bestemmingsplannen voor het buitengebied. De plannen waren niet alleen verouderd en daardoor niet toegesneden op de problematiek van het buitengebied in deze tijd, maar ook ontbraken meestal (afdoende) gebruiksbepalingen. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij geen sprake kon zijn van illegaal gebruik, omdat regels daaromtrent ontbraken. De gemeente heeft deze situatie onderkend en maatregelen getroffen in de vorm van een paraplubestemmingsplan, waarin voor het gehele buitengebied een gebruiksbepaling is vastgesteld. In deze parapluperziening zijn 15 bestemmingsplannen herzien. De parapluregeling is op 3 januari 2003 in werking getreden en vervolgens onherroepelijk geworden.

Voor het gebied dat door het voorliggende bestemmingsplan buitengebied wordt bestreken, betekent het voorgaande dat er ten aanzien van de meeste niet-agrarische bedrijvigheid, niet handhavend kon en kan worden opgetreden tegen gebruik in strijd met de ter plaatse geldende bestemming. Dit geldt voor betreffend gebruik dat voor 3 januari 2003 is aangevangen en op dat moment niet door een gebruiksbepaling werd bestreken. Het beginsel van rechtszekerheid verzet zich tegen verboden met terugwerkende kracht. Aangezien ook anderszins niet kan worden bewerkstelligd dat dit ongewenste gebruik binnen de thans voorliggende planperiode (10 jaar) kan worden beëindigd (bijvoorbeeld door aankoop of onteigening), is uitgegaan van een positieve bestemming van dit grondgebruik.

Bij de inventarisaties ten behoeve van het bestemmingsplan, zijn 58 niet-agrarische bedrijven aangetroffen (zie bijlage 4 van de voorliggende plantoelichting). Naar gemeentelijke informatie zijn hieronder geen bedrijven:

- die niet reeds onder de voorgaande bestemmingsplannen positief zijn bestemd, of;
- waartegen vanwege het reeds zeer lange tijdsverloop sinds vestiging ervan nog kan worden opgetreden, of;
- welke niet reeds gevestigd waren vóór 3 januari 2003, op plaatsen waar dit niet door een geldend gebruiksverbod werd bestreken.

Het verwerken van inspraakreacties heeft plaats gevonden na 3 januari 2003. Bij de beantwoording is nadrukkelijk gekeken in hoeverre inspraakreacties konden duiden op illegale situaties. Indien dergelijke situaties zijn geconstateerd, is bezien of de situaties konden worden gelegaliseerd.

Dit is het geval indien de situatie past binnen het nieuwe beleid voor het bestemmingsplan. Indien van legalisatie geen sprake kan zijn, is de inspraakreactie niet gehonoreerd. In de Nota van Beantwoording is aangegeven wanneer dat het geval is. Mogelijke zienswijzen worden op dezelfde wijze getoetst.

14.3. Handhaving in de toekomst

De totstandkoming van het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied is een ijkmoment voor de handhaving en het overgangsrecht. Indien bebouwing of gebruik afwijkt van het bestemmingsplan, zal hier tegen zo mogelijk handhavend worden opgetreden. Voor bouwen is de peildatum de tervisielegging van het ontwerpbestemmingsplan, voor gebruik is dat het van kracht worden van het bestemmingsplan. Tegen bebouwing en gebruik dat onder het overgangsrecht valt, kan niet handhavend worden opgetreden.

Om handhaving in de toekomst vorm te geven, zal regelmatig in het veld worden gecontroleerd op naleving van de voorschriften uit het bestemmingsplan. Indien een overtreding wordt geconstateerd, zal telkens worden bezien of het illegale gebruik of bouwwerk op grond van het bestemmingsplan of vrijstelling daarvan, alsnog gelegaliseerd kan worden. Is dat niet het geval, dan wordt gehandhaafd, tenzij er bijzondere omstandigheden in het geding zijn, en/of tijdelijk kan worden gedoogd in afwachting van legalisering. Indien besloten wordt om handhavend op te treden, volgt aanschrijving, waarin de overtreding wordt omschreven, verplichtingen worden opgelegd en termijnen gesteld. Zonodig vindt bestuursdwang plaats, dan wel wordt een dwangsom opgelegd.

Als gevolg van een bezoek van de Inspectie VROM aan de gemeente Bodegraven in 2002 is er door afdeling VROM van de gemeente een rapport geschreven waarin verbetering van de administratieve organisatie is voorgesteld. Deze verbeteringen zijn inmiddels doorgevoerd. Volgens heeft de gemeente in een raadsbesluit d.d. 18 december 2003 verschillende maatregelen getroffen om het bouwtoezicht efficiënter en optimaler te laten verlopen. In de loop van 2004 zal er een inventarisatie worden afgerond van gerealiseerde bouwplannen die moeten worden geïnspecteerd. Op basis van deze lijst zal in de loop van 2005 een notitie handhaving worden geschreven. De totstandkoming van deze notitie zal in overeenstemming zijn met de verwachte wetswijzigingen ter zake.

15. Economische uitvoerbaarheid

111

Binnen het plangebied dienen zich geen situaties of ontwikkelingen aan die in opdracht en/of ten laste van de gemeente zullen worden gerealiseerd.
Gelet hierop kan worden afgezien van onderzoek zoals bedoeld in artikel 9 van het Besluit op de ruimtelijke ordening.

blanco pagina

16. Inspraak en overleg

113

In de periode vanaf 25 oktober 2002 heeft het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied 4 weken ter inzage gelegen in het kader van de inspraakprocedure ingevolge artikel 6a van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) ter inzage gelegen. In deze periode zijn betrokkenen en belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om te reageren op de inhoud van het voorontwerpbestemmingsplan. Van 117 personen is een reactie ontvangen.

Het voorontwerpbestemmingsplan is in diezelfde periode aan diverse instanties toegezonden in het kader van het vooroverleg ingevolge artikel 10 van het Besluit op de ruimtelijke ordening. Van 23 instanties is een reactie ontvangen.

Wegens de omvang van het aantal reacties uit de inspraak- en overlegprocedure op het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied is besloten om deze niet in de toelichting op te nemen, maar in een aparte nota te bundelen. Voor de reacties en de beantwoording hierop wordt verwezen naar de "Nota van Beantwoording" d.d. 23 oktober 2003 van de gemeente Bodegraven.

De nota heeft tot doel belangstellenden in de gelegenheid te stellen om kennis te nemen van de inspraak- en overlegreacties en het standpunt van de gemeente Bodegraven hierin. In de nota zijn de inspraak- en overlegreacties samengevat en beantwoord. Naast enkele algemene onderwerpen is per reactie aangegeven of en in welke mate de reactie aanleiding geeft tot aanpassing van het voorontwerpbestemmingsplan.

Bijlage 1. Beschermd monumenten

De volgende gebouwen zijn beschermde monumenten ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet 1988.

adres	omschrijving
Buitenkerk 30	Boerderij
Buitenkerk 61	Hoeve "Buitenkerk"
De Bree 24	Boerderij, eind 18 ^e eeuw
Dammekant 2	Hofstede "de Paardenburgh"
Dammekant 22	Boerderij, 18 ^e of vroege 19 ^e eeuw
Dammekant 28	Hofstede "Halfwegen", 18 ^e eeuw
Dammekant 38	Hofstede "Kruidenburg", 17 ^e eeuwse boerderij
Meije 65	Monument in aanvraag
Meije 131	Zomerhuis van ernaast gelegen boerderij, begin 19 ^e eeuw
Noordzijde 135	Boerderij uit de 18 ^e eeuw, verbouwd midden 19 ^e eeuw
Noordzijde 14	Boerderij "Heining en Dam", 17 ^e of 18 ^e eeuw
Noordzijde 66	Landhuis "Rhodus", tweede helft 18 ^e eeuw
Noordzijde 130	Hoeve "Schanszicht", boerderij, 19 ^e eeuw
Noordzijde 135	Boerderij
Oude Rijn Noordzijde 38	Boerderij, 18 ^e eeuw
Oude Rijn Zuidzijde 27	Boerderij "Zomerlust", midden 18 ^e eeuw
Weijpoort, ongenummerd	Wipmolen, waarschijnlijk 18 ^e eeuw
Weijpoort 24	Boerderij
Weyland 9	Hoeve "Vaderswens", boerderij, 1791
Weyland 20	Boerderij, tweede kwart 19 ^e eeuw
Weyland 24	"Johanneshoeve", boerderij, 18 ^e eeuw
Weyland 26a-b	"Knodsenburg", boerderij, 19 ^e eeuw
Zuidzijde, ongenummerd	Wierickerschans, vierkante gebastioneerde en omgrachte schans, van 1673 tot 1960 deel uitmakend van de Oude Hollandse Waterlinie
Zuidzijde 50	Boerderij, derde kwart 18 ^e eeuw
Zuidzijde 71	Boerderij, 19 ^e eeuw
Zuidzijde 132	Fort Wierickerschans

Bijlage 2. Berekeningsuitgangspunten en resultaten wegverkeerslawaaï

1

Bijlage 3. Toelichting op de Staat van Bedrijfsactiviteiten

Zie apart document

Bijlage 4. Inventarisatie niet-agrarische bedrijven

1

straat	nr.	naam en aard van het bedrijf	S.B.I. code	cat- gorie S.v.B.	totaal opgesteld motorisch vermogen	algemene toelaat- baarheid	opmerkingen/bijzonderheden/ eventuele klachten	bestem- mings- regeling
Buitenkerk	61	H.A. Groenen Aannemersbedrijf/ opslag bouwmaterialen	45.1/45.2/51.53	3				Ban(3)
	achter 61	opslag	51	3				Bo(3)
Dammekant	34	Aannemersbedrijf	45.1/45.2	3				Ban(3)
	36	Zwammerdam Wegenbouwbedrijf	45.1/45.2	3				Ban(3)
	50/ 50a	Meubelhandel, antiek & grenen	51.7	2				Bmha
	89-91	Versluys & Zn. Asfaltmengbedrijf	26.82	4+				Bac
	83-85	Versluys & Zn. Wegenbouwbedrijf	45.1/45.2	3				Ban(3)
	115	De Bruin Landbouwmachines ver- huurbedrijf	71.31	3				Bwe
De Bree	6	A.C. van Vliet Caravanstalling	63.2	2				Bcs
	24	Van de Putten Standbouw	74.4	3				Bsb
Goudsestraatweg	185	De Wit Detailhandel in tweede- hands auto's	50.2	2			Uitsluitend detailhandel	Bau(2)
Korte Waarder	45	W. Verburg Agrarisch loonbedrijf	01.4	3				Bal
Meije	2	Van Wijk wegenbouw	45.2	2				Ban(2)
	12	Schouten Pluimvee uitsnijderij	15.1	3				Bsl(3)
	17	G.G. Vroege Aannemersbedrijf	45.1/ 45.2	3				Ban(3)

straat	nr.	naam en aard van het bedrijf	S.B.I. code	cat- gorie S.v.B.	totaal opgesteld motorisch vermogen	algemene toelaat- baarheid	opmerkingen/bijzonderheden/ eventuele klachten	bestem- mings- regeling
Meije	25	I. Bos Aannemersbedrijf	45.2	3				Ban(3)
	35	Kerkvliet BV Landbouwmachines verhuur/ spuitelij/ caravanstalling	71.31/50.2/63.2	3				Bvg/cs/lg
	45	Caravanstalling	63.2	2				Bcs
	79	Bunnik Transportbedrijf	60.2	3				Btr
	99	Van Vliet Bouwbedrijf	45.1/45.2	2				Ban(2)
	102	Caravanstalling	63.2	2				Bcs
	104	Bunnik handelonderneming (transport)	60.2	3				Ba
	113/115	Vervaarding, opslag en handel in overige goederen	36.6/51.7	3				Bgo/og
	119	J. de Vries Aannemingsbedrijf	45.2	3				Ban(3)
Molendijk	2a	Francken en Wagenveld Trucks en spare-parts	50.2	3				Bau(3)
Noordzijde	56	Melchers Transportbedrijf	60.2	3				Btr
	72a	W.M. de Vos Koelhuis/ slachtpro- ducten	51.3	2				Bgv
	126a	Kraan Aannemersbedrijf	45.1/45.2	3				Ban(3)
	126b	Agrarisch loonbedrijf	01.4	3				Bal
Oud Bodegraaf- seweg	80b	Jeanne d'Arc Antiek en Grenen meubelhandel	51.7	2				Bmha
	104	Bedrijvigheid algemeen		2				Ba

straat	nr.	naam en aard van het bedrijf	S.B.I. code	cat- gorie S.v.B.	totaal opgesteld motorisch vermogen	algemene toelaat- baarheid	opmerkingen/bijzonderheden/ eventuele klachten	bestem- mings- regeling
Oud Bodegraaf- seweg	105b	Slappendel Hoveniersbedrijf	01.4	1				As/ho
Vlietkade	2	Hoogheemraadschap Van Rijn- land Rioolwaterzuiveringsinstalla- tie	90	4+				Baw
Voshol	2	Bedrijfsverzamelgebouw	divers	2				Bvg
Weijland	geen nr.	Opslag gemeente	51.7	2			Tegenover Noordzijde 135a	Bo (3)
	9	Meubelmakerij	36.1	2				Bmm
	19	W. de Wit Poelier	51.3	2				Bgv
	39	P. van Dam Houtzagerij	20.1	3				Bhz
Weijpoort	t.o. 5	Voormalig milieustation, opslag	51.7	3			Tegenover Weijpoort 5	Bo(3)
	21/21a	Van Bunnik Milieutechniek (Aan- nemersbedrijf)	45.1/45.2	3				Ban(3)
	naast 21a	Groothandel in voedings- en ge- notmiddelen	51.3	2				Bgv
	naast 21b	Autoschadeherstelbedrijf	50.2	3				Bas (3)
	21b	Van de Steen Aannemersbedrijf	45.1/45.2	2				Ban(2)
	21c	Hogenboom Autoschade/ auto- spuiterij	50.2	3				Bpl
	25	Opslag	51.7	2				Bo(2)
	37	P.M. van Bommel Aannemers-be- drijf	45.1/45.2	3				Ban(3)
	37a	Prototype mobiel camperbouw	50.2	2				

straat	nr.	naam en aard van het bedrijf	S.B.I. code	cate- gorie S.v.B.	totaal opgesteld motorisch vermogen	algemene toelaat- baarheid	opmerkingen/bijzonderheden/ eventuele klachten	bestem- mings- regeling
Weijpoort	75	A. van den Berg Houthandel	51.53	3				Bgh
Zuidzijde	69a	Gebr. Van de Pol Bouwmaterialen	51.53	3				Bo(3)
	77	N.J. Potuyt Zakkenhandel	51.7	2				Bgo
	87	Kraan Bouwers Aannemersbedrijf	45.1/45.2	2				Ban(2)
	95	Van Hemert Aannemersbedrijf	45.1/45.2	2				Ban(2)
	118a	Hout- en meubelbedrijf	20.3/36.1	2				Bhm
	119	G. de Jong Timmerbedrijf	20.3	2			Opgesteld elektromotorisch vermo- gen < 20 kW	Btw
	123	opslag	51	2				Bo(2)
	128a	IRM Installatietechniek	45.3	3				Bis
	128b/c	Opslag	5.1	2				Bo(2)
	128d	M. van IJperen Garagedeuren	51.7	2				Bgo

Bijlage 5. Toelichting op de Staat van Horeca-activiteiten

Zie apart document